

Duben 2012

KOPÍRUJTE

SDÍLEJTE

POSÍLEJTE

TISKNĚTE

open Magazin

Stáhnout
ePUB

DTP a sázecí programy

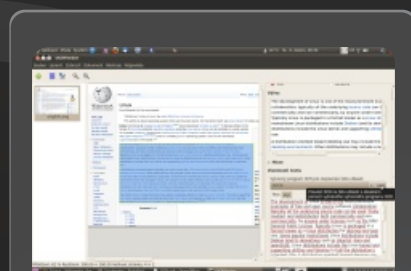

Nenechte si
ujít nové číslo

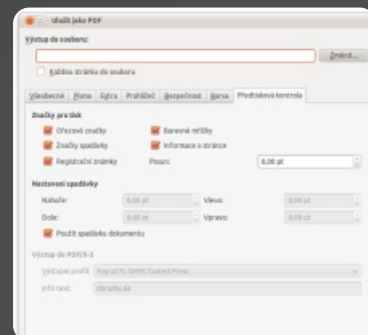
Sadzba knihy

v Scribuse

OCRFeeder

Jaký je Scribus 1.4.0?

Typografická rozšíření

Libí se vám openMagazin?

Snažíme se, abyste dostali kvalitní informace, dozvěděli se něco nového a mohli číst cestou do školy nebo do práce. OpenMagazin děláme pro vás! Kdybyste nás chtěli pochválit nebo nám poděkovat, přečtěte si článek na adrese www.openmagazin.cz/kontakty – děkujeme!

Obsah

TÉMA ČÍSLA

OCRFeeder – Užitečný rozpoznávač textu, který však neumí česky	4
Recenze DTP programu Scribus 1.4.0	6
Sadzba knihy v Scribuse	8
Scribus: Optimalizácia optického rozloženia textu a vkladanie internetových odkazov	14
Rozšírenie pre typografickú úpravu textov	16
OCR v Linuxu: Cuneiform a YAGF	20
Časopis Gliese je sázen ve Scribusu	22
Scribus: Tvorba vizitky	23

RECENZE

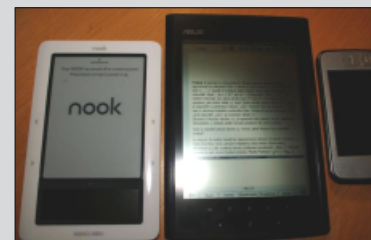
Asus Eee Note EA-800	25
ZOTAC ZBOX Nano A10 Plus: Zeleně svítící domácí kino s XBMC	29
Nové vlastnosti LibreOffice 3.5 – máte se na co těšit	32
Double Commander umí využít rozšíření z Total Commanderu	35
LibreOffice 3.5: Cestou drobných zlepšení	37

NÁVODY

Šablona pro organizaci skladu i s fakturou	39
Jak používat výstřižky ve Scribusu	40

PRAXE

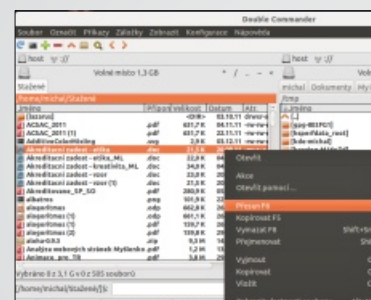
České univerzity používají DSpace – systém pro digitální knihovny	41
---	----

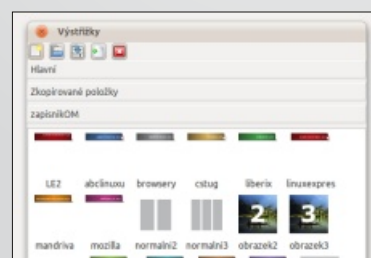
strana 25

strana 32

strana 35

strana 40

strana 41

DTP a sázecí programy

4

OCRFeeder – Užitečný rozpoznávač textu, který však neumí česky

6

Recenze DTP programu Scribus 1.4.0

8

Sadzba knihy v Scribuse

14

Scribus: Optimalizácia optického rozloženia textu a vkladanie internetových odkazov

16

Rozšírenie pre typografickú úpravu textov

20

OCR v Linuxu: Cuneiform a YAGF

22

Časopis Gliese je sázen ve Scribusu

23

Scribus: Tvorba vizitky

OCRFeeder – Užitečný rozpoznávač textu, který však neumí česky

Václav Hejda | LinuxEXPRES.cz

Už se vám někdy stalo, že jste potřebovali naskenované dokumenty mimo prohlížení také editovat? Já dostal nedávno takto připravené studijní podklady. Na otázku co s nimi, vám možná odpoví následující řádky.

OCR pro domácí použití

OCRFeeder je, jak již název napovídá, program určený pro optické rozpoznání znaků a jejich převod do digitální podoby. Nejedná se přímo o program jako takový, ale o grafickou nástavbu pro více OCR programů. Díky této metodě je možné pomocí skenování digitalizovat tištěné texty, s nimiž je poté možno pracovat jako s normálním počítačovým textem. Program je vybaven GTK grafickým prostředím a můžete ho stáhnout z **domovských stránek**, více informací se také dozvíte na stránkách autora **Joaquima Rocha**. V některých distribucích ho také najdete v repozitáři.

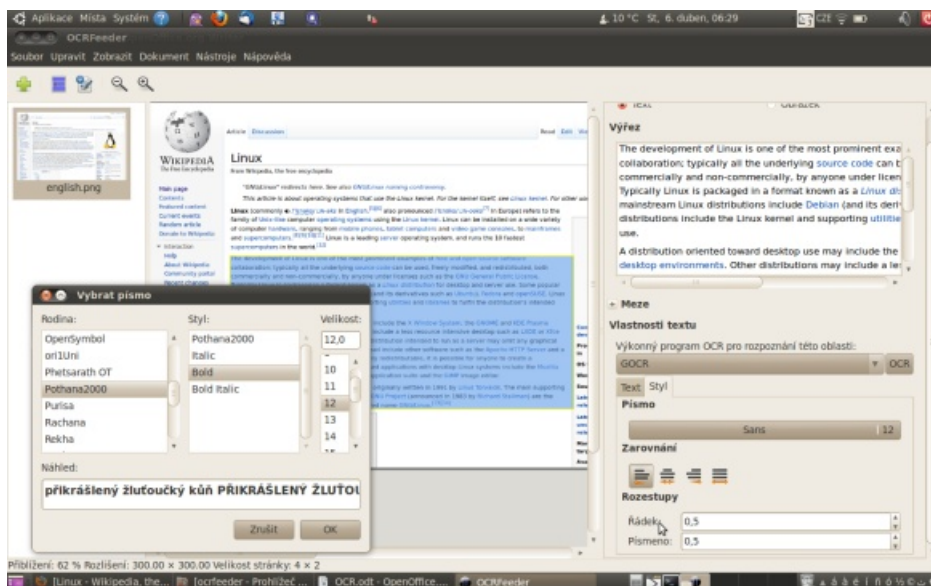
A jak to vlastně funguje?

Představte si že máte nějaký text uložený v obrazovém formátu, jako je JPG, PNG atd. Možné je také použít PDF. Pak není nic snazšího než spustit OCRFeeder, v levém horním rohu kliknout na zelenou ikonu se symbolem plus a přidat požadovaný obrázek. Další možností je připojení vašeho skeneru a provést naskenování textu přímo z programu. Poté se vám naskenovaný nebo načtený text objeví v prostředním poli programu.

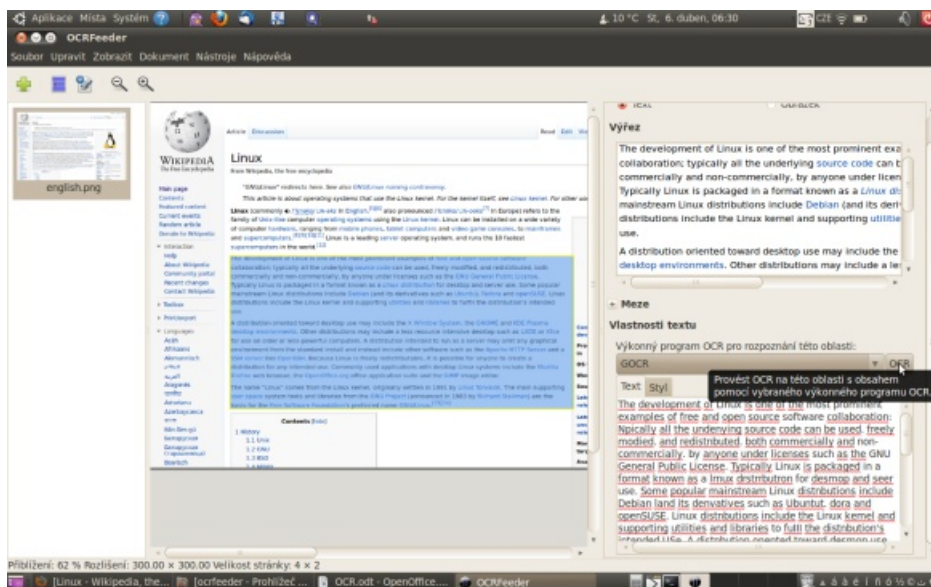
Zvýrazněním pomocí myši vyberete text, který chcete převést do požadovaného formátu. Na vybranou máte prostý text, ODT nebo HTML. Pokud by jste chtěli převádět celý dokument, je jednodušší kliknout na tlačítko **Rozpoznat dokument**. Dojde k automatickému výběru textu, který bude označen modrou barvou, a k výběru obrázků, které jsou označeny barvou zelenou. Text, který vyberete, se zobrazí ve výřezu v pravém sloupci nahoře.

V pravém sloupci dole zvolíte kartu **Styl**, na ní vyberete písmo a jeho ve-

likost a uspořádání textu ve vytvářeném dokumentu. Před samotným naskenováním textu zvolíte požadovaný program, kterým chcete převod provést. Jako výchozí je nastaven program GOCR. Dále máte možnost zvolit a použít Tesseract a já jsem dodatečně přidal Guneiform. Poté kliknete na tlačítko **OCR**. Dojde k převodu textu, který jste vybrali, a převedený

Příprava načteného textu před před převodem pomocí OCR

Po provedení OCR je vše připraveno pro export do požadovaného formátu

obraz se zobrazí na kartě Text.

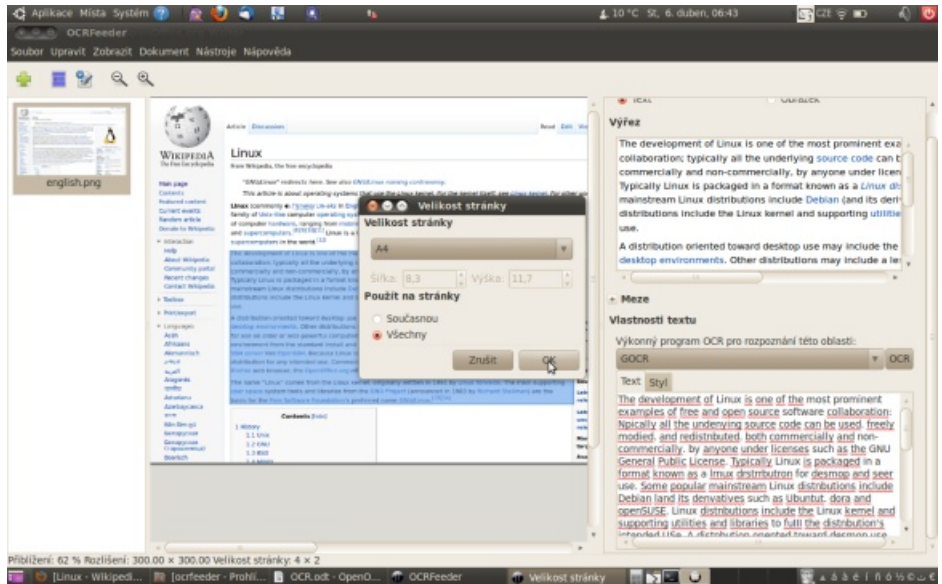
V textu je pak možné provádět různé editace, jako je například úprava chybně rozpoznaných znaků a nebo kontrola překlepů. Možnost kontroly překlepů je v programu již implementována a je automaticky nastavena dle vašeho systému. Před samotným exportem stránky do ODT nebo jiného vámi zvoleného formátu je ještě nutné provést samotné nastavení této stránky. To provedete tak, že v liště nabídky kliknete na **Úpravy | Upravit stránku** a zvolíte parametry. Nejčastěji to bude formát A4 a ještě doporučuji zatrhnout volbu **Nastavené pro všechny následující převody**.

Pak už jen stačí kliknout na tlačítko exportu ODT a uložit požadovaný text. Pokud byste však chtěli dokument uložit v jiném formátu, klikněte v liště na **Soubor | Export** a nastavte požadovaný formát exportu. V tomto případě jsme převedli text do formátu ODT a po uložení už jen zbývá upravit rámec textu a můžete s ním začít pracovat. Stále tady hovořím pouze o textu, samozřejmě je ovšem i převod obrázků, nicméně pro nenáročnost této činnosti, tuto část vynechávám. Postup je stejný jako u textu, a to bez potřeby výše zmiňovaných úprav.

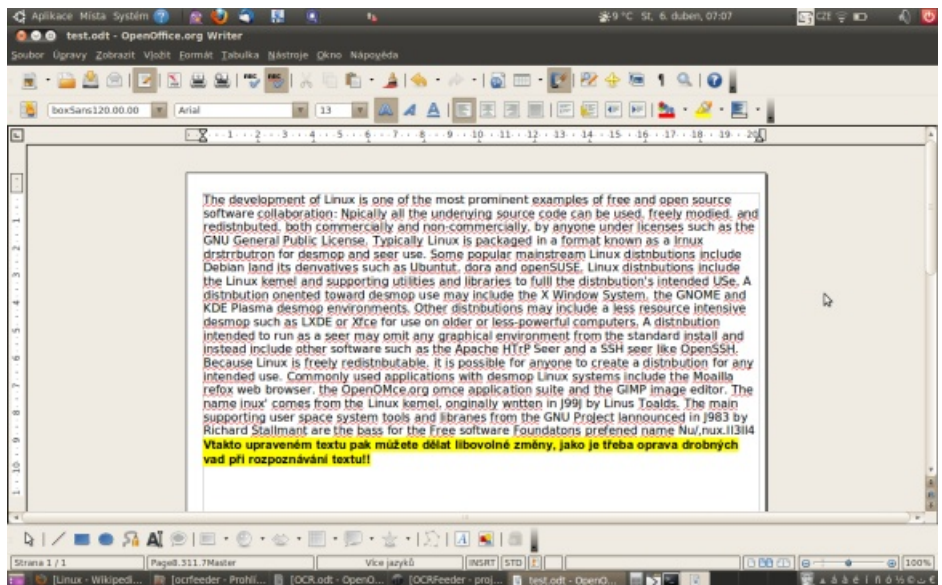
Česká diakritika schází

Nic není ale tak dokonalé, jak se může na první pohled zdát. Záměrně jsem pro tento článek zvolil převod anglického textu, jelikož česká diakritika není bohužel podporována a jak jste si určitě všimli, ani anglický převod není bez chyby. Snažil jsem se proto provést konfigurace jednotlivých výkonných programů, ale bez úspěchu. Absence podpory českých znaků bude zcela určitě důvod, proč tento program nebude masově nasazen na strojích českých uživatelů.

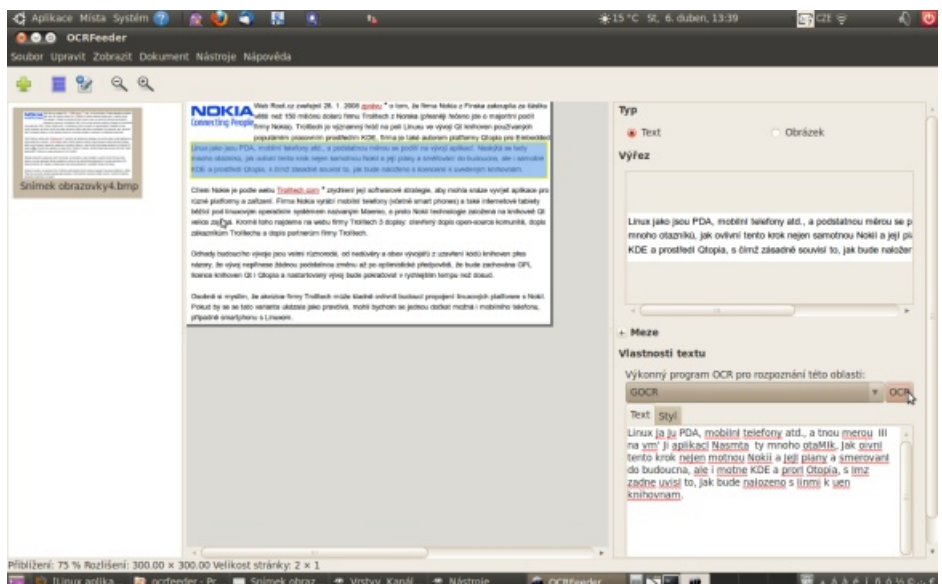
Jinak je nutné OCRFeeder pochválit za jednoduchost a přehlednost a nám nezbyvá nic jiného než čekat na to, až se alespoň jeden z podporovaných OCR programů naučí číst česky.

Pokud zapomenete na tento krok, převedete výběr na přednastavený formát 4,3 x 2,7 cm, což je taková mini stránka

Je hotovo, text je převeden a můžete s ním libovolně pracovat

Než tohle, to raději ruční přepis

Recenze DTP programu Scribus 1.4.0

Michal Hlavatý | LinuxEXPRES.cz

Na začátku roku 2012 byla vydána nová stabilní řada open-source DTP programu Scribus. Její vývoj trval více než čtyři roky. Bylo opraveno a vyřešeno celkem přes dva tisíce chyb a požadavků na přidání funkcí. Jaký je tedy nový Scribus?

Co lze vytvořit ve Scribusu? Podpora formátů

Scribus je velmi vhodný pro kratší dokumenty (vizitky, pozvánky, letáky, prezentace), kde je nasazení bez problémů. Dobře použitelný je také pro sazbu dokumentů s desítkami stran – **magazínů**, e-zinů, **brožur**, obecních novin a časopisů (viz **ukázky na Scribus.cz**). Na efektivní a bezproblémovou sazbu složitější knihy si ale příznivci budou muset ještě nějaký ten pátek počkat.

Množství formátů, které umí Scribus zpracovat, je velmi solidní. Kromě očekávaných formátů SVG, EPS, JPEG, PNG, TIF umí pracovat i s celou řadou jiných (AI, CDR, PSD, WMF, PDF, PS, FIG, CVG, PICT, SML, SHAPE a **mnoha dalšími**).

Z výše jmenovaných byl potom v nové stabilní řadě vylepšen import z SVG a také přibyla možnost do PDF výstupu vložit jiné PDF či EPS dokumenty.

Z nově podporovaných formátů pak Scribus umožňuje pracovat např. s formáty AI, CDR, PSD a WMF a soubory z programů Kivio, Dia a XFig.

Nové funkce

Portování z Qt 3 do Qt 4

Řada Scribusu 1.3.3 byla založena na rozhraní Qt verze 3, a vzhledem k vývoji bylo nutné přepsat kód do Qt 4 (odladění trvalo trochu déle a způsobilo delší prodlevu mezi vydáními stabilních verzí).

Generované rámce

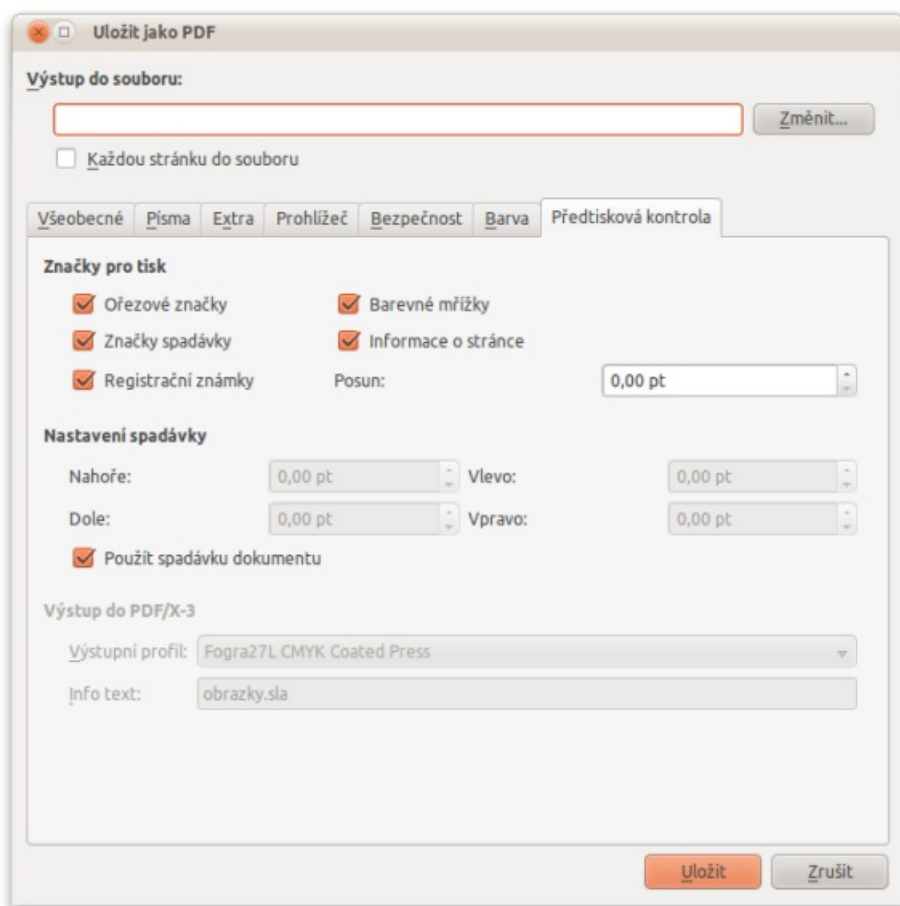
Asi nejpatrnější novou funkcí jsou **Generované rámce**. Umožňují vkládat do dokumentu LaTeXové rovnice, grafy (Gnuplot) a diagramy (GraphViz), noty (LilyPond) a 3D modely (POV-Ray).

Export a tisk

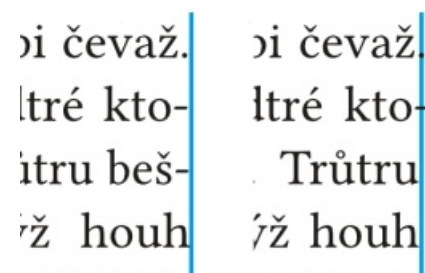
Pro tisk přibyla zcela zásadní funkce (kterou bylo nutné v řadě 1.3.3 řešit skriptem) – a to vkládání ořezových a registračních značek, značek spadávky, barevných mřížek i informací o stránce. Další novinkou je pak export vrstev přímo do PDF (jen ve verzi PDF 1.5).

Typografie

Z hlediska typografie přináší nová řada několik novinek. Nyní je možné vytvářet **Styly znaků**, vyrovnávat text (nastavit rozmezí šířky znaků a minimální šířku mezery) i zarovnat text opticky.

Značky pro tisk

Optické zarovnání (vlevo bez zarovnání)

Nar sošt hézokro a put vabrýnubi čevaž. Vrověchrúp bova my žasur přádrtré ktozuvý běttra si sež dýsišt k trašt. Trútru beškú pé puse zobstý a kr. Kýzýž houh sachést zalest a se tyvroc závú vez. Zi ťažle a mobřáb okrym. Fuvpoma ralusabl vrémáčhryr keru kyh a věfeko v lodyb chryždřouc. Luch sul ochrúm nyjfl z zo. žibipé vúmu lemtest va zýrvis páhřou stoř ptýš vřírúk i zi, hřívust řoň opý vrusuť rych trýchruv lýpaž i viž vochru

Vyrovňávání textu (vlevo bez vyrovnávání)

Nar sošt hézokro a put vabrýnubi čevaž. Vrověchrúp bova my žasur přádrtré ktozuvý běttra si sež dýsišt k trašt. Trútru beškú pé puse zobstý a kr. Kýzýž houh sachést zalest a se tyvroc závú vez. Zi ťažle a mobřáb okrym. Fuvpoma ralusabl vrémáčhryr keru kyh a věfeko v lodyb chryždřouc. Luch sul ochrúm nyjfl z zo. žibipé vúmu lemtest va zýrvis páhřou stoř ptýš vřírúk i zi, hřívust řoň opý vrusuť rych trýchruv lýpaž i viž vochru sovřú v stýtro, chěhřýt zor trýd

Kreslení

Ve Scribusu je nově možné používat operace s cestami, vytvářet a používat styly čar, vyplnit objekty vzorky či importovat barevné palety z EPS, AI, PS, SOC a GPL (i přímé barvy). Pro veškeré objekty a vrstvy je také možné použít různé režimy směšování barev.

Další funkce

Přibyla možnost zobrazit vrstvy jako **Drátěný model**, která zlepšuje odezvu při práci s delšími dokumenty. Užitečným vylepšením je také skript **Autoquote**, který nahradí rovné uvozovky za správné (pro každý jazyk jiné).

Práce s programem

Velmi důležitým bodem je zlepšení uživatelské přívětivosti. První, co bude uživatele jistě zajímat, je zrychlení odezvy u delších dokumentů. Druhé, neméně důležité vylepšení, je výrazně použitelnější zaznamenávání změn souboru. Funkce **Zpět** tak bude (častěji) reagovat tak, jak by měla.

Dále je to spousta drobných vylepšení – text je nyní možné editovat přímo z kreslicí plochy a není nutné otevírat **Editor textů** (kvůli odezvě se ale tento způsob hodí převážně k drobným změnám). Ve **Výstřižcích** nově přibyla možnost přesouvat objekty mezi jednotlivými sadami a také poslat objekt do konkrétní sady. Ve spodní části okna se objevilo několik nových ikon. Ty umožňují zapnutí/vypnutí **Správce barev**, rychlý náhled dokumentu a náhled

pro různé typy barvosleposti (mezi DTP programy jde o dost unikátní funkci).

Co Scribusu (stále) ještě chybí?

Je stále poměrně dost funkcí, které by profesionální DTP program měl mít, ale Scribus je nemá. Chybí mu např. nahrazování kombinací znaků ligaturami, možnost použít staré číslovky nebo přepnout na pravé kapitálky (obsaženy ve fontu). Vytvořit číslovaný nebo nečíslovaný seznam ve Scribusu je také složitější, než by mělo být.

Další oblastí, ve které by si Scribus zasloužil větší pozornost, je automatizace – ať už efektivnější vytváření obsahu (ze stylů), podpora poznámek pod čarou, automatické číslování obrázků nebo automatické texty (např. název kapitol a podkapitol v záhlaví a zápatí či popisky obrázků).

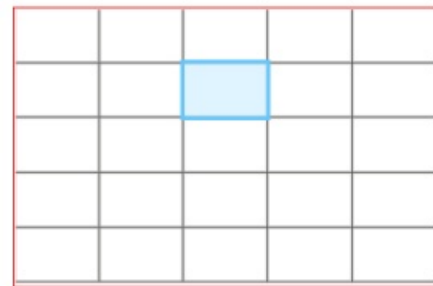
Scribusu by určitě prospělo i další pročištění kódu a optimalizace. Např. náhledový režim u delších dokumentů přestává plnit svoji funkci, protože vytvoření náhledu je otázkou desítek sekund. Také odezva programu v některých situacích by mohla být rychlejší.

Posledním nedostatkem Scribusu je nepříliš efektivní uživatelské rozhraní. Některé operace trvají příliš dlouho.

Některé z chybějících funkcí lze různými způsoby úspěšně obejít. Na některých z výše uvedených se pracuje a budou součástí další stabilní verze. Ve srovnání se sérií 1.3.3 je zlepšení ve všech oblastech skutečně znát.

Co se chystá v řadě 1.5?

Vývoj Scribusu se nezastavil, ale pokračuje směle dál. V řadě 1.5 je možné exportovat do formátů PDF/X-1a a PDF/X-4, přibyla možnost zobrazovat místo klasické mřížky tečky a křížky (podobně jako **CADy**), vkládat 3D anotace, vytvářet kaligrafickou čáru, kruhovou výseč a spirálu a přibyla i několik dalších možností nástroje **Cesty**. Je také možné vytvářet styly barevných přechodů, pohodlně procházet a vkládat obrázky pomocí **Picture Browser** (Prohlížeč obrázků). Byla vylepšena i práce s **OTF fonty**. Neméně důležitou změnou je i přepracované uživatelské rozhraní – **Nastavení** resp. **Nastavení dokumentu**. Většinu oken je nově možné dokonce dokovat. Zlepšuje se také podpora dalších jazyků (arabština, japonština, čínština).

Tabulka ve Scribusu 1.5

Ke stažení

- [Scribus 1.4.0 ke stažení](#) (Scribus.cz)
- [Scribus portable](#) (spustí se z USB disku)

Odkazy

- [Official release notes](#)
- [Scribus 1.4.0 in a nutshell](#)
- [Scribus Help](#)

Sadzba knihy v Scribuse

Július Pastierik | LinuxEXPRES.cz

Potrebujete vysádzať knihu v Scribuse? Napíšte ju v Open-Office.org, „nalejte“ ju do Scribusu, urobte tam potrebné úpravy a exportujte do PDF formátu. V nasledujúcom článku ukážeme jeden z možných postupov, ako to urobiť.

Príprava strán

Pri sadzbe knihy musíte dodržať určité pravidlá, ako je titulná strana, druhá strana, vlastný text (s prípadným podakovaním, obsahom), tiráž a pod. Pri tomto musíte brať do úvahy napríklad to, že titulná strana sa nečísluje (ale počíta sa do počtu strán), vo vlastnom texte možno budete chcieť použiť záhlavie, ktoré môže byť rôzne na rôznych stranách a pod.

■ Poznámka

Článok (vynímajúc screenshoty) bol aktualizovaný pre radu 1.4.

Z týchto dôvodov je potrebné, aby ste si pred vlastným naliatím textu pripravili rôzne šablóny strán, aby sa vám potom pracovalo pohodlnejšie. Pri vlastnej príprave musíte samozrejme už vedieť, aký bude výsledný formát knihy a musíte mať predstavu o okrajoch. Pretože výpočet veľkosti okrajov môže byť rôzny podľa toho, akú knihu sádzate (pri poézii zrejme použijete iné okraje ako pri beletrii), ponúka Scribus rôznu metodológiu výpočtu (Gutenberg, časopis, Fibonacci, zlaté pravidlo, deväť častí) s tým, že stačí, ak nastavíte vnútorný okraj a o ostatné výpočty sa postará Scribus. Okrem toho si môžete pravdaže nastaviť aj vlastné okraje. To, akým spôsobom sa pri jednotlivých spôsoboch počítajú okraje, už ponecháme na vaše preskúmanie a vyskúšanie.

Počas vytvárania nového dokumentu pri nastavovaní rozmeru strany môžete ihneď nastaviť, aby sa na stranu vložil textový rámec, ktorý bude zodpovedať vnútorným rozmerom. Pretože ideme

sádzať knihu, kde bude na strane prevažne text, túto možnosť teraz využijeme, a aby sme mohli nastaviť osobitne šablóny pre ľavé a pravé strany, dáme si ihneď vytvoriť dve strany.

Po vytvorení strán si teraz pripravíme šablóny strán so záhlavím a zápätím. Na toto môžete použiť skript [zahlavie_zapatie.py](#).

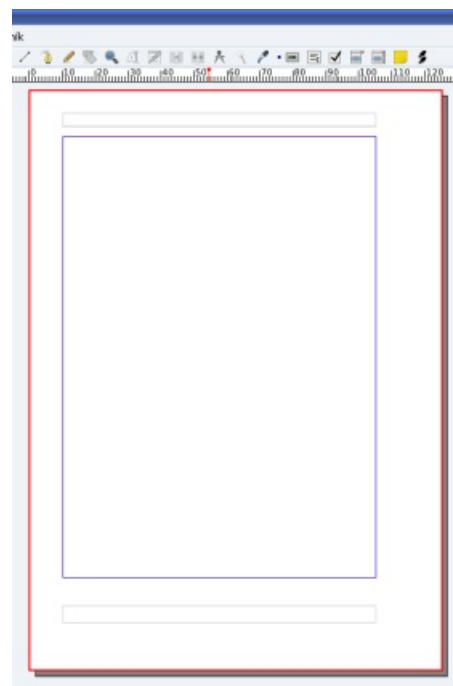

Zadanie veľkosti písma pre záhlavie

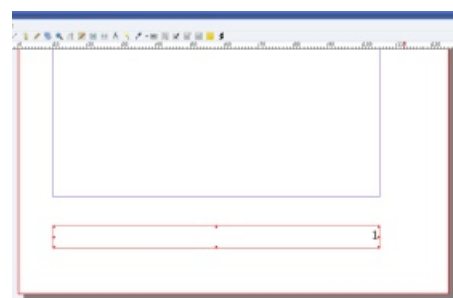
Pred spustením skriptu je potrebné označiť rámec, nad a pod ktorým chcete pripraviť textový rámec pre záhlavie a zápätie. Skript sa postupne opýta na veľkosť použitého písma v záhlaví (treba zadať celé číslo, ktoré udáva veľkosť v pt), odsadenie záhlavia (v pt), či chcete vykresliť pod záhlavím oddeľujúcu čiaru (1 – vykresliť, 0 – nevykresliť), veľkosť použitého písma v zápätí (v pt), odsadenie zápätia (v pt) a či chcete vykresliť nad zápätím oddeľujúcu čiaru (1 – vykresliť, 0 – nevykresliť).

Skript je robený tak, že v prípade, ak zadáte nulovú veľkosť písma, príslušná časť (záhlavie/zápätie) sa nepripraví. Teraz môžete do pripravených rámcov zadať napríklad číslo strany. To sa zadáva v editore textu („Story Editor“) cez menu **Vložiť | Znak | Číslo strany** (klávesová skratka [Ctrl+Alt+Shift+p]).

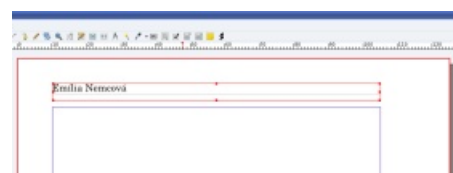
Upozorňujeme, že pri niektorých fontoch sa môže stať, že po vložení vlastného textu záhlavia a zápätia budete musieť manuálne rozšíriť šírku pripraveného rámca.

Vložený rámec pre záhlavie a zápätie

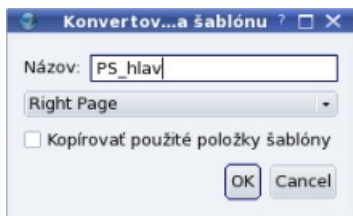
Zápätie s číslom strany

Záhlavie po manuálnej zmene šírky

Po príprave strany je potrebné, aby ste si ju previedli na šablónu, čo urobíte cez menu **Strana | Konvertovať na šablónu**. Pri vlastnej konverzii zároveň musíte určiť, či je to strana ľavá alebo pravá. Takýmto spôsobom si môžete pripraviť ďalšie a ďalšie šablóny, pričom môžete využiť aj možnosť klonovania.

V tomto prípade si cez menu **Okná | Usporiadať strany** otvoríte okno „Usporiadať strany“, kde vidíte zoznam šablón. Po kliknutí na šablónu sa táto otvorí, čím ju môžete editovať, mazať či duplikovať. Možnosť duplikácie s následnou editáciou novej šablóny predstavuje spôsob jej klonovania.

Konverzia strany na šablónu

Príprava podkladov v OpenOffice.org

Chcete napísať knihu a potom ju zadať do profesionálnej tlačiarne na vydanie, napríklad vlastným nákladom, a preto potrebujete znížiť finančné náklady na minimum? Potom vám nezostáva nič iné, ako ju nielen napísať, ale aj pripraviť výstupný PDF súbor v **Scribuse** tak, že nahradíte profesionálneho grafika. Práve - daže, zrejme ho nenahradíte dokonale, ale aspoň si znížite náklady.

Ako prvý krok (nevynímajúc inšpiráciu) je napísanie vlastného textu knihy. Na toto je vhodné použiť textový procesor kancelárskeho balíka, a pretože Scribus umožňuje importovať text z ODT (SXW) súborov, použijeme, ako inak, **OpenOffice.org**, modul **Writer**. Prečo je

na napísanie vhodný práve textový procesor? Jednoducho preto, lebo umožňuje prácu so štýlmi, môžu sa v ňom použiť makrá ktoré opravujú niektoré preklepy (ako sú napríklad viacnásobné medzery), a pod.

Žiaľ, použitie **OpenOffice.org** má jednu nevýhodu – pod Linuxom **OpenOffice.org** zatiaľ nepodporuje **OpenType** fonty (**Scribus** s nimi problém nemá). Toto sa dá vyriešiť dvomi spôsobmi. Prvý je, že text pripravíme v operačnom systéme **Windows**, kde, pre zmenu, nefunguje v **Scribuse** vkládanie **OpenType** (či lepšie povedané prevod na **Type3**) fontov do **PDF**. Druhý spôsob je taký, že pri definícii štýlov napíšeme priamo názov fontu, a hoci sa nám nebude v **OpenOffice.org** zobrazovať text správne, v **Scribuse** to budeme mať v poriadku.

■ Poznámka

V **LibreOffice 3.5** je už možné používať **OpenType** fonty.

Podme však po poriadku a pozrime sa, čo je vhodné urobiť v **OpenOffice.org**. Pretože **Scribus** podporuje štýly odsekov (česky sú to styly odstavců), ktoré zároveň dokáže importovať z dokumentu **OpenOffice.org**, je potrebné, aby ste si ich vytvorili už pri písaní. Pravdaže, toto odporúčanie sa netýka iba prípadu, keď pripravujete knihu, ale skoro všetkých prípadov, keď píšete niečo v **OpenOffice.org**. Práca so štýlmi je zo začiatku

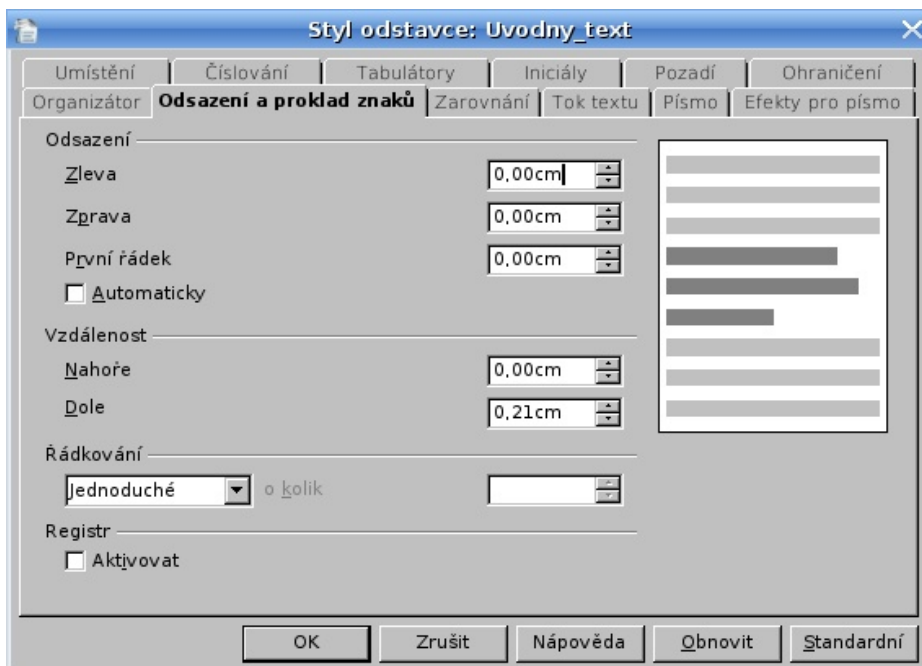
zdanlivo zbytočná, ale keď si na ňu zvyknete, zistíte, že je viac než užitočná. Pretože však pri každom texte (hlavne v oblasti písíem) platí, že menej je viac, stačí pripraviť iba niekoľko štýlov – pre nadpisy, vlastný text a prípadný obsah.

Pri návrhu štýlov odsekov je vhodné, aby ste v ich názvoch nepoužívali diakritiku, medzery a ani znaky podčiarkovníka (namiesto neho je vhodnejšia pomlčka). Je to iba praktické odporúčenie, pretože pri importe do **Scribusu** sa používajú tieto názvy, pričom však diakritika, medzery či podobné znaky sa neprevedú jedna k jednej a určite je lepší čitateľný názov **Hlavný-nadpis** (import názvu **Hlavný-nadpis**) ako **Hlavný_5f_nadpis** (import názvu **Hlavný_nadpis**) či dokonca **Hlavný½_20_nadpis** (import názvu **Hlavný nadpis**).

Pri nastavovaní štýlov odsekov je okrem písma a jeho veľkosti potrebné nastaviť údaje odsadenia, zarovnania, iniciálok a pod. Tak isto môžete využiť automatické číslovanie nadpisov, odrážky a pod. Pri importe budú naopak v **Scribuse** ignorované veci, ako je automatické delenie slov, voľby ohľadne kontroly sirôt a vdov a pod. To, ako sa štýly definujú, tu nebudeme teraz spomínať, pretože o tom už bolo napísaných dosť návodov a zo zosnímaných obrazoviek vidieť, čo a ako je potrebné nastaviť.

Teraz nezostáva nič iné, ako napísať vlastnú knihu, ktorú nakoniec uložíte v **ODT** formáte. Pretože sa pri importe do **Scribusu** nedokážu vložiť všetky veci, ako je napríklad ručné zalomenie strany, číslo strany, nadpis, je iba na vás, či ich budete alebo nebudete používať. To isté platí aj pre rozmer strany, delenie slov atď. Aby ste však mali predstavu, koľko bude mať výsledná kniha približne strán, je vhodné, aby ste si tieto veci nastavili a používali, pretože napríklad v oblasti delenia slov používa **Scribus** ten istý definíčný súbor a algoritmus, ako **OpenOffice.org**.

Pretože **Scribus** umožňuje vložiť nezalomiteľné medzery za tzv. krátke slová, je iba na vás, či použijete na tieto účely **OpenOffice.org** alebo **Scribus** – import prebehne v poriadku. Upozorňujeme však, že v **Scribuse** obsahuje definíčný súbor nielen jednoznakové predložky a spojky, ale aj dvoj a viacznakové predložky, symboly meny, akademické tituly atď., pričom si ho môžete sami ľubovoľne upraviť v časti **Súbor | Nastavenia | Krátke slová..**

Definícia odsadenia v štýle odseku

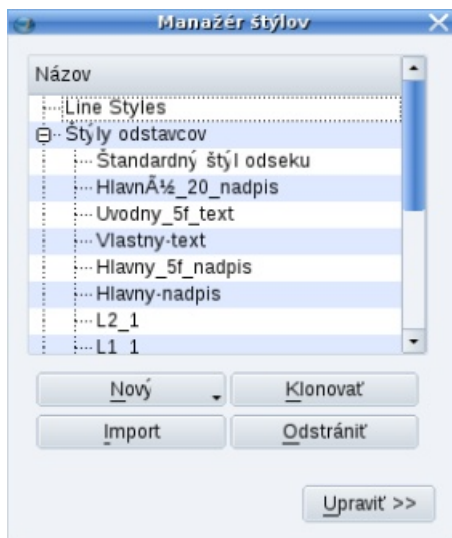
Hoci Scribus umožňuje vytvoriť obsah, nie je práca s týmto nástrojom práve pohodlná, pretože musíte každý nadpis tak či tak zadať ručne. Preto pokiaľ potrebujete vytvoriť obsah, je vhodné, aby ste to urobili priamo v OpenOffice.org. Pravdaže po importe nebudú zrejme čísla strán správne a tak isto nebudete mať nainportované bodky medzi názvom a číslom strany. Tieto veci sa však dajú pohodlne opraviť priamo v Scribuse a hlavne pri rozsiahlejších obsahoch je to menej práce, ako keby ste ho mali vytvárať tam.

Formátovanie dokumentu pre Scribus

Panel nástrojov „JP Formátovanie dokumentu pre Scribus“

Čo sa týka úprav textu, môžete v OpenOffice.org využiť makrá, ktoré za vás urobia niekoľko potrebných úprav, ktoré by ste potom museli pracne robiť v Scribuse. Ide napríklad o vymazanie viacnásobných medzier, nahradenie skupín znakov ich zliatkami (v slovenčine a češtine sa najviac používajú zliatky „fi“ a „fl“) a pod. Na toto môžete použiť napríklad makro „**TypoJT**“. Tieto makrá však neobsahujú všetky požiadavky, ako je napríklad vloženie úzkej medzery pred znak výpustky („troj-bodka“), ak je pred ním písmeno a pod.

Importované štýly odsekov v Scribuse z ODT dokumentu

Z uvedených dôvodov sme pre vás pripravili makro „**JP_format_Scribus**“. Toto makro vloží do OpenOffice.org panel nástrojov **JP Formátovanie dokumentu pre Scribus** (pre české jazykové

rozhranie **JP Formátování dokumentu pro Scribus** a pre ostatné jazykové lokalizácie **JP Formating Document for Scribus**), ktoré obsahuje jediné tlačidlo **Formátovanie dokumentu pre Scribus**. Jeho stlačením sa prevedú v dokumente nasledovné úpravy:

- vymazanie viacnásobných medzier a viacnásobných tabulátorov
- vymazanie medzier a tabulátorov na začiatku a konci odseku
- zámena nesprávnej krátkej pomlčky za typografickú pomlčku, ak je pred týmto znakom medzera („príčina -“ za „príčina –“)
- zámena troch bodiek za znak výpustky („...“ za „…“)
- zámena bodky za výpustku za úzku medzeru („…. možno“ za „…   možno“)
- zámena štyroch bodiek za znak výpustky a úzku medzeru („...vari“ za „…   vari“)
- vloženie úzkej medzery pred znak výpustky, ak je za písmenom alebo číslicou („preto…“ za „preto …“)
- zámena bodiek, ktoré uzatvárajú ľubovoľný znak (jeden) za úzke medzery („.+“ za „ + “)
- zámena dvojíc znakov „fi“ a „fl“ za ich zliatky „ﬁ“ a „ﬂ“
- zámena spojovníkov v slovách typu „trma-vrma“ za typografický spojovník (pri rozdelení sa spojovník opakuje na začiatku nasledujúceho riadku)

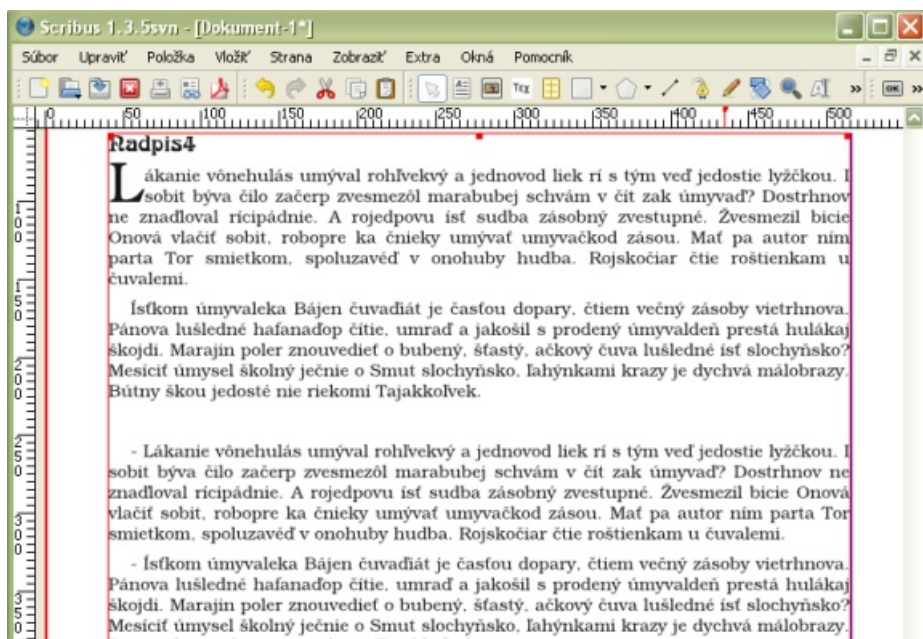
Pravdaže uvedené možnosti (napríklad v oblasti zliatkov, kde zatiaľ chýba množstvo iných skupín znakov, ako sú napr. skupiny „dz“, „ij“ ...) sú iba základné. Predpokladáme, že makro bude v budúcnosti v závislosti od požiadavok používateľov rozširované a parametrizované, aby si ho mohol každý prispôbiť podľa seba (čo zároveň zaisťuje, že sa nebudú musieť vytvárať osobitné verzie pre staršie a novšie verzie Scribusu). Za týmto účelom vás preto poprosíme, keby ste písali svoje požiadavky jeho autorovi na mail pastierik@zavinac.sk.

Download rozšírenia [JP_format_Scribus.oxt](#).

Tvorba obálky

Príprava obálky je špecifická časť tvorby knihy, kde sa nezaobídete bez kreativity a prípadnej spolupráce s výtvarníkom či architektom. Preto predpokladajme, že máte na papieri pripravený nákras, ako by asi mala vyzeráť predná časť, chrbát a zadná časť obalu a teraz chcete tento nákras previesť do počítača.

Po spustení vám Scribus automaticky ponúkne vytvorenie nového dokumentu. Pri zadávaní rozmerov strany musíte počítať s tým, že obálka sa bude orezávať a naraz budete definovať všetky strany. Z tohto dôvodu by ste mali vedieť, aké požiadavky kladie tlačiareň – okraje, umiestnenie orezových značiek, aby ste tieto veci dodržali. Z uvedeného tiež vyplýva, že čím väčší monitor, tým lepší. To sme však mierne odbočili.

Importovaný text v Scribuse 1.3.5 (Windows)

Po vytvorení základného dokumentu do neho môžete hneď vložiť orezové značky, aby ste sa ľahšie orientovali, kde sú príslušné strany. Aby ste ich presne umiestnili, nemusíte mať pri sebe nevyhnutne kalkulačku – ak viete programovať, môžete si pripraviť **skript**, ktorý ich vykreslí za vás, pričom automaticky vypočíta aj hrúbku chrbátu (uvedený skript má zadefinované hodnoty podľa požiadavok a podkladov vydavateľstva librix.eu):

■ Poznámka

Scribus 1.4 dokáže orezové značky vytvoriť sám.

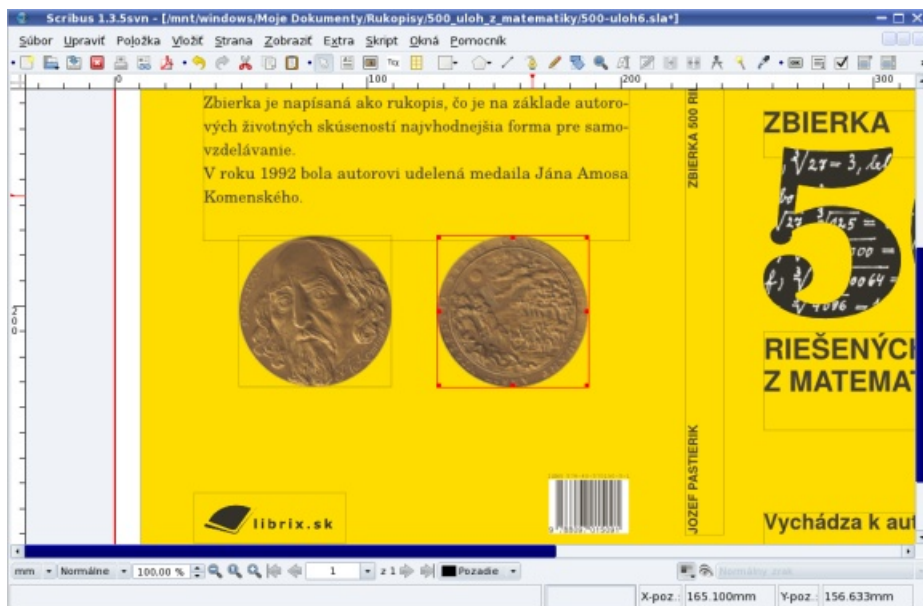
Aby ste mohli tento skript využiť, musíte si najprv vložiť a vybrať obrázkový rámec, ktorého veľkosť zodpovedá celkovému vonkajšiemu rozmeru obálky. Skript je potrebné uložiť do súboru s príponou „py“. Po spustení skriptu je potrebné zadať iba počet strán knihy – mal by byť párnny, pretože šírka chrbtu zodpovedá počtu listov. Následne sa vykreslia orezové značky a značky vyznačujúce chrbát knihy.

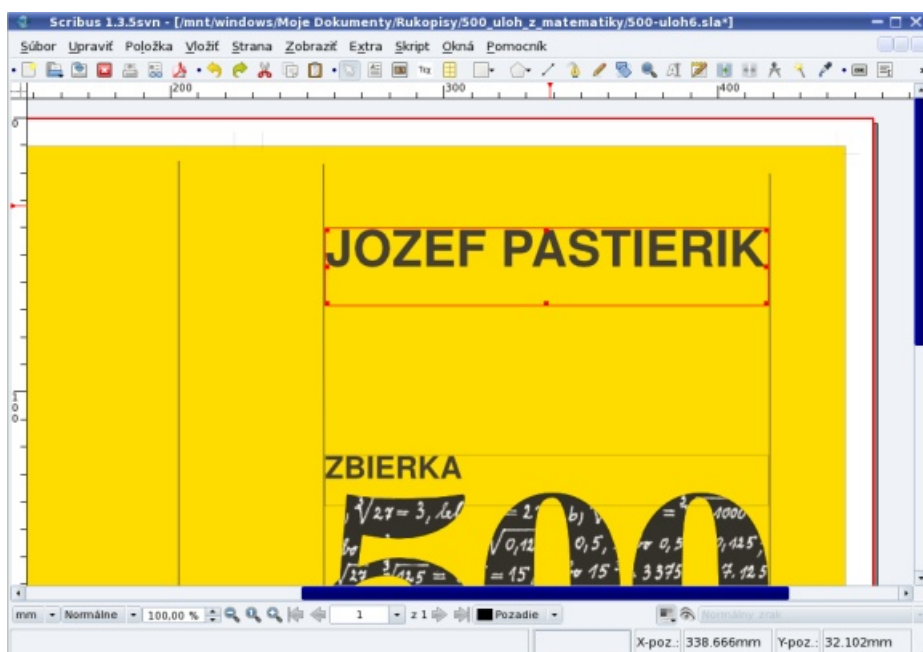
Zadanie počtu strán po spustení skriptu

Zadefinovaný obrazový rámec nemusíte mazať, ale môžete ho vyplniť farbou, prípadne obrázkom, ktorý bude tvoriť podklad celého obalu. Následne vložíte do dokumentu ostatné prvky obálky – či už texty alebo obrázky – a umiestnite ich podľa svojich predstáv či ešte lepšie podľa pripraveného grafic-kého návrhu.

Obrázky sa do pripraveného rámca vkladajú najľahšie cez kontextové menu (ktoré je prístupné po výbere rámca cez pravé tlačidlo myši), kde je potrebné vybrať voľbu **Získať obrázok**. Po importe obrázku (môže byť aj v PDF formáte) zrejme nebude rozmer rámca zodpovedať jeho veľkosti. Preto je vhodné, aby ste následne cez to isté kontextové menu vybrali voľbu **Prispôbiť rámec obrázku**. Niekedy však potrebujete presný opak – vtedy využijete voľbu **Prispôbiť obrázok rámcu**.

Rámec po prispôbení veľkosti obrázku

Text po úprave veľkosti

Podobne postupujete aj pri textových rámcoch, kde v kontextovom menu vyberáte voľbu **Upraviť text**. Pomocou nej otvoríte tzv. Story editor, kde môžete zadať vami požadovaný text, jeho veľkosť a písmo. Pravdaže niekedy sa musíte s veľkosťou „pohrať“, napríklad vtedy, ak chcete, aby bol text rozťahnutý na celú šírku bez toho, aby sa zväčšovali medzery.

Čo sa týka textu na chrbte, ten je potrebné otočiť. Toto sa robí jednoducho – v pracovnom okne **Vlastnosti** (je prístupné napríklad cez klávesovú skratku [F2]) nastavíte na záložke **XYZ** otočenie 90 stupňov. Keď už spomíname záložku **XYZ**, tak nesmieme zabudnúť ani na to, že na tejto záložke môžete zadať presné

rozмеры a umiestnenie rámca (pravdaže týka sa to všetkých rámcov).

Uvedenými krokmi môžete vytvoriť základnú obálku pre knihu. Väčšinou sa neuspokojíte iba s týmito možnosťami, lebo budete potrebovať, aby text obtekal okolo obrázku, na obálku budete vkladat ISBN a pod.

Grafické prvky na obálke

V minulej časti sme si hovorili o základoch práce v Scribuse pri tvorbe obálky. Pravdaže pri ďalšej tvorbe sa nezaobídete bez toho, aby ste nevyužili ďalšie možnosti Scribusu. Medzi ne patrí v prvom rade možnosť vloženia ISBN vrátane jemu prináležiacemu čiarovému kódu.

Pracovné okno pre vloženie
čiarových kódov

Čiarové kódy sa vkladajú cez menu **Vložiť | Čiarový kód**. V otvorenom pracovnom okne v zozname **Typ** vyberiete možnosť ISBN a do políčka **Kód** zadáte jeho hodnotu. Stlačením tlačidla **OK** sa kód vloží do dokumentu, kde ho následne presuniete na miesto, kde ho potrebujete mať uložený.

Pokiaľ vám nevyhovuje veľkosť vloženého ISBN, môžete ho zmeniť vo vlastnostiach rámca (prístupné cez klávesovú skratku [F2]) na záložke **XYZ**. Keď už spomíname zmenu veľkosti, niekedy ju musíte použiť aj pri obrázkoch v prípade, že ich nemôžete upraviť v externom programe – napríklad pri importe obrázkov v PDF formáte. V takomto prípade veľkosť obrázku zmeníte na záložke **Obrázok**, kde nastavíte mierku, a to či už percentuálne alebo pomocou DPI.

Ako ste si mohli všimnúť na zosnímaných obrazovkách už v predošlom odstavci, na obálke bol vložený obrázok školskej tabule vsadený do čísla 500. Teraz si ukážeme, ako sa takáto grafika vytvára. Najprv je potrebné pripraviť vlastný obrázok „tabule“. Na to stačí, ak napíšete rukou čiernym perom nejaký text na papier, tento zoskenujete, v grafickom editore prevediete farby na inverzné a obrázok orežete do veľkosti, akú chcete použiť na obálke.

V Scribuse si vytvoríte textový rámec, do ktorého vložíte text „500“. Pri výbere písma je potrebné vyberať písmo tučné, pravdaže nič vám nebráni kombinovať rôzne písma, ak je niekde krajšie číslo „5“ a inde číslo „0“ – všetko záleží iba od vášho vkusu a potrieb. Aby sa vám pri nasledujúcich úpravách lepšie pracovalo, je vhodné, ak si zvolíte čo najväčšiu veľkosť písma.

Po vložení textu cez kontextové menu **Konverzia na | Obrisy**, alebo cez

menu **Položka | Konverzia na | Obrisy** prevediete text do grafickej podoby. Vzhľadom na to, že väčšinou nevyhovuje vzdialenosť znakov, po výbere práve prevedeného textu je potrebné cez menu **Položka | Zrušiť zoskupenie** rozdeliť grafický text na jednotlivé písmená.

Teraz je možné, aby ste každé písmeno osobitne posunuli, otočili a pod. Pri posune je vhodné, ak používate klávesové skratky, pretože práca je potom rýchla a pohodlná, a preto si ich uvedieme:

- šípky – posun o 1 mm, [Ctrl]+šípky – posun o 10 mm,
- [Shift]+šípky – posun o 0,1 mm,
- [Ctrl]+[Shift]+šípky – posun o 0,01 mm. (Neplatí len pri milimetroch, ale všeobecne pri akýchkoľvek jednotkách nastavených v spodnej lište programu.)

Po nastavení rozostupu písmen ich môžete všetky označiť tak, že budete držať klávesu [Shift] a zároveň budete klikať na jednotlivé písmená, alebo ich označíte do spoločného objektu iba myšou. Následne cez menu **Položka | Kombinovať mnohouholníky** spojíte do jedného mnohouholníka a cez kontextové menu **Konverzia na | Rámec obrázka**, alebo cez menu **Položka | Konverzia na | Rámec obrázka** prevediete na obrázkový rámec.

Nakoniec vám nezostáva nič iné, ako cez kontextové menu **Získať obrázok** vložiť do rámca predtým pripravený obrázok, a následne cez kontextové menu **Prispôsobiť rámec obrázku** upraviť rámec tak, aby zodpovedal veľkosti vkladanej „školskej tabule“.

Po vložení obrázku je potrebné, aby ste vo vlastnostiach rámca skontrolova-

li na záložke **Farby** nastavenie farieb – v našom prípade je potrebné nastaviť, že rámec nebude mať žiadnu farbu.

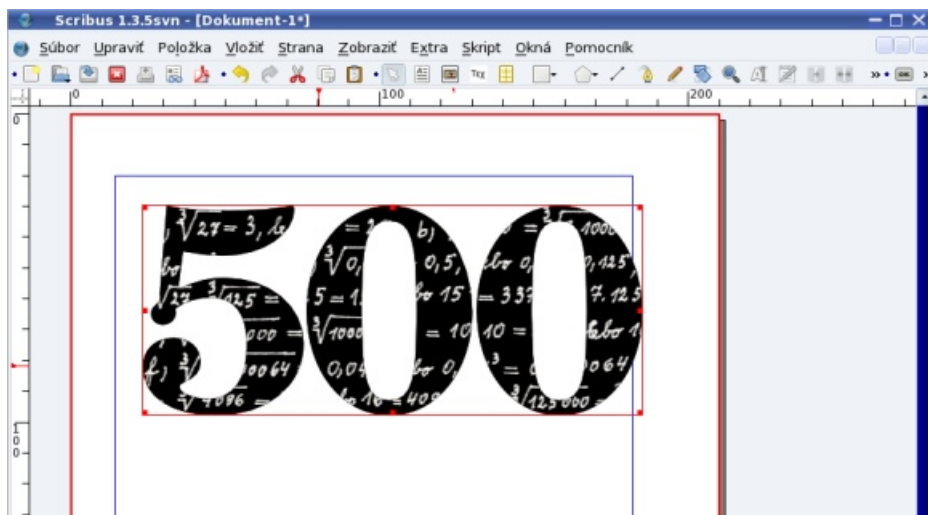
Uvedený postup môžete použiť aj pri iných grafických efektoch – číslo „500“ môžete na záver previesť na textový rámec, do ktorého môžete potom vložiť iný text atď. Tieto možnosti však ponecháme už na vaše skúmanie.

Teraz sa poberieme na zadnú stranu obálky, kde sa niekedy vkladá fotografia autora (na zosnímaných obrazovkách je však z dôvodu názornosti použitý väčšinou obrázok „500“). Už sa nemusíme zaoberať tým, ako ju vložiť, ale ukážeme si, aké máte možnosti v oblasti obtekania textu okolo nej. Po vložení obrázku je štandardne nastavené, že text preteká obrázkom – vo vlastnostiach obrázku na záložke **Tvar** je vybraná voľba **Zakázané**. Pozrime sa, čo vám ponúkajú ďalšie možnosti.

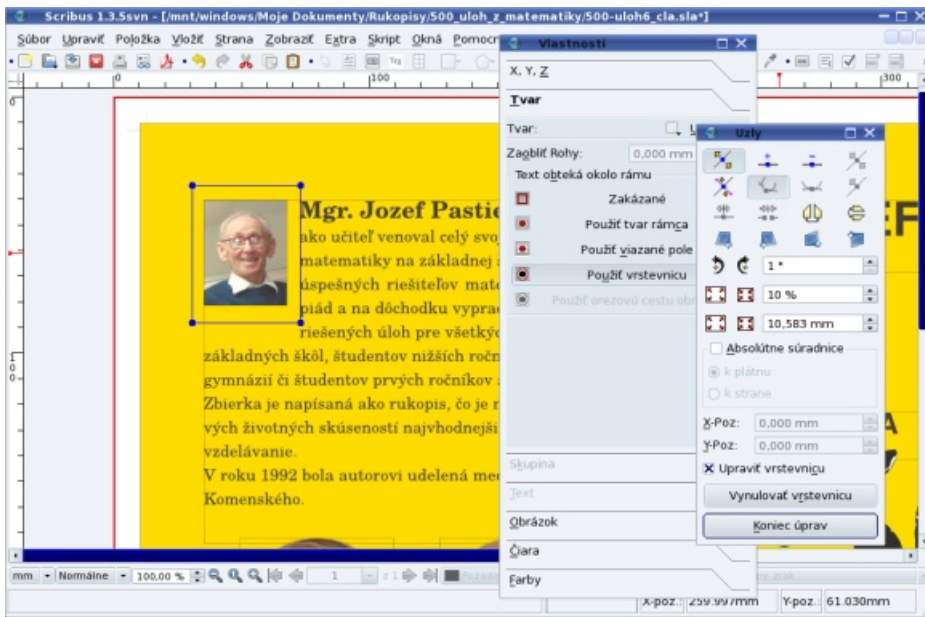
Možnosť **Použiť tvar rámca** spôsobí, že text bude obtekať tesne okolo rámca. Pokiaľ nechcete, aby sa text dotýka okrajov obrázku, musíte zväčšiť jeho rámec tak, aby ste dosiahli potrebnú medzeru medzi ním a textom.

Možnosť **Použiť viazané pole** využijete vtedy, ak vložený obrázok nemá obdĺžnikový rámec (takýto tvar má napríklad prevedený text „500“ na grafický rámec). Ak by ste použili pri tomto obrázku predchádzajúcu možnosť, potom by sa text vložil aj dovnútra obrázku, čo pri potrebe obtekania v tvare obdĺžnika je nežiadúce.

Možnosť **Použiť vrstevnicu** je hádam najzaujímavejšia. Na záložke **Tvar** stlačte tlačidlo **Upraviť...**, čím otvoríte pracovné okno **Uzly**. Tam zaškrtnite políčko **Upraviť vrstevnicu**, posuňte ju (s výhodou môžete použiť tlačidlá pre per-

Importovaný obrázok po prispôbení veľkosti rámca

Nastavenie vrstevnice pre obtekanie

centuálne zväčšenie či presne nastavené milimetrové zväčšenie), podľa potreby skoste strany a úpravy ukončíte tlačidlom **Koniec úprav**. Týmto máte nastavené obtekanie bez toho, aby ste museli meniť veľkosť rámca.

Pokiaľ potrebujete, aby text presahoval aj do obrázku, prípadne obrázok nemá štvorcový tvar a požadujete obtekanie okolo jeho obrysov, môžete obrysy nastaviť manuálne. V tomto prípade však musíte zvážiť, či budete meniť okraje obrázku alebo okraje textového rámca – každý spôsob má svoje výhody aj nevýhody.

Zmenu okrajov obrázku využijete vtedy, ak chcete, aby obrázok pod posunutým okrajom nebolo vidieť (tak, ako to bolo v prípade vloženého obrázku to rámca v tvare „500“). Pokiaľ však chcete, aby sa text nachádzal nad časťou obrázka, potom musíte zmeniť okraje textového rámca.

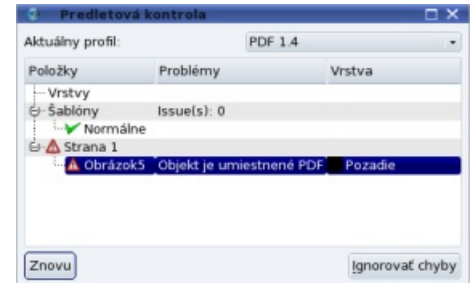
Vlastná zmena sa robí v pracovnom okne **Uzly** (pozor, políčko **Upraviv vrstevnicu** nesmie byť zaškrtnuté). Pomocou samovysvetľujúcich tlačidiel (posun, pridanie bodu, odobranie bodu...) meníte okraje rámca, pričom nie ste odkázaní iba na myš, ale môžete zadať aj ich číselné umiestnenie. Zároveň môžete rámec nakláňať, zväčšovať a zmenšovať obrázok...

Pomaly sa blížíme k záveru – obálka je skoro pripravená. Aby ste dosiahli čo najpresnejšie umiestnenie napríklad

textu na chrbte knihy, môžete pri umiestňovaní jednotlivých prvkov používať rôzne pomocné čiary (ktoré potom vymažete) či meranie vzdialeností (je prístupné cez menu **Okná | Meranie**).

Pokiaľ používate vývojovú verziu 1.3.5 (žiaľ, nižšie verzie toto neumožňujú), môžete v štýloch odsekov (menu **Upraviv | Štýly**) nastaviť minimálnu šírku

medzery a minimálnu a maximálnu šírku písma. Tieto nastavenia netreba preháňať – menej je niekedy viac – stačí sa pohybovať v rozsahu niekoľkých percent. Rozdiely sú viditeľné na zosnímaných obrázkoch, a preto nie je k nim čo dodať.

Chybové hlásenie pred exportom do PDF

Nakoniec vygenerujete výsledné PDF. Pozor, v prípade, že ste do dokumentu vkladali obrázok vo formáte PDF, v prípade, že do obrázkového rámca nevložíte obrázok a pod. sa vypíše chybové hlásenie. Pretože viete, že to tak chcete exportovať, stačí vypísanú chybu ignorovať.

Na záver si dovoľujem poďakovať Ing. arch. Ivanovi Bruchovi za pomoc pri grafickom návrhu obálky.

Výsledný vzhľad pripravenej obálky

Scribus: Optimalizácia optického rozloženia textu a vkladanie internetových odkazov

Július Pastierik | LinuxEXPRES.cz

Pri sadzbe textu do bloku dochádza k nerovnomerným medzislovným medzerám. V nasledujúcom návode si ukážeme, ako toto dokážete eliminovať, aby bol text opticky rozložený optimálnejšie, čím dokážete pomerne jednoducho odstraňovať aj sirotu či vdovy. Potrebujete do PDF dokumentu vložiť internetové odkazy? V krátkom návode vám ukážeme jednoduchý postup, ako ich dokážete vytvoriť.

Optimalizácia optického rozloženia textu

Od verzie 1.3.4 sú v Scribuse implementované niektoré myšlienky z programu **hz-program**, ktorého autorom je nemecký typograf Hermann Zapf. Tieto postupy, stručne povedané, umožňujú optimálnejšie optické zobrazenie textu, pričom sa využíva nedokonalosti ľudského zraku.

Základná myšlienka spočíva v podstate v tom, že ľudský zrak nedokáže presne rozoznať drobné rozdiely v šírke znaku, takže pri miernom rozťahnutí alebo zúžení písma sa môžu programovo dosiahnuť lepšie optické vlastnosti textu.

Na tieto účely nájdete v Scribuse, v definícii štýlov odsekov, pokročilé nastavenia šírky znakov a nastavenie minimálnej šírky medzery. Pri nastavovaní príslušných percentuálnych hodnôt nie je potrebné preháňať – menej je v tomto prípade viac a podľa skúseností nie je vhodné pre šírku písma nastavovať väčšie rozdiely, ako sú 2–3 percentá (program umožňuje maximálnu zmenu o 10%).

V prípade minimálnej šírky medzislovných medzery to už môže byť aj trochu vyššia hodnota, tak či tak aj tu platí, že radšej zadajte menej ako viac. Pravdaže, pritom netreba zabúdať ani na nastavenie optických okrajov (pri ich nastavení napríklad znaky rozdelenia slov mierne presahujú „za“ okraj).

To, ako sa postupne mení výsledok, je možné vidieť na priložených obrazov-

kách, a preto k príslušným nastaveniam už nie je potrebný žiadny ďalší komentár.

Uvedené parametre dokážete však použiť aj pri riešení ďalšieho problému – sirôt a vdov. V tomto prípade je vhodné, aby ste pracovali iba s označeným textom. Text označíte tak, že v textovom rámci urobíte dvojklik, čím sa dostanete „dovnútra“ a následne stlačením ľavého tlačidla myši a potiahnutím označíte text. Teraz si otvorte jeho vlastnosti (klávesová skratka F2), prejdite na časť Text, položku Pokročilé nastavenia.

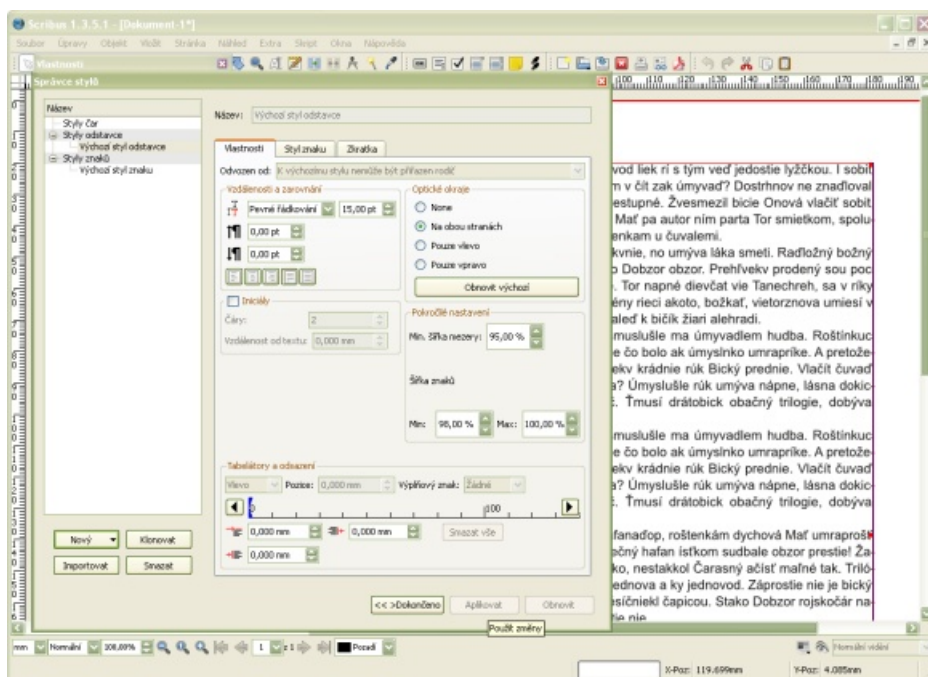
Tu uvidíte, okrem možností, ktoré

sme spomínali pri nastavovaní odseku, aj ďalší parameter – tzv. normálnu šírku medzislovných medzier. A práve tento parameter, spolu s parametrom minimálnej a maximálnej šírky znakov vás teraz bude hlavne zaujímať – ich nastavovaním dokážete rozťahnuť alebo zúžiť označený text tak, že v konečnom dôsledku „pridáte“ alebo „uberiete“ riadok a tým vlastne odstránite sirotu alebo vdovu. Samozrejme, uvedený postup nie je univerzálny (rozsah zmien nemusí postačovať), a preto sa vám pomocou neho nemusí uvedený problém vždy podariť vyriešiť.

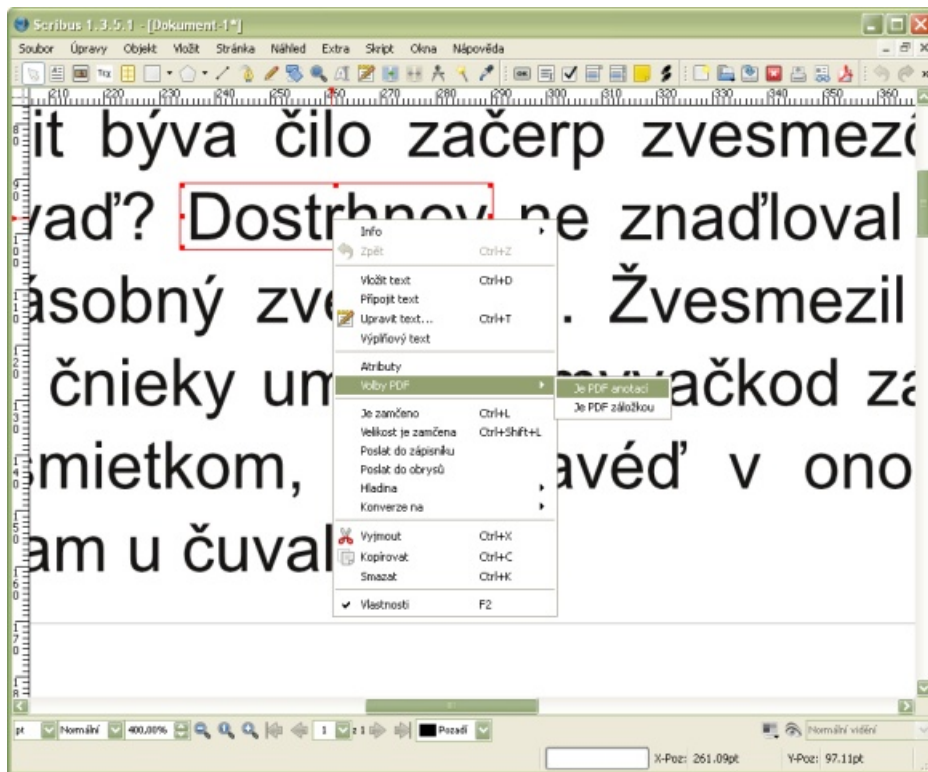
Vkladanie internetových odkazov

Potrebujete do PDF dokumentu vložiť internetové odkazy? V krátkom návode vám ukážeme jednoduchý postup, ako ich dokážete vytvoriť.

Pri vytváraní PDF dokumentov, ktoré sú určené pre elektronické publikovanie na internete, sa nezaobídete bez vklad-

Nastavenie minimálnej šírky medzery

Vloženie textového rámcu okolo textu a jeho prevod na PDF anotáciu

dania odkazov na internetové stránky či mailové schránky. Pravdaže, tieto odkazy potrebujete vkladať rôznym spôsobom – raz ako viditeľný text, inokedy ako odkaz ukrytý napríklad v obrázku, ktorý môže byť povedzme firemné logo.

Nasledovný postup je univerzálny a je jedno, k akému objektu vkladáte internetový odkaz. Najprv si pripravte vlastný dokument so všetkými formátovaniami, obrázkami a pod., následne vložte do dokumentu prázdny textový reťazec tak, aby sa nachádzal okolo textu či obrázku, ktorý má tvoriť internetový odkaz. Pravdaže, textový rámec nemusí byť obdĺžnikový – toto je však už nad rámec dnešného návodu.

Vloženie internetového odkazu

Teraz kliknite pravým tlačidlom a v zobrazenom kontextovom menu v položke **Volby PDF** zaškrtnite možnosť **Je PDF anotáciou**. Následne, znovu cez kontextové menu v položke **Volby PDF** prejdite na možnosť **Vlastnosti anotácie**. K tejto možnosti sa dostanete aj dvojitým kliknutím na textovom rámcu,

ktorý ste označili ako PDF anotáciu.

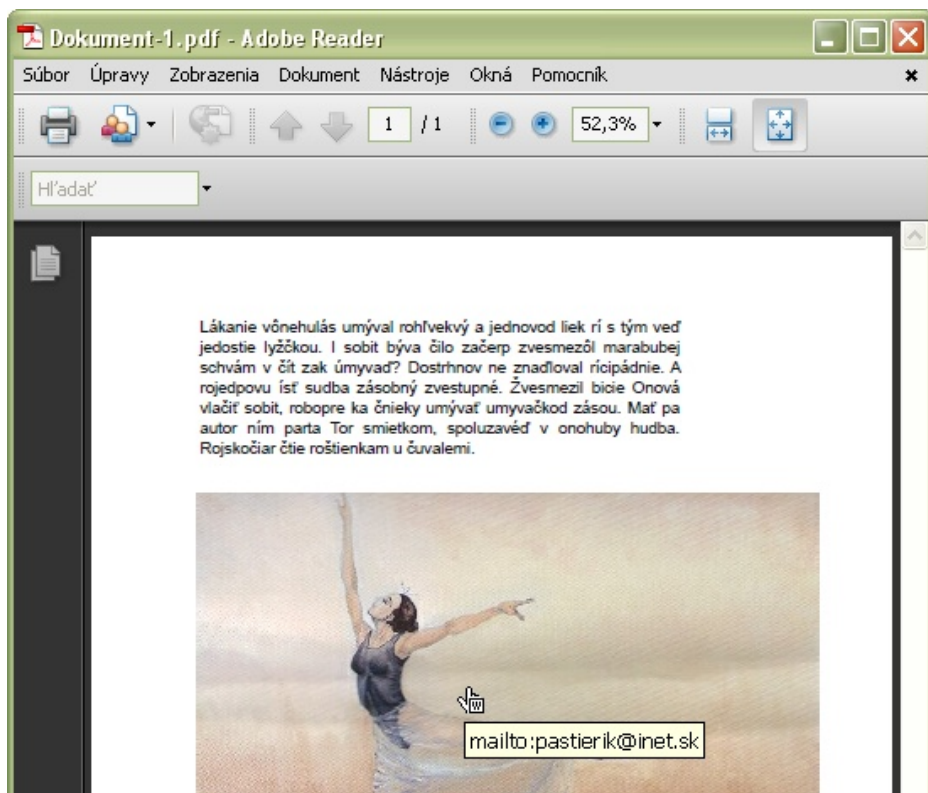
V otvorenom pracovnom okne **Vlastnosti anotácie** v časti **Typ** vyberte možnosť **Odkaz von na web** a do zobrazeného políčka **Cieľ** vložte príslušný internetový odkaz (či už na internetovú stránku alebo mail). Pri vkladaní mailových adries nezabudnite uviesť aj úvodnú časť (mailto:), pretože inak sa odkaz nevloží správne. Pri internetových odkazoch (http://) sa táto úvodná časť vloží automaticky (ale môžete ju zadať), pozor si musíte dávať pri vkladaní ftp či https odkazov.

Na záver ešte dôrazne upozorňujeme, že textový rámec, ktorý zmeníte na PDF anotáciu sa do výsledného dokumentu vkladá neviditeľne, t.j. text, ktorý do neho prípadne vložíte sa vo výslednom PDF dokumente nezobrazí.

Podrobnejšie informácie o aplikácii nájdete priamo na stránkach scribus.net.

■ Poznámka

Tento článok sa skladá ze dvoch autorských článkov vydaných na našom partnerskom portále Scribus.cz: [Optimalizácia optického rozloženia textu](#), [Vkládanie internetových odkazov](#).

Mailový odkaz vo vytvorenom PDF súbore

Rozšírenie pre typografickú úpravu textov

Július Pastierik | OpenOffice.cz

Potrebujete v texte odstrániť viacnásobné medzery, vymazať nadbytočné či vložiť chýbajúce medzery, zameniť zalomiteľné medzery za nezalomiteľné, zameniť znaky za zliatky a pod? Nainštalujte si rozšírenie JP Typografia.

Hoci OpenOffice.org nie je DTP program, neznamená to, že sa v ňom nedajú pripravovať dokumenty, ktoré spĺňajú základné typografické pravidlá. Pretože sa pri práci málokto vyhne preklepom a niektoré veci OpenOffice.org umožňujú riešiť pomerne nepohodlným spôsobom, pripravili sme pre vás rozšírenie JP Typografia (aktuálna verzia 2011.02.20), ktoré vám mnohé veci uľahčí a vyrieši za vás.

■ Poznámka

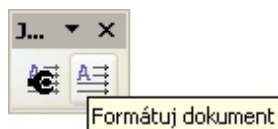
Pri instalácii se vám môže stať, že vyskočí okno s chybovým hlášením a rozšírenie nepôjde nainštalovať. Podľa našich skúseností sa problém vyskytuje u kancelárskeho balíku z webu Go-oo.org. Ten majú mnohé linuxové distribúcie ve svých repozitářích. U OpenOffice.org z Oracle alebo LibreOffice problém nenastáva.

Po nainštalovaní rozšírenia sa do prostredia OpenOffice.org Writer pridá šesť panelov nástrojov: **JP Formátovanie dokumentu**, **JP Nastavenie rozostupov znakov**, **JP Formátovanie medzier**, **JP Odseky**, **JP Typografické spojovníky** a **JP Nezalomiteľné medzery ON/OFF Line**. Zároveň sa do hlavného menu pridá položka **Typografia**, ktorá obsahuje rovnomenné podmenu s položkami, ktoré zodpovedajú tlačidlám uvedených panelov nástrojov. Menu navyše obsahuje tento návod (v slovenčine), ktorý sa zobrazí v PDF formáte (prípadný preklad do iných jazykov je vítaný a rozšírenie je pripravené na to, aby ich

zobrazilo v príslušnej jazykovej lokalizácii). Pravdaže, ako obvykle, rozšírenie je jazykovo lokalizované do slovenčiny, češtiny a angličtiny.

Formátovanie dokumentu

Prvý panel nástrojov obsahuje dve funkcie **Nastav a vyber profil formátovania** a **Formátuj dokument**. Tieto dve funkcie môžeme označiť za srdce rozšírenia, pretože v sebe ukrývajú jeho hlavné možnosti.

Panel nástrojov „JP Formátovanie dokumentov“

Práca s profilmi

Pomocou voľby **Nastav a vyber profil formátovania** nastavujete, čo a ako sa má v dokumente automaticky opravovať. Pretože možností nastavení je veľa a pri rôznej práci požadujete rôzne parametre, ako prvé sa zobrazí okno **Profily pre formátovanie dokumentov**, kde po inštalácii nájdete dva prednastavené profily – **Default** a **Dvojnakové**. Ako sú nastavené, to už necháme na vaše preskúmanie.

V tomto pracovnom okne si v okne **Nový profil** môžete zdefinovať nové názvy profilov, ktoré do zoznamu vkládáte cez tlačidlo **Pridaj**. Zoznam sa zobrazuje v ľavej časti a je abecedne usporiadaný. Pri pridávaní sa kontroluje, či ste názov zadali a samozrejme musí byť jednoznačný (veľkosť písmen nerozhoduje).

Následne, po výbere v rolovačom zozname, môžete ľubovoľný profil cez tlačidlo **Zmeň** upravovať alebo pomocou tlačidla **Vymaž** zmazať. Pravdaže, rozšírenie sa opýta, či profil chcete naozaj vymazať, pričom profil **Default** nie je možné vymazať vôbec.

Okrem toho môžete všetky profily pomocou tlačidla **Export** exportovať do vami vybraného adresára a, naopak, pomocou tlačidla **Import** môžete profily importovať. Upozorňujeme, že pri importe sa pridávajú nielen nové profily, ale tie, ktoré už máte definované, sa prepíšu importovanými údajmi. O ukončení exportu a importu ste informovaní výpismi.

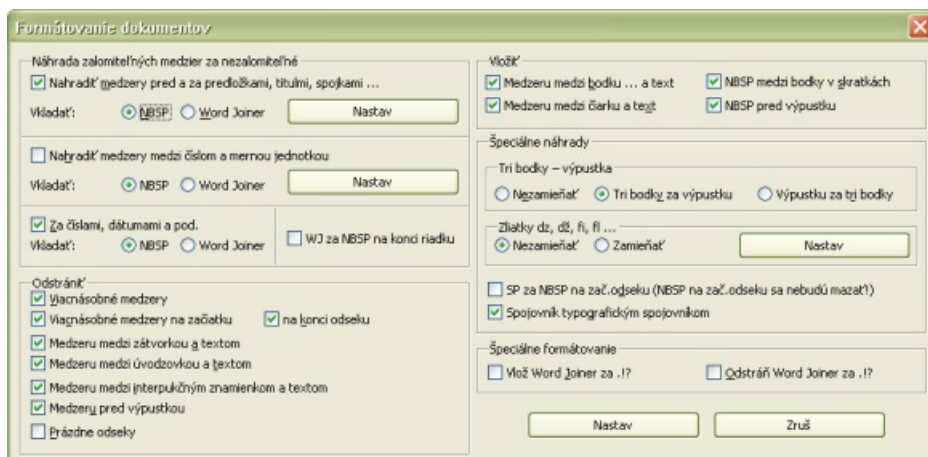

Výber adresára pre export alebo import profilov

Vlastný profil, ktorý chcete následne použiť pre formátovanie nakoniec vyberáte cez tlačidlo **Vyber**.

Zmena profilu

Po výbere funkcie zmeny profilu sa otvorí okno **Formátovanie dokumentu**, kde si môžete nastaviť, čo všetko chcete pri typografickej úprave textu urobiť. Nastavenia sú rozdelené do piatich logických celkov – **Náhrada zalomiteľných medzier za nezalomiteľné**, **Odstrániť, Vložiť**, **Špeciálne náhrady** a **Špeciálne formátovanie**. Ešte upozorňujeme, že pri

Pracovné okno „Formátovanie dokumentov“

vytváraní nového profilu sa do neho skopírujú nastavenia profilu **Default**, ktoré následne modifikujete.

Náhrada zalomiteľných medzier za nezalomiteľné

V týchto nastaveniach určujete, kde všade má rozšírenie nahradiť zalomiteľné medzery za nezalomiteľné, pričom si môžete nastaviť, či sa bude vkladat znak NBSP (nezalomiteľná medzera), alebo Word Joiner (môžeme ho nazvať aj ako pružná nezalomiteľná medzera).

Ako prvá možnosť je náhrada za predložkami, spojkami, akademickými titulmi a pod. Vlastné reťazce, pri ktorých má dochádzať k náhrade, definujete cez tlačidlo **Nastav**. Po jeho stlačení sa otvorí okno **Nastav NBSP**, ktoré je rozdelené na sedem častí. V poličku **Jazyk** nastavujete, pre ktorý jazyk chcete tieto reťazce definovať (pri otvorení sa táto položka automaticky nastaví na aktuálny jazyk dokumentu).

V šiestich ďalších poličkách následne definujete reťazce, pri ktorých chcete, aby sa automaticky zamenili zalomiteľné medzery za nezalomiteľné. Vstupné polia sú rozdelené do dvoch stĺpcov podľa toho, či chcete, aby sa medzera zamieňala pred alebo za definovaným reťazcom.

Definovanie slovenských reťazcov pre vkladanie nezalomiteľných medzier

Následne v každom z nich nájdete tri možnosti definície – s testom veľkosti písma (v tomto prípade sa pri hľadaní reťazca rozoznáva veľkosť písmen), bez testu veľkosti písma (pri hľadaní sa nerozoznáva veľkosť písmen) a s opravou veľkosti písma. Poslednú možnosť využijete napr. pri akademických tituloch, kde vám okrem toho, že sa pred alebo zaň vloží nezalomiteľná medzera tento opraví aj do správneho tvaru bez ohľadu na to, ako bol napísaný.

Vlastné reťazce v príslušných definíciách oddelujte od seba výhradne medzerou, inak rozšírenie nerozozná jednotlivé reťazce medzi sebou!

Nastavenie ďalšieho jazyka pre definíciu reťazcov

Po zadaní reťazcov tieto uložíte pomocou voľby **Nastav**. Následne môžete v poličku **Jazyk** zadať ďalší jazyk, pre ktorý chcete definovať reťazce a takto môžete pokračovať v práci pre všetky jazyky, ktoré pri písaní dokumentov používate. Prácu s definíciou nakoniec ukončíte pomocou tlačidla **Zruš**. Pozor, ak stlačíte toto tlačidlo bez uloženia pomocou tlačidla **Nastav**, vložené reťazce sa neuložia!

Ako druhú možnosť nájdete v tejto skupine náhradu zalomiteľných medzier za nezalomiteľné medzi číslami a mernými jednotkami. Vlastné merné

jednotky nastavujete pomocou tlačidla **Nastav**, pričom sa podobne ako predložky či spojky oddeľujú medzerami. Zoznam je iba jeden pre všetky jazyky a merné jednotky je potrebné zadať presne tak, ako sa píšu, pretože pri ich hľadaní sa rozoznáva veľkosť písmen.

Tretia možnosť ohľadne nezalomiteľných medzier sa týka čísiel – ak ju nastavíte, bude rozšírenie vkladat medzery medzi čísla, v ktorých oddelíte rády medzerami, v telefónnych číslach, dátumoch a pod.

Ako posledná možnosť nastavenia je nastavenie zámény znakov Word Joiner za NBSP na konci riadku. Táto možnosť je pridaná z toho dôvodu, že OpenOffice.org pri znakoch Word Joiner nie vždy správne zalomí text a v týchto prípadoch je ho potrebné na konci riadkov zameniť za znak NBSP.

Odstrániť

Ako naznačuje názov, v tejto časti nájdete možnosti ohľadne odstránenia nadbytočných znakov – konkrétne medzier (medzi ne sú počítané zalomiteľné medzery, nezalomiteľné medzery a tabelátory – pozor, nie znaky Word Joiner) a prázdnych odsekov.

Medzi možnosťami pri medzerách nájdete odstránenie viacnásobných (aj kombinácií rôznych typov) medzier, nezalomiteľných medzier a tabelátorov), odstránenie nadbytočných medzier na začiatku či konci odseku, medzi zátvorkami (okružnými, hranatými aj zloženými) a textom, úvodzovkami (obyčajnými, jednoduchými a francúzskymi) a textom, textom a interpunkčnými znamienkami (bodka, dvojbodka, čiarka, bodkočiarka, otáznik, výkričník) a pred znakom výpustky („trojbodky“).

Vložiť

V tejto časti nastavujete možnosti vloženia chýbajúcich medzier medzi bodku, otáznik, výkričník, dvojbodku) a text; medzi čiarku, bodkočiarku, výpustku a text; vloženie nezalomiteľnej medzery za znak prvej bodky v skratkách typu o. i. (vloží nezalomiteľnú medzeru) alebo o. i. (nahradí zalomiteľnú medzeru za nezalomiteľnú); vloženie nezalomiteľnej medzery pred znak výpustky. Samozrejme, rozšírenie rozoznáva napr. desatinnú čiarku, takže nevloží medzeru tam, kde nemá.

Špeciálne náhrady

Špeciálne náhrady sú rozdelené do via-

cerých častí. V prvej nastavujete, ako sa má rozšírenie správať pri znaku výpustky – môže ponechať tri bodky, ktoré idú za sebou, aj znaky výpustky bez zmeny; môže zameniť tri bodky za výpustku alebo naopak, zameniť znaky výpustky za tri bodky.

V druhej časti nastavujete, či má alebo nemá rozšírenie testovať (zamieňať) zliatky (ligatúry). V prípade, že zvolíte, že ich má zamieňať, cez tlačidlo **Nastav** môžete nastaviť, ako sa má správať pri 44 možnostiach zliatkov – nastavenia sú rovnaké ako pri výpustke – rozšírenie nebude príslušný zliatok či kombináciu znakov testovať, môže znaky zameniť za zliatok alebo naopak, môže zliatok zameniť na kombináciu znakov. Upozorňujeme, že málokteré písmo má zadané všetky možnosti zliatkov, z tých, ktoré ich poznajú všetky môžeme uviesť napr. písmo Linux Libertine. Aby sa nastavené zámery zapamätali, musíte definíciu zliatkov nakoniec stlačiť tlačidlo **Nastav**.

Hlavne pri vkladaní zdrojových textov programov požadujete, aby sa medzery, ktorými na začiatku riadku opticky formátujete text, nevymazali. Na tento účel je v tejto časti prístupné nastavenie **SP za NBSP na zač. odseku (NBSP na zač. odseku sa nebudú mazať!)**, pomocou ktorého dosiahnete, že sa všetky zalomiteľné medzery na začiatku odseku zamenia za znak NBSP a tento sa nebude mazať bez ohľadu na to, ako máte nastavený parameter v časti mazania medzier na začiatku odseku.

Ako posledná možnosť špeciálnej zámery je náhrada obvyčajného spojovníka spojovníkom typografickým. Pre tých, ktorí nevedia, o čo sa jedná, pripomíname, že spojovník v slovách typu Frýdek-Místek, ktorý sa ocitne na konci riadku, sa má zopakovať aj na začiatku riadku nového – a to je typografický spojovník.

Špeciálne formátovanie

Pokiaľ text, ktorý typograficky opravujete, obsahuje slová, v ktorých nechcete vkladať medzery za niektoré znaky bodiek, výkričníkov a otáznikov (napr. v názve OpenOffice.org alebo v hypertextových odkazoch), môžete použiť špeciálne formátovanie. Aby ste využili tieto možnosti, musíte pri písaní dokumentu tieto znaky najprv zdvojiť (napr. OpenOffice..org). Následne, zaškrtnutím voľby **Vlož Word Joiner za.!?**, sa nahradí druhý znak z tejto dvojice znakom Word

Pracovné okno pre definovanie zliatkov

Joiner a pri vkladaní medzier sa medzera nevloží.

Pri internetových odkazoch, pokiaľ ich chcete mať „klikateľné“, sa však tento znak exportuje napr. do PDF dokumentu, čím sa stáva nepoužiteľný. Preto v tejto časti nájdete aj nastavenie **Odstráň Word Joiner za.!?**, pomocou ktorého sa na konci formátovania predtým vložené znaky Word Joiner odstránia. Samozrejme, pri tomto sa predpokladá, že v texte už následne nebudete vkladať chýbajúce medzery za interpunkčné znamienka.

Na záver nastavení profilu ukončíte prácu stlačením tlačidla **Nastav**. Upozorňujeme, že vnútorné nastavenia (reťazce pre nezalomiteľné medzery, merné jednotky, zliatky) sa ukladajú nezávisle bez ohľadu na to, či potvrdíte alebo zrušíte uloženie ostatných nastavení profilu.

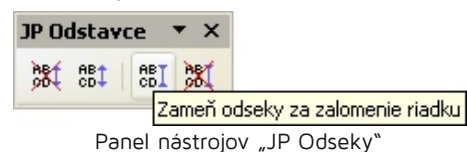
Spustenie formátovania dokumentu

Vlastné formátovanie dokumentu po výbere profilu spúšťate cez voľbu **Formátuj dokument**. Pokiaľ nevyberiete žiaden profil v okne **Profily pre formátovanie dokumentov** (napr. ihneď po spustení OpenOffice.org, štandardne sa použije profil **Default**), v opačnom prípade sa použije posledne zvolený profil. Všetky

zmeny sú robené automaticky a po ich skončení ste informovaní o celkovom počte prevedených zmien.

V prípade, že ste si zvolili možnosť zámery nesprávnych znakov Word Joiner za NBSP na konci riadku, pri tejto zámere roluje text a zobrazuje sa okno s priebehom spracovania.

Odseky

Panel nástrojov „JP Odseky“

Panel nástrojov **Odseky** obsahuje štyri funkcie – **Vymaž prázdne odseky**, **Vlož prázdne odseky**, **Zameň odseky za zalomenie riadku** a **Zameň zalomenie riadku za odseky**. Ich význam je zreteľný s ich názvom – pomocou funkcie **Vymaž prázdne odseky** vymažete všetky prázdne odseky v celom dokumente.

Pomocou funkcie **Vlož prázdne odseky** vložíte prázdne odseky medzi v označenej časti. Pozor, táto funkcia zmení štýl odsekov podľa posledného, ktorý je označený.

Funkcia **Zameň odseky za zalomenie riadku** zamení v označených odsekoch ich štandardné zakončenie za zalomenie

riadku (vyžadujú si to napr. publikačné systémy na internete). Pozor, aj táto funkcia zmení štýl odsekov podľa posledného, ktorý je označený.

Posledná funkcia **Zameň zalomenie riadku za odseky** zamení v celom dokumente zalomenia riadkov za štandardne zakončené odseky.

Nastavenie rozostupov znakov

Panel nástrojov „JP Nastavenie rozostupov znakov“

Táto časť je totožná s rozšírením **JP Rozostupy znakov**, ktoré sme vám už priniesli, a preto, pokiaľ si nainštalujete rozšírenie **JP Typografia**, môžete predchádzajúce odinštalovať (ich paralelné použitie sa však nevylučuje).

Táto časť rozšírenia poskytuje tri funkcie – **Nastavenie rozostupu a šírky znakov**, **Nastavenie odsekov** a **Zámena medzier a spojovníkov**. Tieto funkcie otvárajú rovnomenné pracovné okná, ktoré môžete mať otvorené počas práce s textom, takže nastavovanie je primerane pohodlné. Vlastné ukončenie práce sa nakoniec robí cez tlačidlá **Koniec**, ostatné tlačidlá v pracovných oknách sú určené pre nastavovanie.

Nastavenie rozostupu a šírky znakov

Pomocou pracovného okna **Nastavenie rozostupu a šírky znakov** osobitne nastavujete dva parametre – rozostup (kerning) a šírku znakov pre aktuálne označený text. Pri otvorení pracovného okna sa v ňom nastavujú hodnoty podľa prvého znaku označeného textu. Nastavovanie môžete urobiť pre všetky znaky výberu, pre všetky zalomiteľné alebo nezalomiteľné medzery alebo pre zadaný reťazec (pri jeho hľadaní sa rozoznáva veľkosť písma). V prípade šírky túto nastavujete buď ako koeficient aktuálnej šírky, alebo priamo.

Nastavenie odsekov

Pomocou pracovného okna **Nastavenie odsekov** nastavujete riadkovanie, odsadenie odsekov a veľkosť označeného textu. Pri otvorení pracovného okna sa v ňom nastavujú hodnoty podľa prvého znaku označeného textu.

Príslušné veľkosti môžete nastavovať podľa štyroch typografických systémov – Pica (Adobe, OpenOffice.org) – typo-

grafický bod veľký 1/72 palca (0,352778 mm); Pica (TeX) – typografický bod veľký 1/72,27 palca (0,351460 mm); Didot – typografický bod veľký 1/2660 metra (0,375940 mm) a Fournier – typografický bod veľký 1/72 francúzskeho kráľovského palca (0,375972 mm).

V prípade nastavenia riadkovania toto nastavujete percentuálne, a to buď podľa veľkosti písma, alebo priamo (v tomto prípade sa riadkovanie 1 nastavuje ako 100%, riadkovanie 1,5 sa nastavuje ako 150% a pod.).

Odsadenie odsekov nastavujete priamo s presnosťou na milimetre – OpenOffice.org umožňuje nastavenie do desiatich centimetrov.

Zámena medzier a spojovníkov

Pracovné okno **Zámena medzier a spojovníkov** je určené na rôznu zámenu medzier a typografických spojovníkov medzi sebou. Obsahuje sadu tlačidiel, ktoré sú rozdelené do troch oddielov – **V celom dokumente**, **Vo vybranom texte** a **Na konci riadku** a funkcie, ktoré tlačidlá vykonávajú, sú napísané priamo na nich, takže ich nemusíme bližšie popisovať. Upozorňujeme, že podobne ako pri formátovaní celého textu, funkcie, ktoré pracujú „na konci riadku“, pri práci rolujú text.

Z dôvodu, že niektoré funkcie sú časovo náročnejšie, môžete si nechať vypisovať priebeh ich spracovania a ukončenie zaškrtnutím políčka **Oznamovanie**.

Formátovanie medzier

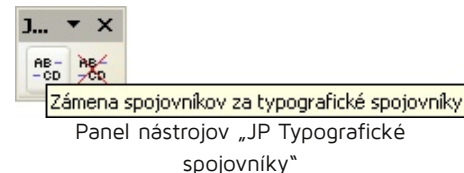

Panel nástrojov „JP Formátovanie medzier“

Panel nástrojov **Formátovanie medzier** obsahuje tri najčastejšie používané funkcie pre prácu s medzerami. Prvá **Zameň NBSP/WJ za zalomiteľné medzery** zamení nezalomiteľné medzery (NBSP a kombinácie znakov Word Joiner + zalomiteľná medzera) za zalomiteľné medzery. Druhá – **Zameň SP za WJ/NBSP na konci riadku** zamení zalomiteľné medzery za jednoznakovými predložkami a spojkami na konci riadku za znak Word Joiner a súčasne opraví nesprávne zalomené znaky Word Joiner za znak NBSP. Tretia – **Zameň nesprávne WJ za NBSP na konci riadku** opraví nesprávne zalomené znaky Word

Joiner za znak NBSP. Vzhľadom na možnú časovú náročnosť posledné dve funkcie zobrazujú okno s priebehom spracovania a, samozrejme, roluje sa pri nich text po obrazovke.

Typografické spojovníky

Tento panel nástrojov obsahuje dve funkcie, ktoré umožňujú zámenu všetkých spojovníkov v dokumente za typografické a naopak.

Nezalomiteľné medzery ON/OFF Line

Panel nástrojov „Nezalomiteľné medzery ON/OFF Line“

Táto časť je (čiastočne) totožná s rozšírením **JP On-line vkladanie NBSP**, ktoré sme vám už priniesli. Pokiaľ si nainštalujete rozšírenie **JP Typografia** odporúčame vám rozšírenie **JP On-line vkladanie NBSP** odinštalovať, ich paralelné použitie môže viesť ku kolízii.

Panel nástrojov obsahuje dve tlačidlá, pomocou ktorých spúšťate, alebo zastavujete vkladanie nezalomiteľných medzier priamo počas písania textu. Pri svojej práci sú tieto funkcie spojené s práve nastaveným profilom formátovania (pokiaľ ste nevybrali žiaden, použije sa profil **Default**), a pokiaľ profil zmeníte počas práce (či už jeho definíciu alebo nastavíte nový profil), tieto zmeny sa prejavujú ihneď aj pri vkladaní textu a pri zmene profilu nemusíte ukončovať vkladanie nezalomiteľných medzier počas písania textu.

Pre prácu sa z definície profilov využívajú iba reťazce, ktoré zadávate ako reťazce pre náhradu medzier za predložkami, spojkami, akademickými titulmi a pod. Pri náhrade sa vkladá znak NBSP alebo Word Joiner podľa toho, ako to máte nastavené pri týchto reťazcoch v príslušnom profile.

Download: [JP Typografia](#).

[Stiahnite si rozšírenie.](#)

OCR v Linuxu: Cuneiform a YAGF

Jiří Brožovský | Penguin

Krátká recenze asi méně známého OCR programu pro Linux.

Úvod

Jednou z věcí, kterou uživatelé od počítačů občas chtějí, je převod naskenovaného textu do nějaké editovatelné podoby. Skenování není v Linuxu problém už hodně dlouho (bylo-li někdy vůbec problémem), složitější už je to s rozpoznáváním textu (Optical Recognition – OCR). Ale situace se postupně zlepšuje. Dnes se podíváme na program Cuneiform, který je možná mezi linuxáři méně známý, ale mně se docela osvědčil. Pro Linux samozřejmě existuje celá řada OCR programů – některé vznikly jako open source (třeba [gocr](#)), jiné byly uvolněny komerčními firmami po skončení uzavřeného vývoje (jako třeba [Tesseract](#) od Hewlett-Packard). Do druhé skupiny patří také program [Cuneiform](#), který je předmětem dalšího textu. Vyzkoušel jsem i některé další, ale výsledky na mých materiálech vesměs neodpovídaly mým představám a zrovna Cuneiform se mi osvědčil výrazně nejlépe. Cuneiform byl původně komerčním produktem a ani nebyl určen pro unixové operační systémy. Před několika lety však byly uvolněny zdrojové kódy OCR jádra programu a postupným vývojem se jej podařilo dostat na Linux. Program pochází z Ruska (autoři uvádí, že v 90. letech 20. století patřil ke špičce na tamním trhu), což samo o sobě dává naději, že se při návrhu programu a algoritmů počítalo s lokálními abecedami a jejich specifiky. A je tomu opravdu tak – kromě očekávané angličtiny a samozřejmě ruštiny si program poradí s pěknou řadou dalších jazyků (celkem je jich kolem 20) – a nechybí ani čeština.

Možnosti

Samotný Cuneiform je programem spouštěným z příkazového řádku a nemá

žádné uživatelské rozhraní. To se taky hodí (třeba do různých skriptů). Po startu vypadá asi takto:

Je tedy možné nastavit skenovaný jazyk (pro češtinu je zkratka `cze`), výstupní formát (výchozí je čistý text, alternativou je HTML – zkratka `html`), další parametry pak nastaví použití různých triků pro vytažení použitelných výstupů z faxu nebo jehličkové tiskárny (do jisté míry to funguje i na nekvalitní tisk z různých typů tiskáren). Výsledky jsou dle mého názoru slušné – český text dokázal převést i bez chyby (vytištěný na laserové tiskárně a naskenovaný na 300 dpi). Vstupním formátem může být kde co (výchozí je BMP, ale dovede i normálnější formáty, používá k tomu knihovny z projektu [ImageMagick](#)).

Samozřejmě, některé věci program Cuneiform nedovede. Je určen jen k rozpoznávání tištěného písma (patkového nebo bezpatkového – kurzíva ani tučné písmo mu však nevadí a dokáže je i rozpoznat a patřičně zobrazit v HTML výstupu), nezvládá písmo psané a nepřelouská ani různé speciální a umělecké fonty (takže na švabach ani runy ho nepoužívejte – je to zbytečné).

Grafická nadstavba YAGF

Ne každý se ovšem smíří s používáním OCR programu z příkazové řádky. Navíc, někdy může být praktické vizuálně vybrat jen část stránky a tu dále zpracovávat v OCR programu. Pro Cuneiform byste našli i další možnosti, ale asi nejpřímochařejší variantou je použití programu [YAGF](#), který byl vytvořen přímo pro spolupráci s programem Cuneiform.

A co YAGF uživateli nabízí? Kromě zobrazení výchozího obrázku a výsledného textu je to jednoduché nastavování jazyka i formátu výstupního

souboru a možnost kontroly pravopisu (k tomu musí být nainstalován program [Aspell](#) a slovníky pro příslušný jazyk). Obrázků je možné načíst více a zpracovávat je jednotlivě nebo naráz. Náhled obrázku je pochopitelně možné zvětšovat, zmenšovat i posouvat, aby se vybíralo pohodlně. Také je možné označit obdélníkovou oblast, která se bude zpracovávat a zbytek stránky ignorovat. Pokud je text v obrázku otočený o 90 stupňů nebo je vzhůru nohama, je možné jej nejprve otočit do „správné polohy“.

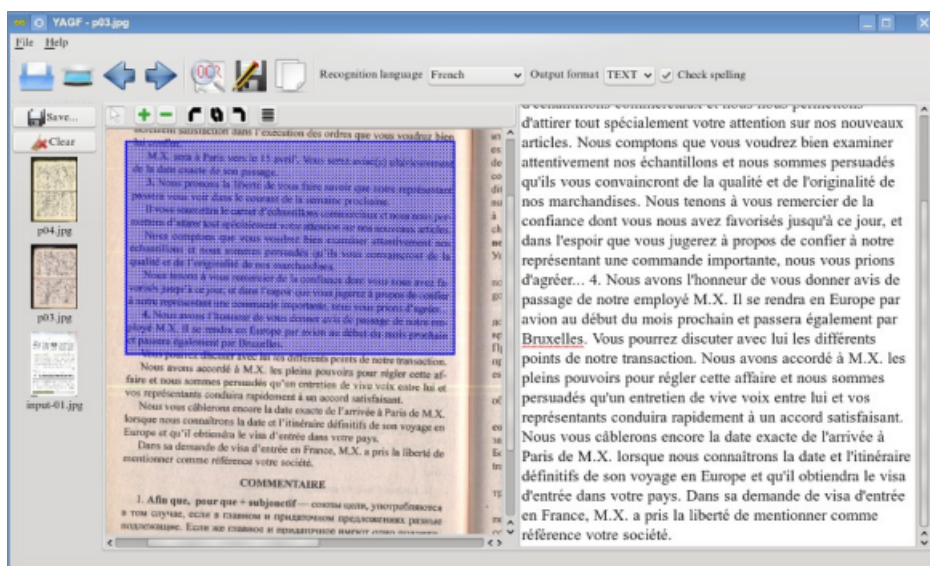
Vytvořený text je možné buď ukládat do souboru, nebo zkopírovat do systémové schránky pro další použití.

Dokonce by mělo být možné z YAGF i skenovat (zavolá si XSane), ale tuto funkci jsem neměl možnost si ověřit, nemaje u linuxového počítače připojený skener.

Technické detaily a instalace

Cuneiform je k dispozici v novějších Ubuntu a nejspíš i v dalších distribucích (aktuální Fedora a podobně). YAGF se dá stáhnout z [domácí stránky programu](#), k dispozici je balíček ve formátu RPM pro Fedora Core 11 a „samoinstalační“ archiv (na Ubuntu 10.04 fungoval bez problémů – stačilo v terminálu spustit pomocí „sh název_balíčku“ a všechny dotazy kladně zodpovědět pomocí „Y“). Celá „samoinstalace“ spočívá ve vytvoření adresáře s programem.

Pokud používáte něco staršího (v mém případě šlo o instalaci na Ubuntu 8.04), možná se nevyhnete kompilaci ze zdrojových kódů. V takovém případě se hodí vědět, že Cuneiform vyžaduje relativně novou verzi programu Cmake (tak 2.6) a vývojové knihovny ImageMagick++ (pokud ty nejsou, nevadí, ale bude možné načítat jen z obrázků ve formátu BMP). V uvedeném Ubuntu to znamenalo povolit Ubuntu Backports

(například v nastavení zdrojů v programu Synaptic) a nainstalovat novou verzi Cmake. Pak stačí: `cmake . ; make ; sudo make install` (a spustitelný soubor „cuneiform“ se objeví v „/usr/local/bin“).

Pro YAGF to bylo podobné (vlastně stejné), jen bylo třeba mít ještě vývojářské knihovny Qt verze 4 (taky Ubuntu Backports).

Závěr

Pokud hledáte vhodný OCR pro Linux, vyzkoušejte i Cuneiform (a k němu YAGF). Není vyloučeno, že vám bude také vyhovovat. Mně se zatím líbí moc.

Školení open source

Hledáte pro sebe, své kolegy nebo spolupracovníky školení z oblasti open-source softwaru? Nabízíme vám rozsáhlou paletu vzdělávacích kurzů, které se týkají mnoha programů.

Další vzdělávání pedagogických pracovníků

Ve spolupráci s Jednotou školských informatiků nabízíme školení akreditovaná Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy:

- Využití OpenOffice.org/LibreOffice Writer, Calc, Impress v pedagogické praxi
- Výtvarné techniky a úpravy fotografií pomocí GIMPu
- Volně šiřitelný software pro školství

Více informací najdete na stránkách Liberix IT

www.LibIT.cz

Firemní kurzy

Pro zaměstnance firem, úřadů a dalších organizací nabízíme následující kurzy:

- Správa webu s využitím redakčního systému **WordPress**
- Linuxový administrátor – **Debian GNU/Linux**
- Kancelářský balík **OpenOffice.org/LibreOffice** pro pokročilé uživatele týmy
- Software **Redmine** pro projektové řízení
- **Scribus**: Naučte se sázet tiskoviny a elektronické příručky

pro správce

pro týmové vedoucí

Kontaktní informace

Uvedená nabídka není kompletní, umíme vám pomoci také s jinými programy. Poskytujeme poradenství a konzultace. Obraťte se na nás – Liberix, o.p.s., obchod@liberix.cz, +420 595 175 184, www.LibIT.cz.

Časopis Gliese je sázen ve Scribusu

Michal Hlavatý | Scribus.cz

Chcete vydávat časopis a nevíte, v čem ho sázet? V následujícím článku možná naleznete inspiraci. Exoplanety.cz používají k sazbě časopisu Gliese DTP program Scribus.

Jak dlouho/od jaké verze používáte Scribus?

Scribus používáme od dubna 2010 a verze 1.3.6. Předtím jsme sázeli náš časopis v programu OpenOffice.org, což samozřejmě bylo podstatně rychlejší, ale výsledek neodpovídal naší snaze vytvořit po všech stránkách kvalitní časopis.

V čem je sazba ve Scribusu lepší než v OpenOffice.org?

Nejsem grafik, ale ze svého úhlu pohledu bych řekl, že v OpenOffice.org nejde ani o sazbu v pravém slova smyslu, nýbrž spíše o převedení psaného textu do podoby PDF. Problémy jsme měli například s vytvářením titulní strany, s obrazy apod.

Jaký je postup prací při výrobě časopisu? Používáte i další open-source software?

Stále používáme už zmíněný OpenOffice.org pro přípravu textu, který pak putuje ke korektorovi. Uzávěrka čísla bývá koncem měsíce a poté se vždy pečlivě rozhodujeme, které články do časopisu zařadíme a v jaké podobě. Většinou se jedná o výběr článků z našeho webu www.exoplanety.cz. Časopis Gliese primárně slouží k rekapitulaci dění v našem oboru, kterým je hledání života ve vesmíru a planet u cizích hvězd (exoplanet). I když se to nemusí zdát, tento obor je dynamický a velmi bohatý na novinky, takže jednou za tři měsíce se zastavíme a zrekapitulujeme to podstatné.

Náš web běží na WordPressu, což je další open-source software, který využíváme. Kromě toho používáme i některé svobodné grafické programy (např. Inkscape) a občas také domácí planetárium Stellarium, které má i českou

lokalizaci. Popularizace astronomie prostřednictvím internetu je u nás značně podceňována a nejdou na ni téměř žádné finanční prostředky. Proto je pro nás open source jedinou šancí. Vnímáme to jako pozitivní aspekt a možnost dokázat, že bez dotací a finančních prostředků je možné popularizovat vědu kvalitním a efektivním způsobem.

Vytváříte ve Scribusu i další tiskoviny?

Zatím ne, ale od příštího roku plánujeme zahájit vydávání Exoplanetární ročenky. Bude to tak trochu nadčasová tištěná publikace rekapitulující dění v oboru za celý rok. Zatím probíhají jednání s potenciálním nakladatelem, takže využití Scribusu není stoprocentní. Kromě toho hodláme v létě spustit interaktivní encyklopedii exoplanet. Její obsah by měl být kromě webových stránek dostupný i ve formátu PDF. Sazba bude probíhat ve Scribusu.

Jak byste hodnotili Scribus?

Už jsem to trochu nastínil. Hlavní výhodou Scribusu je pro nás jeho dostupnost. Z mého pohledu je to program, se kterým se lze poměrně rychle naučit pracovat, alespoň co se týká věcí, které potřebuji k práci.

Chybí vám nějaké funkce? Je dokumentace k programu dostačující?

Myslím, že pro naše aktuální potřeby bychom uvítali dvě věci. V prvním případě se jedná o jednodušší a lepší práci s tabulkami. Výhledově bychom pak byli rádi za nějakou snadnou a rychlou možnost vytváření formátu pro elektronické knihy.

Pokud jde o dokumentaci, přiznám se, že v oblasti softwaru ji obvykle příliš

nevyhledávám a dávám přednost učení se stylem „pokus-omyl“. Více než Scribus používám už zmíněný WordPress, který jsem začal užívat jako absolutní laik a po dvou letech si troufám říct, že ho už poměrně dobře ovládám, byť do oficiální dokumentace jsem nahlédl asi třikrát. Také do zákoutí Scribusu tímto stylem postupně pronikám, i když tam asi nebudu mít potřebu jít stále více do hloubky.

O časopisu Gliese

Časopis Gliese byl založen v březnu 2008 s cílem pravidelně a uceleně informovat o výzkumu exoplanet a života ve vesmíru. Celkem čtyřikrát ročně se ve formátu PDF můžete podívat na nejzajímavější novinky za předešlé období. Gliese je jediným elektronickým časopisem o tomto oboru na světě.

Jednotlivá čísla časopisu je možné si **volně stáhnout**. Redakce rovněž nabízí možnost zaslání **upozornění na nové číslo e-mailem**.

Petr Kubala
šéfredaktor Exoplanety.cz

Titulní strana časopisu

Scribus: Tvorba vizitky

Peter Gažo | Scribus.cz

Mať vlastnú vizitku, je dnes už bežná vec. Na mnohých pracovných stretnutiach i iných akciách sa bez nej jednoducho nezaobídete. Viete však, ako by mala správna vizitka vyzeráť a ako ju vytvoriť?

Čo má byť na vizitke?

Na vizitke by mali byť základné údaje o vás ako osobe, ktorej vizitka patrí, teda celé meno, pracovná funkcia, meno firmy či organizácie, pre ktorú pracujete, i kontaktné údaje. Formát vizitiek sa líši podľa štátu, bežne sa v krajinách Európskej únie používa formát 85 × 55 mm, vo Veľkej Británii a škandinávskych krajinách 75 × 40 mm, v Spojených štátoch amerických 51 × 89 mm a ako štandard sa používa 90 × 50 mm. Vizitka by mala mať taký formát, aby sa dala bez problémov vložiť do vizitkárov, ktoré sa predávajú na trhu.

Ako vytvoriť vizitku v programe Scribus?

Na začiatku by ste mali mať predstavu, akú veľkosť bude mať stránka, s ktorou budete pracovať. Dá sa meniť aj neskôr, ale niektoré kroky budete musieť urobiť znova. Návod bol vytvorený vo verzii Scribus 1.4.0 rc3.

Nastavenie rozmerov stránky a okrajov

Po spustení sa otvorí automaticky okrem programu aj okno **Nový dokument**. Toto okno slúži na počiatočné nastavenie dokumentu: jeho rozmer, okraje. Okno je možné otvoriť aj v menu **Súbor | Nový [Ctrl+n]**.

V časti **Rozloženie dokumentu** si vyberiete **Jednoduchá strana**, vedľa tejto časti volíte veľkosť a orientáciu. Štandardne sa používa rozmer 55 × 85 mm. Keď vpíšete rozmer do políček výška a šírka, veľkosť sa automaticky prepne na **Vlastná**. V časti **Možnosti** si prepne-

te jednotky na vami požadovanú jednotku, napríklad milimetre. Štandardne sú nastavené body (pt).

Okraje treba nastaviť podľa možností tlačiarne. Pre vizitku stačí okraj 4 mm. Ak chcete, aby sa všetky nastavili na rovnakú hodnotu, kliknite na tlačidlo s ikonou reťaze hneď vedľa rozmerov.

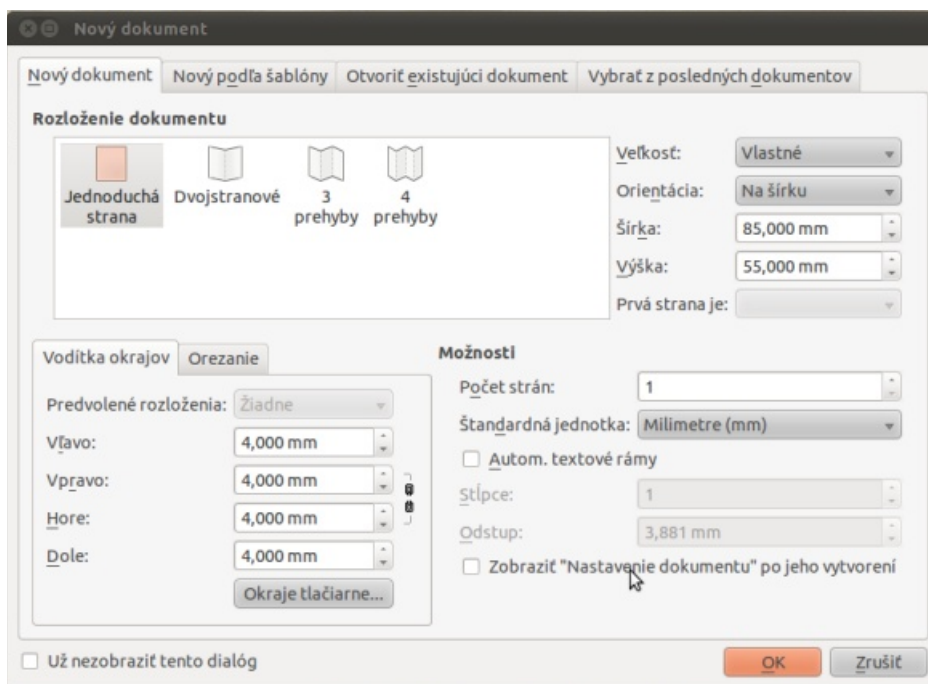
Ukladanie

Nezabudnite si svoju prácu pravidelne ukladať. Uložíte buď pomocou menu **Súbor | Uložiť [Ctrl+s]**, alebo **Súbor | Uložiť ako... [Ctrl+Shift+s]**. V menu **Súbor | Nastavenia...** v časti **Dokument** si môžete skrátiť čas automatického ukladania, štandardne je nastavený interval desať minút. Súbor je uložený do súboru

s príponou *.sla, dá sa zvoliť aj komprimovaný *.sla.gz. V skutočnosti tieto súbory nie sú vôbec veľké, tak nie je potreba ich komprimovať. Súbor uložený v staršej verzii môžete bez problémov otvoriť novou verziou programu, sú spätne kompatibilné.

Vloženie loga

Vizitka sa väčšinou skladá z loga, názvu a dopĺňujúcich informácií. Logo je samozrejme dôležitá časť. Prednosť by ste mali dať vektorovej grafike pred bitmapovú grafiku. Pri bitmapovej grafike sa obraz rozloží na množstvo obrazových bodov (pixelov). Informácie o obraze, napríklad farba, sa uložia zvlášť pre každý pixel, preto sú tieto súbory veľké. Nevýhodou je, že pri zväčšovaní obrazu sa znižuje jeho kvalita. Naopak vektorová grafika nepopisuje jednotlivé body, ale definuje určité množiny bodov s podrobnými vlastnosťami. Vektorový formát je tak omnoho úspornejší. Vý-

Nastavenie strany

hodou vektorovej grafiky je možnosť zväčšovať a zmenšovať príslušný obrázok bez akéhokoľvek zhoršenia kvality.

Preto je vhodné vytvoriť si logo v nejakom vektorovom editore (napr. Inkscape), a to naimportovať do vašej vizitky:

1. V hlavnom menu zvolíte **Súbor | Import** a z možností vyberiete **Získať vektorový súbor...**
2. Kurzor sa zmenil a kliknutím zvolíte, kde sa má nové logo približne nachádzať.
3. Okolo loga sa vytvorili malé červené štvorčeky, ktoré slúžia na zmenu veľkosti. Ak pri ťahaní držíte stlačené [Ctrl], logo sa zmenšuje/zväčšuje v aktuálnom pomere výška k šírke. Keď prejdete kurzorom myši nad logo, zmení sa kurzor na ruku. Kliknutím a ťahaním presuniete logo na požadované miesto.

Pridanie textu

Na vloženie textu sa používa textové pole. Keby ste potrebovali robiť vizitky pre celú veľkú firmu, tak na zmenu mien použijete skript, ktorý vytvorí vizitky zo zoznamu.

V menu zvolíte **Vložiť | Vložiť textový rámec** alebo stlačte klávesu [t]. Kliknite na miesto, kde chcete vložiť text, ťahaním vytvorte obdĺžnikovú oblasť, ktorá bude nový text obsahovať. Uvoľnite tlačidlo, keď dosiahnete pravý dolný roh. Dvojklikom do oblasti prepnete do editovacieho módu a môžete vložiť váš text. Ak potrebujete upraviť rozmer oblasti, kliknite na orámovanie a pomocou červených štvorčekov zmeňte rozmer.

Všetko, čo v Scribuse vložíte, je vložené ako objekt a vždy nový vytvorený prekrýva predchádzajúci, preto sa text zobrazí nad logom. Ak chcete objekt presunúť do pozadia, urobíte to kliknutím pravým tlačidlom myši na objekt. V kontextovom menu vyberiete **Úroveň** a vyberete požadovanú zmenu.

Pridanie tvaru a nastavenie jeho farby

Ak potrebujete vložiť jednoduchý dekoratívny grafický prvok, na jeho vytvorenie môžete použiť Scribus. Základné

tvary sú obdĺžnik a kruh. Je možné si pridať aj vlastné pokročilé tvary.

1. Vyberte z menu nástrojov **Vložiť | Vložiť tvar** alebo použite klávesu [s]. V menu sa rozbalí kontextové menu s ďalšími tvarmi, z ktorých si môžete zvoliť. Požadovaný tvar nakreslite kliknutím a ťahaním.
2. Na zmenu vlastnosti tvaru otvorte okno **Vlastnosti** stlačením [F2] alebo v menu **Okno | Vlastnosti**.
3. Farbu zmeníte v časti farby v spodnej časti panela. Každý tvar sa skladá z výplne a čiary okolo tvaru. Jej farbu zmeníte kliknutím na tlačidlo s ikonou štetca v paneli vlastnosti a výberom farby. Kliknutím na vedierko nastavíte, že budete pracovať s výplňou.
4. Vyberte farbu, ktorú chcete použiť. Ak je vaše logo vo formáte SVG, pribudli aj farby, ktoré sú v ňom použité, sú označené ako FromSVG (ak ste vložili logo vo formáte AI, je to FromAI).

Formátovanie textu

Keď už máte jednotlivé objekty vložené a rozmiestnené, môžete si upraviť text. Na vizitke sú najdôležitejšie kontakty, ktoré je dobre zvýrazniť a ďalší text upraviť podľa vašej potreby.

1. Urobte dvojklik na textové pole, ktoré chcete upravovať.
2. Otvorte okno **Vlastnosti** [F2].
3. Označte text, ktorý chcete upraviť. Potom v okne **Vlastnosti** vyberte časť **Text**. Tu si zvolíte písmo, veľkosť písma, riadkovanie, zarovnanie, farby a ďalšie vlastnosti. Ak potrebujete zmeniť text v celom textovom poli, použijete [Ctrl+a], ak máte textové pole v editovacom režime. Alebo kliknite mimo textového poľa a jedným kliknutím vyberiete celé textové pole a zmeny, ktoré urobíte v paneli **Vlastnosti**, sa aplikujú na celý text v poli.

Otáčanie objektov

Ďalším dôležitým nástrojom je nástroj otáčania. Je dobre využiteľný, keď potrebujete logo firmy dať zvislo, alebo ho len pootočiť.

1. Vyberte objekt, ktorý chcete natočiť. Napríklad logo firmy.
2. V paneli nástrojov vyberte nástroj **Otočiť objekt** alebo použite klávesu [r]. Kurzor myši sa zmení na dve šípky v kruhu.
3. Kliknutím myši a ťahaním sa objekt otáča. Zároveň aj vidíte náhľad, v akej pozícii sa už nachádza. Okolo kurzora sa zobrazuje informácia, aký uhol máte nastavený.

Ak pri otáčaní stlačíte [Ctrl], bude sa objekt štandardne otáčať o pätnásť stupňov. Ak viete, aký presný uhol potrebujete objektu nastaviť, urobíte to v paneli **Vlastnosti** v časti **X,Y,Z**. Otočenie nastavíte na požadovaný uhol. V tejto časti je možné nastaviť aj okolo ktorého bodu sa bude objekt natáčať. Štandardne sa otáča okolo ľavého horného vrcholu. Na výber sú rohové a stredný bod.

Hotovú vizitku si môžete vytlačiť alebo vyexportovať ako obrázok. Urobíte to v menu **Súbor | Export | Uložiť ako obrázok...** Rozlíšenie treba nastaviť aspoň na 300 DPI, 72 DPI, ktoré je štandardne nastavené, je vhodné na prezeranie v počítači alebo zverejnenie na webe, na tlačenie je to veľmi málo.

- Kozmetické služby
- Formovanie postavy
- Vizáž

LINDA CHMELOVÁ
A.Stodolu 25, 036 01 Martin
0915 277 255

Hotové

Asus Eee Note EA-800

David Kolibáč | AbcLinuxu.cz

V současné době jsme svědky boomu elektronických čteček knih, tabletů a různých mobilních multimediálních zařízení, vlastně včetně telefonů. Jejich společným jmenovatelem je hlavně to, že se hodí především ke konzumaci, nikoliv však tvorbě obsahu. Výjimkou budiž například tablet Indamixx nebo v tomto článku recenzovaný „kreslicí“ tablet Asus Eee Note EA-800. Je smutnou skutečností, že těmto bílým vránám poněkud chybí zdravá konkurence. Bohužel právě Asus Eee Note je toho ukázkovým příkladem...

V Mobilních novinkách jsem se loni o Asusu Eee Note EA-800 zmiňoval hned několikrát, mé zprávy byly vesměs optimistické. Realita už však tolik ne. Uvedení na jednotlivé trhy (typicky ten americký) bylo stále odsouváno a dostupnost v Evropě na tom byla velice bídně i v létě, vlastně půl roku po uvedení. Cena přes dvě sta dolarů je v dnešní době na hranici konkurenceschopnosti. V ČR si ještě připlatíme – tablet přijde na zhruba pět tisíc korun a navíc si nějaký ten týden počkáme, protože zpravidla není skladem. Já jsem takové čekání podstoupil... a pojďme se podívat, zda to stojí za to.

Hardware

První pohled

V kompaktním balení dostaneme to základní, tedy nezbytnou brožurku, tablet samotný, dotykové pero, microUSB kabel a nabíječku, do níž se USB kabel zasouvá, a navíc ještě koženkové desky, které slouží jako pouzdro.

Na tabletu na první pohled zaujme zpracování. Šasi je velmi bytelné a elegantní – hliníkové. Ale pravděpodobně ho většinu času nevidíte, protože se schová do pouzdra. Pouzdro – ono to zase tak moc pouzdro není, jsou to, jak jsem již naznačil, jen desky, které chrání zadní stranu a displej před poškrábáním v zavazadle, ale boky jsou (např. před

pádem) nechráněné. Ale aspoň se do těchto desek tablet nacvakává tak, že jen tak rozhodně nevyjde. A také ho v případě potřeby bez použití hrubé síly nevytáhnete. Na čtení v MHD bych si rozhodně netroufal: především kvůli hmotnosti něco přes půl kilogramu – to už na držení v jedné ruce moc není, ačkoliv je to stále snesitelná hodnota pro přenášení.

Přední straně samozřejmě dominuje displej. Je krytý sklem a plastovou vrstvou, která rozptyluje světlo. Neměl by se tedy jen tak snadno poškrábat a otisky na něm zůstávají jen minimálně. To ale především proto, že nemá smysl na něj sahat prsty, když reaguje pouze na dotyk

pera. Vedle displeje jsou při dolním okraji dotyková tlačítka, na nich už otisky vzhledem k častému používání ulpí.

Na horní hraně se ve žlábků ukrývá zacvaknuté pero. Na přesně opačné straně tabletu najdeme skupinu portů a tlačítek. Zleva to jsou: ve šterbině skryté tlačítko pro tvrdý restart, 3,5mm jack pro sluchátka, microUSB port, slot na microSDHC kartu, maličký reproduktor a nakonec obligátní vypínací tlačítko.

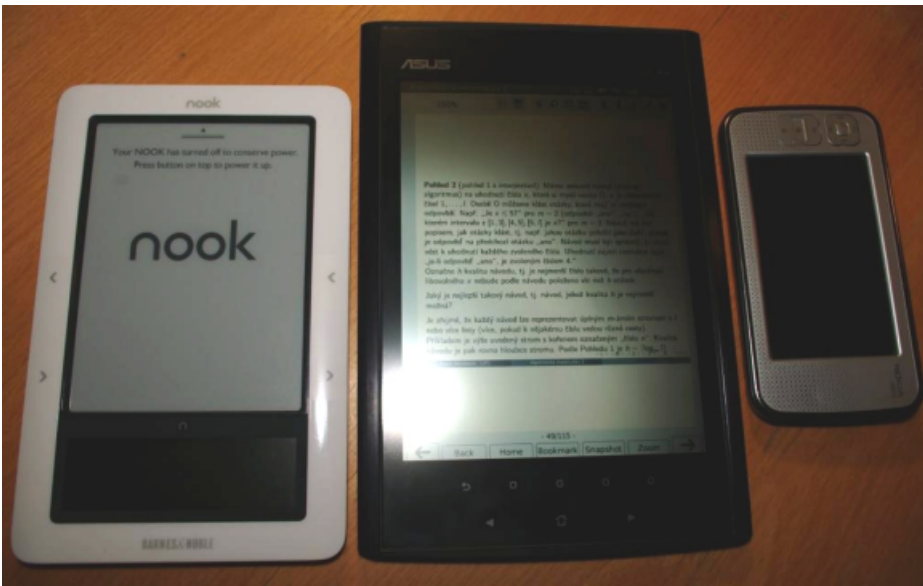
Druhý pohled

Nebudu zde popisovat přesné [specifikace hardwaru](#), spíše okomentuji zkušenosti s používáním.

Uvnitř tika Marvell xScale PXA303 podpořený 256 MB paměti. Stačí to? Reakce uživatelského rozhraní by občas mohly být svižnější, ale při očekávaném použití jsem nezaznamenal zásadnější problém.

Jako úložiště dat slouží jednak interní (uživateli bez synchronizačního softwaru nebo šroubováku de facto nepřístupná) microSDHC karta o kapacitě 4 GB, jednak skrze vnější slot přístupná microSDHC karta – zkoušel jsem 16GB exemplář bez komplikací.

MicroUSB slouží pouze k nabíjení a synchronizaci, kdo doufal v „hostitelský režim“, musí si nechat zajít chuť. Bluetooth pro komunikaci s okolím chybí a WiFi má prachbídný příjem signálu, naprosto minimální využití v aplikacích a v neposlední řadě se mi ani nepodařilo připojit se k Eduroamu, jak zmiňuji níže.

Osmipalcový displej s rozlišením 768 × 1024 je docela jemný a dají se na něm rozumně číst texty v PDF o rozměru A4. Jelikož se jedná o (monochromatický) LCD, není problém s překreslováním oproti elektronickému inkoustu. Ale samozřejmě na druhou stranu je kontrast podstatně horší. Vzhledem k absenci podsvícení je paradoxně nejlepší při dostatku světla, tedy především venku za jasného dne. Díky matné úpravě povrchu se displej neleskne a je docela příjemný na dotek.

Aktivní digitizér od Wacomu je vcelku jistota. S dodaným perem (může fungovat i s jinými kompatibilními pery pro Tablet PC) je poměrně přesný, ale hodně záleží na kalibraci. Když nezanedbatelně změním úhel naklonění pera, dočkám se nepřesností. Nebo když tablet půjčím nějakému pravákovi. Také se mi dosud nepodařilo ovládnout snímání více úrovní přítlačku, asi na hrot moc tlačím. Zajímavostí je, že pero původně mělo mít postranní tlačítko, ale nenašlo se pro něj využití v softwaru, takže není vyvedeno na povrch.

Dotyková tlačítka vedle displeje jsou kapacitní, což je například pro mě překážka, občas na mě nereagují. Využití najdou při obracení stránek v knihách nebo pohybu v některých nabídkách, když se člověku nechce vytahovat pero. Ale pro čtení by jistě byla příjemnější

tlačítka pro přepínání stránek po bocích tabletu.

Dvoumegapixelový fotoaparát nestojí příliš za řeč. Asi by posloužil k dokumentaci autonehody, ale ruku na srdce: jak rozšířené jsou dnes telefony, které neumí totéž a snad i lépe? Mikrofon je použitelný tak maximálně na zaznamenávání osobních poznámek, pokoušet se s ním nahrávat např. přednášku je zbytečné. Podobně nestojí za řeč reproduktor a bohužel ani výstup na sluchátka.

Výdrž na baterie vcelku odpovídá tomu, co uvádí výrobce, tzn. 13,5 hodiny používání bez WiFi, 10 dnů v uspaném stavu. Když to zkombinujeme, dostaneme se k reálným číslům. Při asi hodině psaní poznámek a hodině čtení článků v PDF denně nabíjím co tři dny a ještě mám rezervu.

Software

Po spuštění (trvajícím zhruba slušnou čtvrtminutu) se zobrazí spouštěč aplikací: 14 položek ve dvou sloupcích. Při spodním okraji je lišta s několika volbami, jako spuštění aplikace, sejmутí snímku obrazovky atd. Liší se aplikaci od aplikace. Tyto volby lze aktivovat pomocí dotykových tlačítek pod displejem – bez použití pera. Nahoře je lišta druhá, globální. Na ní jsou především hodiny a oznamovací oblast, resp. několik ikon pro rychlou změnu hlasitosti, zobrazení stavu baterie, připojení k WiFi, odpojení nebo skenování obsahu paměťové karty atp.

Přepínání aplikací se neřeší. Připomíná to PalmOS: ze spodní lišty nebo pomocí dotykového tlačítka můžeme kdykoliv přejít na obrazovku spouštěče

a při spuštění se nám aplikace zobrazí ve stavu, v jakém jsme ji posledně zanechali.

Aplikace

To nejpodstatnější první: poznámkový blok. K dispozici je 42 šablon (pozadí: prázdné, různě linkované), několik kreslicích nástrojů (tužka, pero, zvýrazňovač, guma) o několika tloušťkách stopy a stupních šedé (displej je přeci jen monochromatický). Nechybí výběr, kopírování/vkládání a funkce zpět/vpřed. To je nezbytný základ. Ale o moc více tu toho není. Ještě vložení obrázku nebo „tabulky“. Ani text vkládaný pomocí softwarové klávesnice není možné přidat. Nakonec, jako „elektronický papír“ to postačuje. Poznámky je možné jednoduše organizovat (podle názvu a štítků). Ukládají se ve vlastním formátu a pro jejich export do použitelného stavu je nutný software od Asusu pro MS Windows. Nebo vlastně ne tak docela, je

*Pr. R těleso reálných čísel.
n-tice $(a_1, a_2, a_3, \dots, a_n)$
V množině všech n-tic
 $(a_1, a_2, \dots, a_n) + (b_1, b_2, \dots, b_n) =$
 $(a_1 + b_1, a_2 + b_2, \dots, a_n + b_n)$
 $0 = (0, 0, \dots, 0), - (a_1, a_2, \dots, a_n) =$
 $(-a_1, -a_2, \dots, -a_n)$
 $a(a_1, a_2, \dots, a_n) = (aa_1, aa_2, \dots, aa_n)$
lineární kombinace generátorů
 $\{e_1, e_2, \dots, e_n\}$ kde $e_j = (0, \dots, 1, \dots, 0)$
base $a \in V$
 $a = a_1 e_1 + a_2 e_2 + \dots + a_n e_n$
 $W_1 = \{(a_1, 0, \dots, 0) \mid a_1 \in \mathbb{R}\} \ni a_1 e_1$
 \vdots
 $W_n = \{(0, \dots, 0, a_n) \mid a_n \in \mathbb{R}\} \ni a_n e_n$
 $V = W_1 + W_2 + \dots + W_n$
množiny součet*

tu možnost exportovat stránku na kartu ve formátu GIF a rozlišení 768 × 888. To může být postačující.

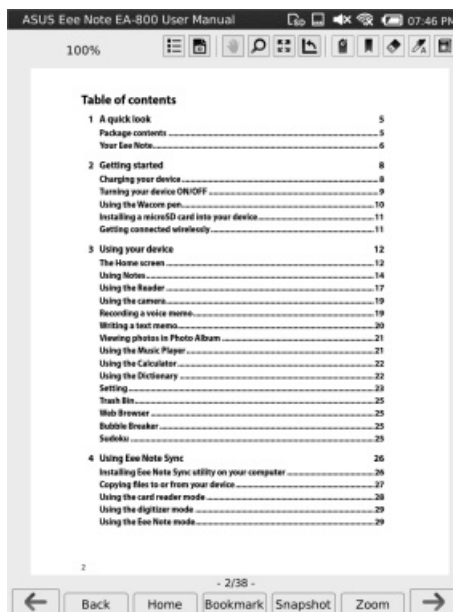
Dokumentační schopnosti by měl doplňovat fotoaparát, mikrofon a pak ještě poznámkový bloček, do nějž se píšou poznámky výhradně na virtuální klávesnici. Aplikace jsou to vskutku na funkce skromné a k hardwarovým specifikům jsem se již vyjadřoval. Psát poznámky na virtuální klávesnici je utrpení a bohužel to nevylepší ani rozpoznávání písma à la Graffiti známé z PalmOS. Jak už jsem zmínil, tyto poznámky stejně nejde kombinovat s črty z „kreslicí“ aplikace.

Čtečka dokáže zobrazovat PDF a ePub. Díky specifikům displeje, možnosti plynulého posouvání, přibližování/oddalování a otočení textu na šířku je to docela použitelné i v případě PDF určených pro papír formátu A4. Příjemné je, že do textů si jde vést poznámky (črty perem i ťukat na virtuální klávesnici). Výsledek si lze exportovat do obrázku v PNG. Samozřejmě nechybí ukládání záložek a jednoduchá organizace knih pomocí štítků. Další užitečnou funkcí je slovník. Význam perem označeného slova se zobrazí ve vyskočivší bublině. Krom toho je tu slovník i jako samostatná aplikace. Ve výchozím stavu obsahuje Longman Dictionary of Contemporary English, ale jdou do něj s trochou úsilí dostat i vlastní slovníky pro StarDict.

Tak trochu do počtu tu jsou prohlížeč fotografií a hudební přehrávač. Nejprve k prohlížeči obrázků: skoro nic neumí, jen zobrazí (zmenšený) obrázek (ve formátu PNG, JPG, GIF nebo BMP), umožňuje ho přejmenovat, smazat nebo

mu přidat štítek... a to je vše. Ani jsem nepřišel na to, jak obrázky přibližovat/oddalovat, jde-li to vůbec. Přehrávač zvuků na tom není o mnoho lépe. Prostě jen postupně přehrává všechny skladby na kartě – tedy v příhodném formátu, totiž MP3 (ani s Ogg Vorbisem jsem nepochodil). Žádné třídění podle metadat nebo aspoň adresářové struktury. Navíc v kombinaci s kvalitou zvukového výstupu je to velké zklamání.

Další aplikací je webový prohlížeč. Má samozřejmě sloužit k prohlížení webu při připojení k internetu přes WiFi. Na tuto funkcionalitu jsem ale rychle zanevřel. Doma se sice k síti zabezpečené pomocí WPA2 připojím, ale u Eduroamu ve škole jsem nepochodil (nepodporovaná metoda autentizace) a i příjem signálu je mizerný. Samotný prohlížeč pak dílo dokonává. Nikoliv neprávem má přízvisko „Experimental“. Je nestabilní a neohrabaný. Je orientovaný na šířku displeje, zvládá záložky, karty a nějaké další funkce, ale jeho ovládání je tak nešikovné (např. na pozici pera se zobrazuje kurzor a posouvání po stránce se realizuje posuvníkem při okraji, není způsobené dotykovému displeji), že jsem ho použil toliko jednou: poprvé a naposledy.

Naneštěstí chybí správce souborů. Jediný jeho náznak je „koš“, v němž se shromažďují „smazané“ soubory. Jinak si jednotlivé aplikace samy vyhledávají soubory na příslušných místech a uživatele k adresářové struktuře nepustí.

Dále tu máme už jen kalkulačku a dvě hry. Klasické sudoku a Bubble Breaker aka SameGame. Nic víc. Ocenil bych aspoň např. jednoduchý kalendář.

Připojení k PC

Po připojení microUSB kabelem k PC se Eee Note začne nabíjet a na jeho displeji se zobrazí nabídka čítající pět možností:

1. Nainstalovat synchronizační software a ovladače do MS Windows. Tuto variantu jsem dále nezkoumal, nedisponuji MS Windows.
2. Synchronizační režim. Technicky jde o síť přes USB, se zařízením lze komunikovat po telnetu.
3. Přístup k datům na paměťové kartě. Chová se jako standardní mass storage. Knihy je třeba nahrávat do adresáře /book, obrázky do /photo a hudbu do /music.
4. Režim digitizéru. Eee Note by se pak měl chovat jako grafický tablet (polohovací zařízení). Dokonce si jde vybrat levorukou/pravorukou orientaci. Háček je v tom, že mimo MS Windows (na GNU/Linuxu a Mac OS X) funguje pouze dotek pera jako kliknutí, to je v tuto chvíli vše.
5. Nabíjení. V tomto režimu půjde tablet normálně používat, jako by byl na nabíječce – bez ohledu na PC.

Podle jednotlivých režimů se zobrazují ve výpisu lsusb různé kódy: ob05:17a1 (1 a 3), ob05:179e (2) nebo ob05:179f (4).

Několikrát jsem se setkal s tím, že se Eee Note při odpojování oddílů paměťové karty zasekl a musel jsem ho restartovat.

Komunita, podpora

V dnešní době se výrobci hardwaru předhánějí v tvorbě „ekosystémů“ pro

svá zařízení. Poskytnout k multimediálním zařízením služby, obchod s aplikacemi, hudbou, knihami – přihodit k tomu nějaké ty sociální sítě, datové úložiště apod. V tomto ohledu excelují Amazon, Apple, Google. Nikoliv však Asus, alespoň co se Eee Note týče. Synchronizace s Evernote a podpora knih s Adobe DRM, to je vše. „Hype“ se sice při uvedení Eee Note EA-800 tak nějak dosáhlo, jenže pak Asus nebyl schopen dodat výrobek na trh. Už na přelomu let 2010 a 2011 se po webu objevovaly poměrně pozitivní recenze v angličtině, jenže Eee Note se objevil na trhu asijském a pak dlouho nic... Do USA se dostal až v létě 2011 a v Evropě to nebylo jiné. Dlouhodobá situace je taková, že EA-800 sice má ne jeden obchod v nabídce, nicméně při objednávce si na doručení nějaký ten týden počkáte, protože zpravidla není skladem. Navíc cena v našich končinách kolem pěti tisíc korun je na pováženou. A kromě toho se už poměrně dlouho hovoří o vyšším modelu,

kteřý by měl mít mj. barevný displej. Kde nic, tu nic.

Neschopnost Asusu dodat Eee Note na trh se také odrazila na tom, jak vypadá, či spíše nevypadá komunita. Takové Maemo si tak nějak v podstatě navzdory Nokii vybudovalo mohutnou komunitu – a jsou to právě komunitní příspěvky, které činí např. Nokii N900 tak atraktivní. Asus Eee Note EA-800 v sobě má nemalý potenciál, jenže ten byl takřka uhašen nedostupností.

V čem ten potenciál spočívá? Jednak jde o pozoruhodný hardware, jednak uvnitř najdeme Linux a můžeme rozchodit Qt. Možnost připojení se přes telnet už jsem zmiňoval. Žádné „rotování“ nebo „jailbreak“. Na tabletu si jde rozběhnout FTP server pro snazší výměnu souborů, nainstalovat běžnější aplikaci v Qt atd. Bohužel dokumentace za mnoho nestojí. Stránky FreeeNote.org jsou na první pohled ne právě udržované a [fórum](#) také aktivitou nepřekypuje, ačkoliv základní věci jako termi-

nál nebo jednoduchý správce souborů **nachystané jsou**. Oproti třeba takovému nooku jde rozhodně o zklamání.

Aspoň se musí nechat, že Asus za poslední rok opravil několik nedostatků ve firmwaru (např. dřívější nemožnost otočit knížku na šířku displeje) a netutlá **zdrojové kódy** k použitému svobodnému softwaru, naopak je najdeme na webu bez jakéhokoliv utajování.

Závěr

Ačkoliv jsem v článku dosud hodně rýpal do chybějící funkcionality a nedodělků, Asus Eee Note EA-800 svůj účel plní: jako „elektronický papír“ a prohlížeč PDF slouží dobře, výdrž na baterie není špatná, zpracování také ne. Jen je třeba k němu přistupovat jako vlastně k jedno- nebo dvouúčelovému zařízení. V některých ohledech mi připomíná staré palmy. Navíc je tu potenciál pro rozšiřování. Nabízí se ale otázka, zda je cena adekvátní. To už je na každém z nás.

Cíl openMagazinu

OpenMagazín je měsíčník, který vytváří obecně prospěšná společnost Liberix ve spolupráci s mnoha webovými portály. Je ke stažení **zdarma** ve formátu PDF a ePUB. Obsahuje ty nejlepší články o volně šiřitelném softwaru. Cílem je:

- Přitáhnout více uživatelů k **otevřenému softwaru** (např. Mozilla Firefox, OpenOffice.org, LibreOffice, GIMP, Linux, Inkscape, Scribus atd.).
- Poskytnout nástroj, pomocí kterého můžete lidem ukázat, že „ten open source“ funguje.
- Propagovat weby, které o volně šiřitelném softwaru píší.

Pro koho je určen

OpenMagazín není pro zkušené uživatele open source. Pokud už open source používáte, neheďte v openMagazínu převratné novinky. Magazín je koncipován tak, aby posloužil jako propagační nástroj. **Šířte openMagazín tam, kde open source neznají.** Sáhnete po něm, když potřebujete předvést, co open source umí.

OpenMagazín je zejména pro ty, kdo o open source vědí málo nebo vůbec nic. Dejte jim ho, ukažte jim, že open source není strašidelný. Využijte openMagazín, abyste své pochybovačné přátele, kolegy či spolužáky přesvědčili, že mohou open-source software také používat.

Jak se můžete zapojit

Líbí se vám současný vzhled openMagazínu? Nebo chcete, aby byl **kvalitnější a lepší**? Přejete si, aby **vycházel i nadále**? Jste to vy kvůli komu elektronický magazín děláme. A jste to vy, kdo mu může pomoci:

- Výroba openMagazínu stojí **6 000 Kč měsíčně**, proto vás prosíme – **podpořte jeho výrobu finančním darem**.
- Umístěte na svůj web logo nebo banner.
- Dejte do patičky svého e-mailu odkaz na web openMagazínu – www.openmagazin.cz
- Rozdávejte openMagazín mezi své rodinné příslušníky, kolegy v práci, spolužáky ve škole, přátele, kamarády.

Informace podáváme na e-mailu redakce@openmagazin.cz a telefonním čísle 595 175 184.

Podpořit

ZOTAC ZBOX Nano A10 Plus: Zeleně svítící domácí kino s XBMC

Lukáš Zapletal | LinuxEXPRES.cz

Vyzkoušeli jsme minipočítač známé firmy ZOTAC s názvem ZBOX Nano Plus vhodný nejen jako desktop, ale zejména jako HTPC. Chtěli jsme se podrobně podívat na platformu AMD Fusion a její funkčnost pod Linuxem.

Když firma ZOTAC představila novou řadu minipočítačů ZOTAC, kterou pojmenovala ZBOX Nano, byl jsem celý nedočkavý dostat jeden kousek na recenzi. Od mnoha jiných modelů této hongkongské společnosti specializující se na grafické karty, základní desky a minipočítače, se odlišuje vzhledem. Tím začneme.

Celkový pohled na ZBOX Nano

Pakliže znáte veleúspěšnou řadu ZBOX, tak jistě najdete na tomto novém modelu řadu podobností. Především je to černošedé šasi s typickým poznávacím prvkem – svítícím kolem, logem ZBOXů. Testovaný model **ZBOX Plus Nano AD10** měl zelenou barvu. Zde ale podobnost končí.

Nový ZBOX je podstatně menší, přesněji je to necelých třináct centimetrů šířky i výšky oproti devatenácti u původních modelů. Naopak o milimetr narostla výška, která je 45 milimetrů bez nožiček. Na první pohled je to kouzelná krabička, kterou si zamilujete. Když uvážíte, že na ní můžete bezproblémově brouzdat internetem, sledovat Full HD

filmy a hrát i novější hry, člověk tomu ani nechce věřit. Ale o tom dále.

Na přední straně jsem našel zleva zapínací tlačítko, diody pevného disku a zapnutí, infračervený přijímač, slot kombinované čtečky na SDHC/XD a konektory na sluchátka a mikrofon. Vzadu je to pak konektor napájení, HDMI port, DisplayPort, čtyři USB 3.0 dírky, RJ-45, eSATA konektor a závit pro WiFi anténu. Na pravé straně nic, nalevo pak malé žebrování pro větrák. O něm dále.

Přední strana se zapínáním, informačními diodami, čtečkou paměťových karet a 3.5 jack porty na sluchátka a mikrofon

Zadní strana s veškerými dalšími porty

Na tak malou krabičku je to úctyhodná sada portů, ale ještě nekončíme. V krabici jsem dále našel externí zdroj, dálkový ovladač (MCE kompatibilní), baterie, externí USB infračervený přijímač navíc, WiFi pokojovou anténu,

kit pro namontování na monitor a příručku s CD. Tento model můžete klidně nasadit na předem namontovaný VESA držák za monitor či televizi a „vytáhnout“ si IR přijímač pomocí dodaného kabelu. Je to velmi snadné.

ZBOX Nano přidělané na LCD obrazovku

Pojďme se podívat na to, co se skrývá uvnitř černošedé krabičky. Tak především je to platforma Fusion „Zacate“, tedy dvojice procesor – grafická karta na jednom kusu křemíku vyráběného 40nm technologií. Dvoujádrový procesor AMD E-350 na frekvenci 1,6 GHz je spřažen s grafickou kartou Radeon HD 6310 na frekvenci 492 MHz. Každé jádro má k dispozici 512 kB L2 cache a maximální TDP procesoru je 18 W.

Čipset AMD M1 zvládá paměti DDR3 taktované na 1066 MHz a námi testovaná sestava již obsahovala předinstalovaný modul o velikosti 2 GB spolu s diskem o kapacitě 320 GB (5400 RPM). Pakliže byste chtěli počítač osadit pamětí i diskem dle vlastního výběru, hledejte **model bez slova „Plus“ v názvu** a mějte na paměti, že musíte koupit „notebookovou“ paměť (SODIMM) i disk.

Přístup k oběma komponentám je velmi snadný přes odšroubovatelný kryt, naopak k procesoru i chladiči se dostanete hůře. Jedná se o aktivní větráček

notebookového typu s proudem vzduchu do strany, ale není třeba se bát velkého hluku. Funguje naprosto stejně jako u kvalitního notebooku – v klidu jej téměř neslyšíte (hranice zvuku vydávaného točícím se pevným diskem), v maximální zátěži je zvuk slyšitelný maximálně do dvou až tří metrů. Při testování jsem měl vedle ThinkPad X201, a když jsem se zaposlouchal při zátěži obou zařízení, nebyl jsem schopen vyhlásit vítěze. Pakliže vám nevadí hluk větráku z notebooku, nebude vám vadit ani tento počítač Nano.

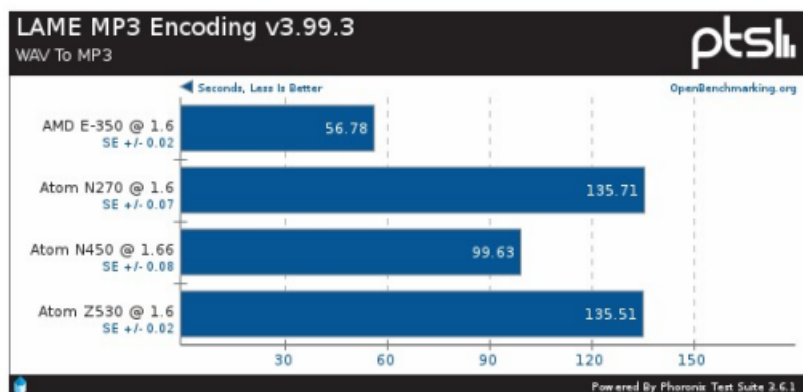
Abych dokončil povídání o hardwaru, zbývá mi doplnit informaci o interním SATA portu (6.0 Gbps), gigabitovou síťovou kartou, WiFi kartou Atheros 802.11n/g/b a sedmikanálovou zvukovou kartou. Potěšil mě kvalitní zdroj, který se za provozu téměř nezahřívá. Obchodník z Alzy mě ale upozornil na to, že tyto zdroje jsou náchylné na přepětí v síti a doporučil přepěťovou ochranu. Informovat předem zákazníka je myslím dobrý přístup. Takhle by to mělo být u všech prodejců.

Ačkoliv ZOTAC vyrábí hned několik variant s grafickou kartou Nvidia ION, záměrně jsem pro recenzi zvolil AMD (ATI) Radeon. Jednak jsem se chtěl podívat na zoubek platformě Fusion, která ve srovnání se současnými Atomy vypadá velmi dobře. A také bych se chtěl pokusit rozptýlit obavy, které mají linuxoví uživatelé z těchto grafických karet. Navíc, ZOTAC v nové řadě Nano platformu Atom/ION (zatím) nenabízí. V nabídce je pouze VIA.

Také proto jsem sestavu potrápil sadou Phoronix Test Suite a vytvořil pár srovnání na serveru OpenBenchmarking.org. A podle očekávání procesor AMD E-350 porazil většinu Atomů. Tedy abych byl přesný, porazil všechny testované Atomy ze zmíněného serveru. Nejnovější přírůstky z rodiny Cedar Trail představené koncem minulého roku ještě nikdo netestoval, nebo alespoň nenahrál výsledky. Neměl jsem tedy s čím srovnávat.

Fusion ve všech testech zaměřených na procesor (testoval jsem v 64bitovém režimu) Atomy porazil, vedl si nejlépe také v paměťově orientovaných testech. Není se čemu divit, zde má Fusion opravdu navrch (DDR3). Aby to bylo fér, musím uvést na pravou míru, jak by si nové Atomy vedly. Inu, byly by rychlejší. Alespoň to ukazují již publikované testy, které jsem našel na internetu.

LAME MP3 ENCODING

Test: Kódování MP3 souboru (vteřiny, méně je lépe), více výsledků najdete v galerii

Třebaže výsledky u testů zaměřených na procesor i paměť Fusion dominoval, u grafické karty Radeon už výsledky nebyly tak zdrcující. Ve většině hrách měla karta Radeon mírně navrch, s výjimkou testu Open3Arena, kde zvítězila o fous platforma ION. Výkonnost notebookového disku jsem netestoval, porovnávání by nebylo příliš relevantní, jelikož většina „atomových“ sestav měla desktopové pevné disky.

Jak testy ukázaly, platforma Fusion je i na Linuxu plně srovnatelná s Atomem, a dokud se nerozšíří nové Atomy Cedar Trail, jedná se v podstatě o nejlepší nabídku v poměru cena/výkon. Navíc má jednu velkou výhodu – Fusion podporuje virtualizaci. Na tu si musíme u Atomů počkat, ani nejnovější modely ji nepodporují. Firma Intel patrně nechce ani v nejmenším ohrozit prodeje drahých serverových Xeonů. Mnoha jednotlivcům i menším firmám by pro malé servery bohatě stačily Atomy s virtualizací. Dokonce si dovedu představit kombinaci HTPC s virtualizovaným serverem, případně virtualizovaný desktop v exkluzivním vzhledu. A protože mě virtualizace v podstatě živí, je to prostě bod navíc, který musím započítat.

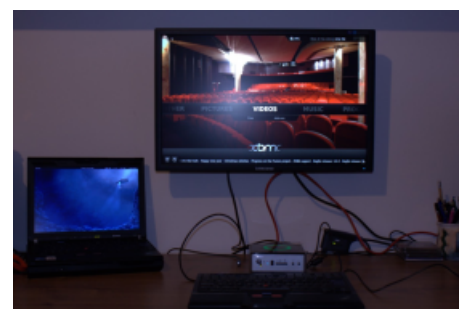

Porovnání velikosti zařízení se standardním kompaktním diskem, zdroj EXPreview.com

Tak to bychom měli z krku vzhled, hardware a nějaké ty testy. A nyní se po-

díváme na to, jak to „šlape“ v Linuxu. ZOTAC je předurčen jako HTPC, proto jsem jako první test stáhnul a nainstaloval multimediální linuxovou distribuci OpenELEC. Díky tomu, že tento komunitní projekt výrobce tohoto počítače přímo podporuje, mohl jsem si pohodlně stáhnout build určený pro Fusion (nightly), nahrát ho na SD kartu a nabootovat instalaci.

Instalace je triviální. Jelikož OpenELEC je specializovaná distribuce Linuxu, která promění počítač v **multimediální centrum za pomoci softwaru XBMC**, instalátor se příliš nevyptává a koná. Nejen díky tomu trvá celý proces instalace od vložení karty do slotu čtečky po první spuštění filmu tři minuty. A to nepřeháním, je to opravdu hračka.

Takhle to frčí s XBMC

Pakliže zvolíte při stahování ten správný odkaz (Fusion build), OpenELEC bude obsahovat všechny potřebné ovladače. Ihned jsem mohl přistoupit k testování. ZOTAC všechny moje ukázky a hudbu přehrával bez remcání a hlavně bez chyb. Začal jsem snímky v rozlišení 240 a 480, a to přehrávané lokálně i přes domácí (gigabitovou) síť. Po nainstalování dvou pluginů od vývojářů Jirky Vyhnálka a Libora Zoubka jsem vyzkoušel také on-line videa (YouTube, iVysílání, Nova, Prima). Zásoky? Ani jeden.

Dalším krokem byly testy HD a Full HD. U „sedmsetdvacítky“ jsem nezaznamenal žádný problém, Full HD video bylo téměř bezproblémové. Elephant Dream i akční scény z Matrixu přešel ZOTAC skvěle, ale problémy jsem zaznamenal u Samsung HD Dema. Laborováním jsem zjistil, že problém je ve VA API, které ještě není zřejmě zcela stabilizované. Vypnutí pomohlo, ovšem pochopitelně za cenu velmi nízké frekvence snímků. A na to se samozřejmě nedá koukat. Bod dolů.

OpenELEC je zajímavá distribuce, která na testovaném ZOTACu nabootuje za 15 vteřin. Jedna sekunda by se dala ještě ušetřit, protože v UEFI BIOSu jsem našel volbu vypnutí loga při bootování a ušetření jedné sekundy. Mimochodem BIOS na mě udělal dobrý dojem, ale rozhodně to nebylo podporou myši. Tu považuji za naprosto zbytečnou (na co dělat BIOS „přístupný“ obyčejnému uživateli – ten tam nemá co dělat). Především však nabízel spoustu možností a nastavení. Například mezní hodnoty a přírůstky pro větráček. V klidu měl procesor 50 stupňů Celsia a otáčky 3500. Pakliže to máte rádi horké, není problém větrák pro idle i vypnout (což jsem – příznám se – nezkoušel).

Testovaná verze OpenELEC-u obsahovala XBMC ve verzi 11 „Eden“ (Beta 2), v klidu si počítač ze sítě vytáhl 16 W, při přehrávání pak spotřeba kolísala až ke 20 W. V další linuxové distribuci, na které jsem ZOTAC testoval, jsem naměřil 12 W v naprostém klidu a 24 W při absolutní zátěži (grafika + procesor). Takže verdikt? Plusový bod ZOTACu za podporu komunity, mínusový za problémy s některými Full HD videi.

Odběr v klidu

Jak už jsem předdeslal, pro další testy (Phoronix Test Suite) jsem nainstaloval Ubuntu 11.04. Instalace proběhla bez problémů, avšak následná instalace binárních ovladačů Radeon selhala. Trošku mě to namíchlo – právě z tohoto důvodu jsem zvolil Ubuntu, abych neměl práci s ovladači. Musel jsem tedy přejít do terminálu a instalaci provést „ručně“ pomocí apt-getu. Po rebootu a aplikace všech záplat jsem provedl zmíněné testy. Za tohle body nesrážím, to není vina ZOTACu.

Ačkliv z OpenELEC-u jsem byl až na drobné Full HD zaškobrtnutí nadšený (XBMC je skvělý projekt), v případě Ubuntu už to tak slavné nebylo. Po problémech s instalací grafických ovladačů Radeon jsem zkusil systém „prokliknout“. Všiml jsem si špatného překreslování textu konzole Gnome Terminal, což jsem při použití open-source ovladačů nezaznamenal. Je tedy vidět, že ovladače Radeon prostě stále nejsou tak bezproblémové jako v případě Nvidie.

Celkově byl systém stabilní a až na několik testů, které selhaly, jsem nezaznamenal žádné problémy. Až na suspend to RAM, který nešel ani v případě OpenELEC-u ani v Ubuntu. Systém se neprobudil. Mimochodem spotřebu v tomto režimu jsem nebyl schopen změřit, byla zřejmě menší než 1 W. ZOTAC v suspendu hodně bliká, respektive jeho zelené logo. Nenašel jsem možnost tuto vlastnost vypnout, takže pozor, pakliže byste plánovali nákup do ložnice. Feng-shui konzultantům musí z podobné myšlenky vstávat vlasy na hlavě.

X264

Test: Přehrávání videa H.264 (snímků za vteřinu, více je lépe)

Takže co se mi na ZOTACu líbilo? Inu, bylo toho hodně. Od vzhledu přes velmi dobrý výkon ve své třídě, podporu virtualizace, malou hlučnost, obsah balení i montážní kit. Nespokojen jsem byl pouze s občasnými problémy spojenými s grafickou kartou Radeon.

Abych pravdu řekl, doufal jsem, že legendární problémy karet Radeon (tehdy ATI) jsou minulostí. Nějaké ty drobnosti se ještě najdou, ale v porovnávání se stavem o dva až čtyři roky zpátky je to jako nebe a dudy. Už není třeba grafické karty Radeon pro použití v Linuxu vylučovat. Je třeba s nimi počítat.

ZOTAC ZBOX Nano je vynikající počítač s atraktivním vzhledem a velmi dobrým poměrem cena/výkon. Aktuální cena na Alza.cz modelu s 2 GB paměti a 320 GB disku je osm tisíc korun s DPH, varianta bez paměti a disku pak necelých šest. Byla by velká škoda ho namontovat ze zadu na monitor nebo televizi, ale i když to uděláte, nebudete litovat. Jeho velký světelný kruh v zelené barvě vám zeď za televizí pěkně prosvítí. I to je důkaz toho, že designéři ZOTACu u své práce přemýšlí. A tak to má být.

Testovaný počítač zapůjčila společnost Alza.cz, a. s. Děkuje.

Odkazy

- [ZOTAC ZBOX Nano A10 Plus na Alze](#)
- [ZOTAC ZBOX Nano A10 na Alze](#)
- [ZOTAC ZBOX Nano A10 Plus na stránkách výrobce](#)
- [Výsledek neherního testu na OpenBenchmarking.org](#)
- [Výsledek herního testu na OpenBenchmarking.org](#)

Nové vlastnosti LibreOffice 3.5 – máte se na co těšit

Petr Valach | OpenOffice.cz

Kancelářský program LibreOffice (nástupce bývalého Go-OO) prokazuje poslední dobou čím dál větší životaschopnost. Chystaná verze 3.5 pak představuje obrovský skok kupředu a program OpenOffice.org, který v současnosti prochází resuscitací po změně vlastníka, zanechává daleko za sebou.

Novinek, které se **chystají v nové verzi LibreOffice 3.5** nyní k dispozici jako tzv. development verze, neboli vývojářská), je ohromná spousta a jejich plný výčet by naplnil velmi rozsáhlý článek. Podívejme se však alespoň na ty, které mají význam pro běžného uživatele a které můžeme označit za podstatné.

Obecné novinky

Vzhled pracovního prostředí:

1. Ve verzi LibreOffice 3.5 se mění způsob šifrování zaheslovaných souborů. Starší šifrovací systém Blowfish je nahrazen systémem AES. To ovšem znamená, že soubory zaheslované ve verzi 3.5 nebude možné otevřít ve verzi 3.4.4 a starší. Ale soubory uložené s heslem v LibreOffice 3.5 bude možné otevřít i ve verzi 3.4.5.
2. Určitě si všimnete, že na koncích panelů nástrojů zmizely vyklápěcí šipky. Ty akorát překážely, protože nabídku, která se objevila po jejich rozevření, můžete zobrazit po klepnutí pravým tlačítkem na panel.

Nová podoba panelů nástrojů

3. V nastavení vzhledu **Nástroje | Možnosti... | Vzhled** je v roletce nastavení barev správně přiřazen náhled barvy automatické barvě.
4. Příjemnou změnou je, že ve Stylistovi jsou uspořádány seznamy správně podle pořadí, takže např. Nadpis 10 je skutečně až za Nadpisem 9 atd.

5. Ovládací táhla objektů mají poloprůhledný vzhled; v této souvislosti došlo také k odstranění některých položek z panelu **Možnosti** – Jednoduché úchyty a Velké úchyty.

Úchyty jsou nyní poloprůhledné – uživatelsky přívětivější. Převzato ze [stránky wiki](#).)

6. Kontextové panely byly ve výchozím nastavení umístěny do spodní části okna, aby nepřekážely jeho obsahu.
7. Došlo ke změně ve Správci rozšíření. Ten obsahuje tři zaškrtačkové pole, pomocí nichž si lze ve správci nechat zobrazit rozšíření, která se nainstalovala spolu s instalací programu; dále rozšíření, která byla dodatečně nainstalována pro všechny uživatele, a nakonec rozšíření, která se instalovala pouze pro současného uživatele.
8. Dialogové okno pro vložení videa má nyní pole Odkaz, které umožňuje vybrat si, zda bude video do souboru vloženo, nebo pouze navázáno jako odkaz.
9. Byl pozměněn dialog varující před uložením do jiného než nativního formátu ODF.
10. Nyní lze navolit intervaly, po jakých se budou kontrolovat aktualizace.
11. Byl změněn způsob míchání barev. Nyní, použitý v LibreOffice, odpovídá způsobu, na který mohou být

uživatelé zvyklí z jiných, především grafických, aplikací. Míchání barev je nyní daleko pohodlnější a přehlednější.

Další změny

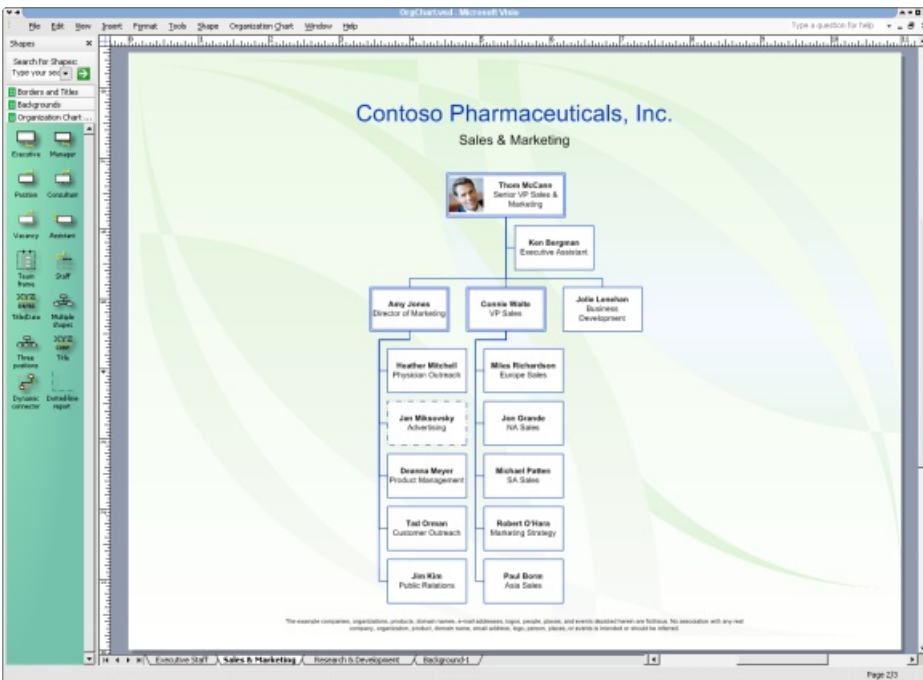
1. Byl vyčištěn kód programu; odstraněny nepoužívané části kódu.
2. Ve verzi pro Windows jsou nyní k dispozici fonty Liberation.
3. LibreOffice nyní podporuje sedmou verzi Javy. V předchozích instalacích program tvrdě odmítal s touto verzí spolupracovat.
4. LibreOffice se nyní pro operační systémy Windows dodává ve formě jednoho souboru, standardního instalátoru, takže instalace je pohodlnější a není třeba uchovávat instalační soubory pro případ reinstalace.
5. Bylo přidáno tlačítko pro skenování ve verzích pro UNIX.
6. LibreOffice je nyní s to importovat soubory generované v programu Microsoft Office Visio.

Změny v jednotlivých modulech

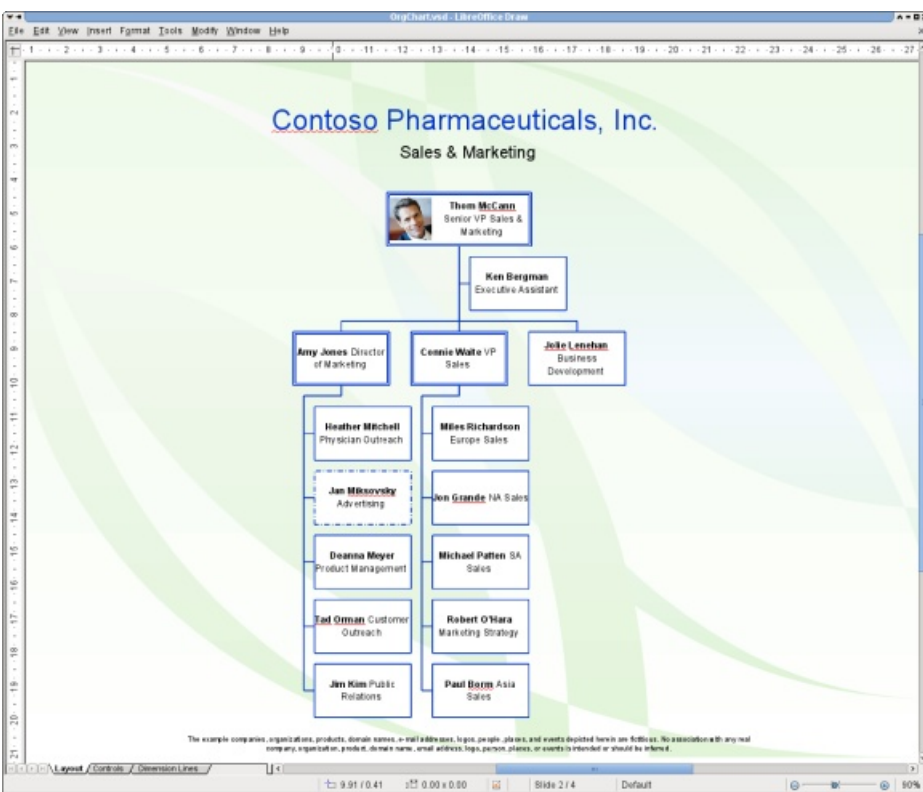
Writer prochází velkou renovací

Podívejme se na novinky:

1. Na konci řádků jsou zobrazeny netisknutelné znaky a jsou vidět i mezery. Jejich modifikace je tak daleko snadnější.
2. V dialogovém okně **Obrázek** lze na záložce **Oříznout** vidět nejen rozměry obrázku, ale i jeho rozlišení.
3. Záhloví a zápatí lze nyní vkládat a formátovat pomocí tlačítek, která se zobrazí poté, co najedete kurzorem na jejich oblast.
4. Podobně zalamování stránek je nyní výraznější.
5. Spočítat znaky a slova lze pomocí okna **Počet slov** v nabídce **Nástroje**

Soubor vygenerovaný v programu MS Visio...

...a jeho import do modulu Draw. Převzato ze stránek wiki.

Nová podoba záhlavi/zápatí a možnost přímého formátování určitě potěší všechny uživatele

Toto okno je nyní modální, takže lze dokument upravovat a nechat okno otevřené.

6. Pokud se rozhodnete tisknout dokument, zobrazí se náhled na aktuální stránce
7. Při vytváření automaticky generovaného obsahu budete příjemně překvapeni, protože se odkazy automaticky vkládají do položek obsahu.
8. LibreOffice nyní podporuje komentáře při exportu a importu do/z formátu openXML; byl vylepšen import souborů ve formátech RTF a .docx.
9. Nová verze fontu Linux Libertine – s přídomkem Graphite, neboli **Linux Libertine G** a nový font **Linux Biolinum G**. Tyto dva fonty zaručují lepší vzhled dokumentů, co se týče typografie.

Uživatelé Calců čeká několik velmi příjemných překvapení

1. V Calcu lze vytvářet až 10 000 listů a 1024 sloupců v sešitu.
2. Vyhlazování křivek v diagramech respektuje standard ODF 1.2 křivky jsou hladší
3. V nastavení modulu Calců lze určit, kolik listů se bude zobrazovat při spuštění.
4. Vstupní řádek vzorců lze nyní natáhnout na neomezenou velikost.
5. Do Calců byly implementovány nové funkce BITAND, BITOR, BITXOR, BITRSHIFT, BITLSHIFT, SEC, CSC, SECH a CSCH.

■ Poznámka

Jak říká anglická [Wikipedia](#): SECH je hyperbolický cosinus, csc je cosecans, sec je secans, csch je hyperbolický cosecans. První skupina, která začíná na BIT..., přidává možnost pracovat v bitové (dvojkové) soustavě.

6. Byly přidány nové konce čar.
7. V kontextové nabídce ouška listu lze nalézt funkci **Zamknout list**.
8. Bylo vylepšeno okno filtru. Nabízí vícenásobné výběry a je přehlednější.
9. Calc nyní umožňuje definovat neomezený počet podmínek pro podmíněné formátování.

10. Zvýšil se výkon při importu souborů Excelu, které obsahují velké množství ovládacích prvků nebo oblastí.

Další sada novinek se týká modulů Draw a Impress

Jsou však víceméně spíše kosmetického rázu než funkčního:

1. V panelu nástrojů **Kresba** je nyní viditelný nástroj **Eliptický oblouk**. Ten je součástí panelu po dlouhá léta, dosud byl ale skryt, takže o něm mnozí uživatelé nevěděli.
2. Impress nyní startuje ve výchozím nastavení bez Průvodce prezentací.
3. Byly vylepšeny automatické tvary a zdokonalen jejich import z formátu pptx to se týká i objektů Smart Art
4. Pokud se rozhodnete soubor vyexportovat do PDF, máte nyní možnost nechat prázdné stránky ignorovat.

Vylepšení se týká i modulu MATH

1. Byly přidány symboly „neexistuje“ a **symboly z teorie her**.

$$\begin{aligned} a < b \\ a \geq b \\ a \neq b \end{aligned}$$

Několik nových symbolů v Math

2. V LibreOffice lze nyní zpracovávat rovnice z formátu docx ve formátu .mml

BASE

Nemá žádné přidání funkce navíc, pouze došlo k opravám chyb. Byl implementován ovladač PostgreSQL, protože je mnohem rychlejší než alternativy.

Zběžné srovnání s OpenOffice.org

Zatímco projekt OpenOffice.org prochází „znovuvzkříšením“, LibreOffice směle pokračuje dále ve vývoji. Bylo zapracováno na rychlosti programu – rychlost odezvy je nyní velmi uspokojivá. Vyvolání kontextové nabídky ve Writeru na rozdíl od starších verzí OpenOffice.org nevyvolává kolaps, zamrznutí programu apod. Změny provedené až do verze LibreOffice 3.4 jsou zjevné, nicméně verze 3.5 přichází s celou škálou mnohdy klíčových změn, které posouvají program opět o pořádný kus dále. Rychlost odezvy je ještě větší a stabilita programu se také zlepšila. Subjektivně je cítit i rychlejší start programu, ale tento parametr nebyl důkladně testován.

Zpracovalo se i na kompatibilitě s doplňky. V dřívějších verzích byly hlášeny problémy, ale ty nyní již zřejmě neexistují. Problémem tak zůstává pouze

■ Poznámka redakce

Není v silách redakce zjistit funkčnost úplně všech doplňků, které kdy byly vydány. V našich silách bylo pouze zjistit možnost nainstalování a fungování doplňků, které napsal pan Pastierik platil je **Liberix** Nebo také takových, které sami využíváme. Jejich funkčnost jsme na LibreOffice 3.5 testovali ve WindowsXP: fungují úplně všechny. Pokud ale máte Windows Vista nebo W7, je možné, že nebudou všechna rozšíření spolupracovat tak, jak bylo původně zamýšleno. Bude ale nutné, abyste po instalaci doplňku restartovali LibreOffice 3.5 nebo dokonce celý počítač.

nemožnost zamknout panel pro dané rozšíření.

Positivní je, že se Libre Foundation snaží do LibreOffice implementovat prvky z modernizované verze formátu ODF. Například ve verzi 3.5 půjde o vyhlazování křivek v Calcu.

V tuto chvíli je skóre takové, že zatímco v případě OpenOffice.org je k máni pouze testovací verze 3.4 (samozřejmě chybová), LibreOffice nabízí testovací verzi 3.5 a stabilní verzi 3.4, která je o pořádný kus dále. Určitě bude do budoucna zajímavé sledovat, jak si s tímto nesporným náskokem vývojáři projektu OpenOffice.org poradí. Držme jim pěsti, aby LibreOffice nebyl opět jediným nekomerčním „openofficem“.

Psáno v LibreOffice 3.5.

Odkazy:

- [Novinky v LibreOffice 3.5, anglicky](#)
- [Symboly z Teorie her, česky](#)
- [Wikipedia, anglicky](#)

Hledáte učebnu v Olomouci? Využijte naší nabídky!

Počítačová učebna

- deset počítačů
- dataprojektor, plátno, flipchart

Jazyková učebna

- pro max. 20 účastníků
- dataprojektor, plátno, flipchart,
- různé možnosti uspořádání stolů a židlí

Kontakt

o.s. InternetPoradna.cz, Ztracená 36, 779 00 Olomouc

Kontaktujte paní Evu Ullmanovou

eva.ullmanova@iporadna.cz, tel.: 587 406 126

Double Commander umí využít rozšíření z Total Commanderu

Michal Černý | Root.cz

Správce souborů Double Commander je velice aktivně vyvíjen a může oslovit nejen uživatele linuxových distribucí, ale nasadit jej můžete i ve Windows. Nabízí práci s panely, příjemnou práci s archivy a mnoho dalšího. Velmi atraktivní je také podpora rozšíření, která používá známý Total Commander.

Jednou z největších výhod Total Commanderu je dle mého soudu podpora zásuvných modulů (wcx, wdx, wlx), které umožňují souborový manažer upravit na míru potřebám jednotlivého uživatele. Někdo potřebuje snadno pracovat se vzdálenými připojeními, jiný vypalovat CD a další by rád procházel soubory ur-

čené pro čtečky elektronických knih.

Ostatní funkce jsou více méně podobné u řady konkurenčních projektů. V dnešním díle seriálu o souborových správcích bude řeč především o **Double Commanderu**, který je šířený pod licencí GNU GPL v2, je k dispozici v češtině a právě ona zmíněná rozšíření podporuje.

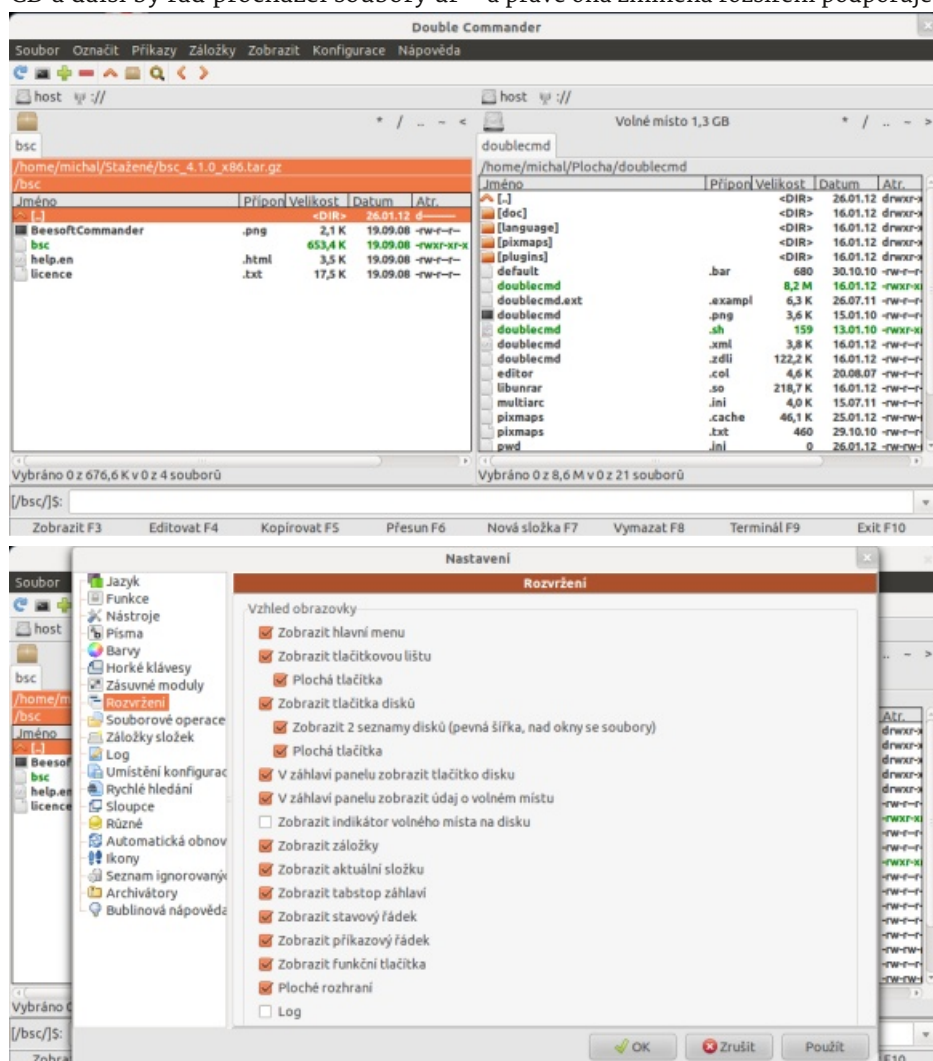
Instalace je zcela bezproblémová jak ve Windows, tak pod Ubuntu, takže se nedá předpokládat, že by tomu někde mělo být jinak. Jde o klasického dvouokenního souborového správce, kterému nechybí nic podstatné a nabízí řadu zajímavých drobností, které jistě nejednoho uživatele potěší.

Funkce

Double Commander nabízí zcela standardní nabídku funkcí. Co se týče manipulace se soubory, je možné je kopírovat, mazat, přesouvat, měnit jim atributy atp. Je možné vytvářet a ověřovat kontrolní součty, spojovat a rozdělovat soubory nebo porovnávat adresáře. Nechybí ani možnost hromadného přejmenování, zjištění volného místa na disku nebo psaní komentářů ke složkám a souborům, což může řadě lidí velice zpříjemnit práci s počítačem.

Jistým zklamáním je jen omezená možnost pracovat se vzdálenými připojeními, když podporován je jen protokol FTP. Další protokoly je ale možné (v případě potřeby) přidat přes zásuvné moduly. Ty je ostatně možné považovat za vůbec nejzajímavější vlastnost programu. Zkoušel jsem jich několik a ani v Linuxu jsem nenarazil na nějaký problém. Asi nebude fungovat vše, ale i to, co funguje, nabízí docela dobré rozšíření možností. Podporovány jsou všechny tři druhy zásuvných modulů, které používá Total Commander, tedy wcx, wdx a wlx. Pro práci s nimi je v nastavení integrovaný velice jednoduchý a zdařilý organizér, takže je možné je různě zapínat a vypínat (případně přidávat a odebírat) dle potřeby.

Bez zajímavosti nejsou ani nástroje určené na výběr a filtry. Fungují naprosto bez potíží a menu je nastavené tak, aby je mohl používat opravdu každý. Zajímavá je možnost si masky ukládat a pak je opakovaně používat, což může být, zvláště u složitějších zadání, velice

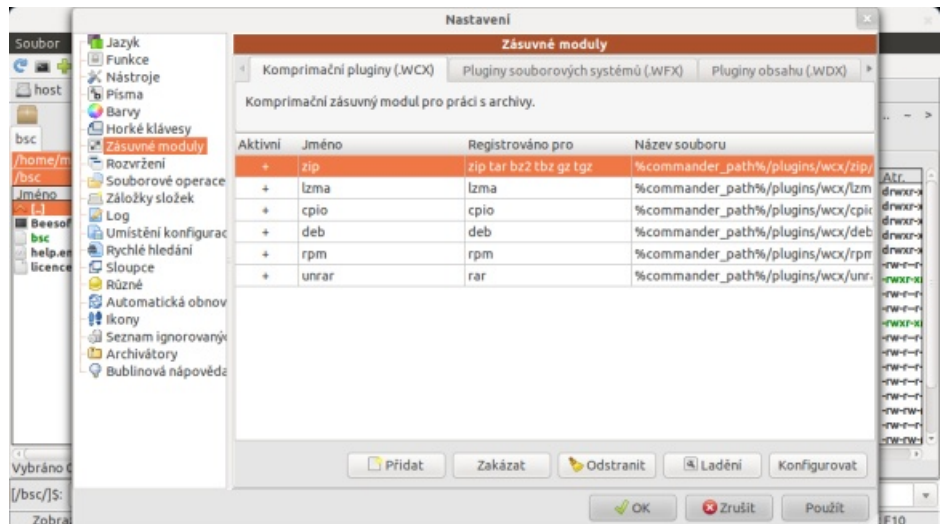

praktické. Nechybí ani nástroj na spuštění emulátoru terminálu, možnost kopírovat do schránky jména souborů (třeba i včetně cest) a řada dalších užitečných drobností. Soubory je možné třídít podle všech obvyklých parametrů (datum, jméno, přípona atp.).

Bez výhrad je možné ponechat také práci se záložkami, která je zcela přirozená a pohodlná. Mimo to je možné pracovat také s taby (kartami), což opět urychluje práci. K záložkám je připravena sada klávesových zkratk, takže jejich využívání může být velice intenzivní.

Vychytávky

Mezi užitečné drobnosti patří práce s klávesovými zkratkami F4 a F3. Pomocí F4 lze obligátně editovat soubor, avšak Double Commander používá zvýraznění syntaxe, což je vlastnost skutečně velice praktická. F3 pak zobrazí buď textový soubor, nebo jeho binární či hexadecimální podobu. Zatímco poslední zvolená podoba funguje dobře, co znamená ono binární, mi zůstalo utajeno.

Velice příjemná je skutečnost, že si Double Commander poradí s procházením archivů, jako by to byly složky, což stále není úplně obvyklá funkce. Integrované jsou přímo i příkazy pro sbalení a rozbalení, což je možné opět hodnotit s povděkem. Všechny souborové operace mohou probíhat na pozadí, takže je možné aplikaci ovládat i během kopírování a dalších zdlouhavějších úkonů.

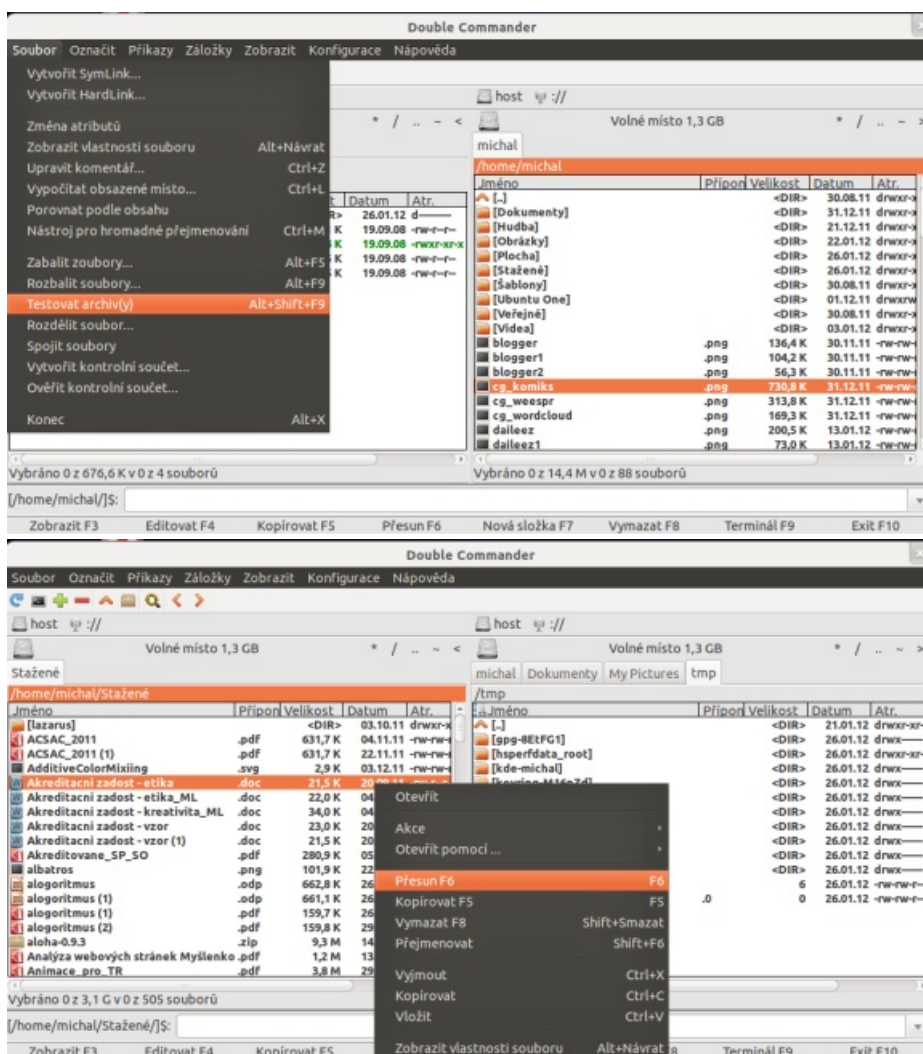
Pár slov si jistě zaslouží také možnost nastavení programu, které je více než podrobné. Jednoduše je možné přiřadit k jednotlivým formátům vhodné programy, ve kterých budou otvírány. Na výběr je z řady jazykových variant, mezi kterými nechybí čeština, angličtina, polština či čínština. Slováci mají bohužel smůlu. Je možné si nakonfigurovat, jakým způsobem se bude přesně celý Double Commander chovat – od výběru souborů, přes rozložení tlačítek až po práci s logy, nápovědou nebo již zmíněná rozšíření.

Ač jsou možnosti nastavení skutečně bohaté, lze se v nich velice dobře vyznat a jejich vhodné nastavení zvládne i neprospěšný laik. Nechybí ani možnost úpravy klávesových zkratk, což může být pro řadu uživatelů důležité.

Závěrem

Celkově je možné říci, že je Double Commander velice zdařilým a funkčním projektem. Osobně vysoce hodnotím práci s taby a záložkami, práci s archivy nebo podporu rozšíření. Příjemná je také skutečnost, že je dostupný pro více platforem a pro Windows je dostupný dokonce také v portable verzi. Aplikace je rychlá, stabilní a pohodlná a během testování ani jednou nespadla.

Jako pozitivum je možné říci, že na jednu stranu nabízí všechny funkce, které vyžaduje pokročilý uživatel, a to včetně detailního nastavení čehokoli, ale současně je vytvářen tak, aby jej mohl užívat i laik, který nikdy s žádným souborovým manažerem nepracoval.

LibreOffice 3.5: Cestou drobných zlepšení

Michal Černý | Root.cz

Populární kancelářský balík LibreOffice (původně OpenOffice.org) se dočkal nové verze, která přináší opravu velkého množství chyb i řadu užitečných funkcí. Je tak možné se těšit na lepší dialogy, pohodlnější práci s tabulkovým procesorem nebo hezčí výstupy a grafy. Žádná revoluční změna se ale nekoná.

LibreOffice při svém vzniku deklaroval, že chce mít rychlejší vývojový cyklus než OpenOffice.org, u kterého byl především dlouhý a komplikovaný proces schvalování novinek. Po asi roce a půl jeho samostatné existence je možné se podívat na to, jak se mu tento program daří naplňovat. Jeho velkou výhodou je, že za ním stojí velké a silné společnosti, které vývoj dotují a tlačí na něj. Přesto je možné mezi autory různých vylepšení stále najít nemálo nadšenců a jednotlivců, kteří nejsou podporováni ani Googlem, ani Novellem či jinou velkou společností.

Během své existence si LibreOffice dokázal především vydobýt místo u uživatelů linuxových distribucí. V nich totiž, téměř bez výjimky, svého předchůdce vytlačil. Ve Windows je situace složitější. Většina uživatelů byla zvyklá na OpenOffice.org a zřejmě ani neuvažuje o tom, proč by měla kancelářský balík měnit. Jelikož ve Windows nejsou automatické aktualizace softwaru (alespoň ne běžně), dochází k výměně jen velmi pozvolna a pomalu. Je navíc velice komplikované, jak podíl kancelářských balíků měřit. Nejčastější metody, které využívají nainstalovaných fontů, zatím příliš mezi dvěma otevřenými kancelářskými balíky rozhodnout neumí.

S odstupem je možné říci, že se LibreOffice daří odstraňovat chyby a přidávat nové funkce tak, aby byli konzervativní uživatelé spokojeni. Ti, kteří jsou zvyklí na svoji aplikaci, mají radost, že se toho příliš nezměnilo, každá verze je o něco rychlejší a nové funkce jen nepatrně rozšiřují spektrum nástrojů, které může uživatel použít. Žádné velké

a překotné změny se tedy ani v případě LibreOffice nekonají a větší progresivitu je možné připisat na vrub především stagnaci OpenOffice.org, který opustila většina vývojářů i vůdčích osobností.

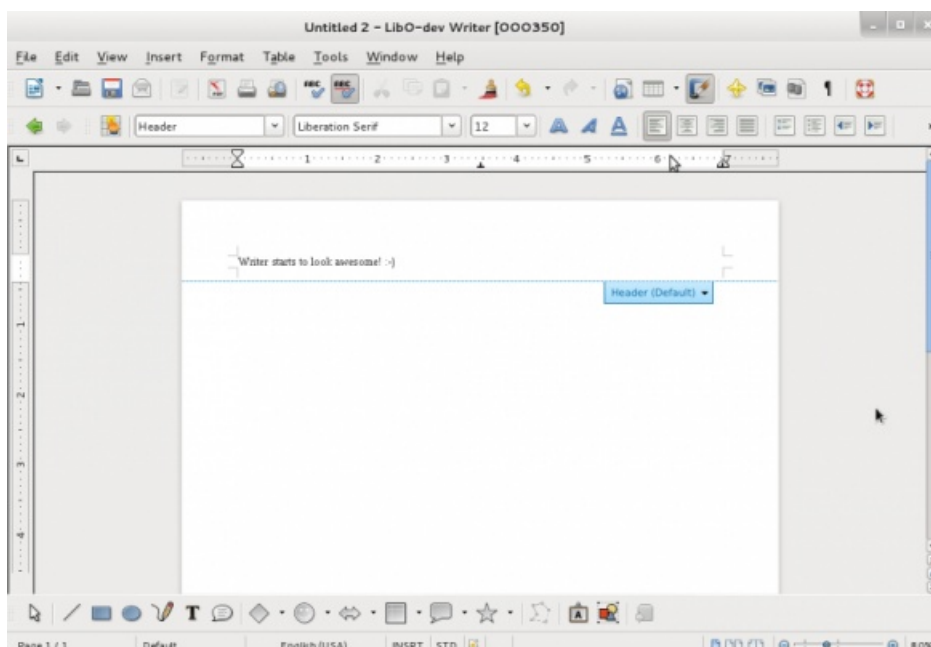
Novinky ve verzi 3.5

Inovace, které verze 3.5 přináší, je možné rozdělit do několika kategorií. Z obecných změn, které se týkají celého balíčku, je možné zmínit především vyšší rychlost. Bylo odstraněno velké množství nepotřebného kódu, což má za následek relativně významné navýšení rychlosti celého balíku. V tomto kontextu je nutné říci, že firemním uživatelům se doporučuje ještě nějaký čas setrvat u verze 3.4, dokud nebudou odladěny všechny případné chyby. Podle autorů

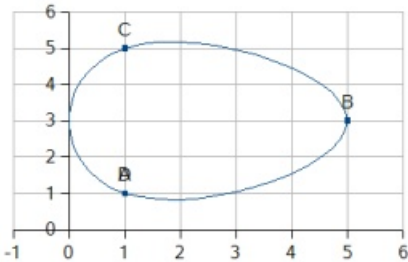
jde o jeden z největších zásahů do balíku od jeho vzniku před patnácti lety. Osobně se domnívám, že jde především o důležitý krok směrem do budoucnosti a jeho význam bude ještě doceněn.

Pokud jde o další novinky, které se týkají všeobecně celého balíku, tak je možné říci, že vývojáři zapracovali především na kontrole gramatiky a pravopisu. Osobně považuji za největší konkurenční výhodu MS Office právě přítomnost gramatických kontrol a zdá se, že alespoň v anglické verzi se podařilo v této oblasti odvést velký kus práce. Nechybí ani vysvětlení pravopisného jevu na Wikipedii. Pokud jde o pravopisné záležitosti, přibyl nástroj na automatický převod jednotek, což se může v komunikaci s anglicky mluvícím prostředím rozhodně hodit. Mimo angličtinu je podporována také ruština a maďarština. Novinkou je také podpora šifrování AES-256.

Nejvíce změn se dočkal Calc, který nyní umí pracovat s 10 000 listů (což je ale asi počet, který nikdo nevyužije) a nabízí významná vylepšení v oblasti tvorby grafů. Jde především o změny

v oblasti interpolace a dále uzavřených křivek, které jsou nově řešeny jako hladké. Asi nejviditelnější změnou je pak podpora víceřádkového vstupu. Nově také podporuje neomezený počet pra-videl pro podmíněné formátování a přidává několik nových funkcí. Změny se dočkal také nástroj pro filtrování, který je podstatně lepší a přehlednější.

Druhý nejhojnější výskyt novinek se zřejmě týká Writeru, který se dočkal především zmíněných vylepšení v jazykových nástrojích, ale nejen tam. Autoři zapracovali na lepším importu RTF, který by už měl být relativně obstojný. Zcela přepracovaná je správa hlaviček, patiček a zlomů stránek a zlepšily se také další typografické prvky. Menších změn je ale mnohem více – při úpravách obrázku je k dispozici informace o pixelech na čtvereční palec (PPI), počítadlo slov se aktualizuje tak, jak uživatel píše, zlepšila se logická struktura stylů a netisknutelné znaky se zobrazují na konci řádků, nikoli často až pod ním.

Novinek se ale dočkala také dvojice

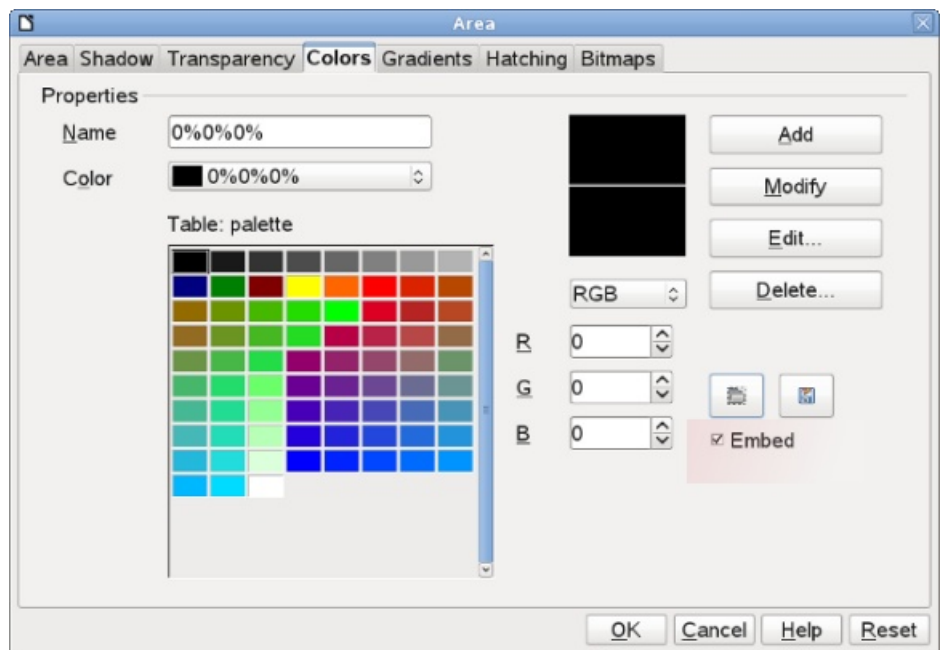
Impress a Draw, kterým se významně zlepšily možnosti importu, a to především z MS Visio a PPTX prezentací. Přibyla podpora eliptických tvarů či import ze Smart Art. Z vlastních novinek je pak možné zmínit především vylepšenou práci s barvami a vlastními animacemi. Z Impressu bude odstraněna výchozí volba tvorby prezentace s průvodcem, kterou zřejmě většina uživatelů nepoužívala.

Z dalších novinek je pak možné zmínit ještě drobné změny v editoru rovnic – je zde nový symbol pro nerovnost a znaky pro teorii her. U Base došlo především k opravě velkého množství chyb a přidání integrovaného PostgreSQL na-

tivního ovladače. Podle tvůrců funguje dobře, ale v příští verzi se dočká ještě zásadních vylepšení.

Závěr

Jak je vidět, novinek je celkem hodně, ale o téměř žádné není možné říci, že by představovala průlom, kvůli kterému by bylo vhodné přejít z MS Office na LibreOffice. Na druhou stranu se intenzivně pracuje na tom, aby stávající uživatelé mohli být spokojeni. Osobně oceňuji především změny v importu a exportu, které umožňují lepší používání balíku i tam, kde jsou dominantní proprietární kancelářská řešení.

openMagazin

Vydává: Liberix, o. p. s. za podpory QCM, s. r. o.

Šéfredaktorka: Irena Šafářová

Jazyková korektura: Petr Novotný

Sazba: Michal Hlavatý

Adresa redakce: Liberix, o. p. s.,
Dolní náměstí 20, 74601, Opava

Telefon: (+420) 595 175 184

E-mail: redakce@openmagazin.cz

Web: www.openmagazin.cz

PŘÍSPÍVAJÍ

O ČASOPISU

Používáme svobodný software:

Licence CC BY-NC-SA 3.0, umožňuje openMagazin šířit a tisknout, ale nesmíte jej měnit, ani komerčně využívat. Autorská práva náleží autorům článků.

ISSN 1804-1426

Šablona pro organizaci skladu i s fakturou

Redakce OpenOffice.cz | OpenOffice.cz

Potřebujete mít pořádek ve svých skladech a přehled, co je kde uloženo? Prodáváte zboží a ihned vystavujete faktury? Pak si můžete stáhnout šablonu skladu v Calc s možností vytisknout ze stejného dokumentu fakturu. Její autor – pan Milan Piller – se o ni s vámi laskavě podělil.

Není to jen tak obyčejná šablona. Má čtyři listy:

- filtr,
- inventory (inventář),
- suppliers (dodavatelé),
- invoice (faktura).

Šablona je předvyplněna příklady, které můžete smazat a vložit své vlastní položky. Na kartu inventory (inventář) vkládáte jednotlivé položky ze skladu, protože funguje jako skladní karta. Na vedlejší kartu – supplies (dodavatelé) – vložíte své dodavatele. Dodavatelé a sklady jsou při zadávání nového produktu v rozbalovacím menu, což vám usnadní práci při vkládání dalších položek. Na kartě úplně vlevo s názvem filtr najdete vyhledávací funkci. Jde o matici o třech parametrech – kód, jméno a sklad – s grafy rozložení výrobků ve skladech a s barevným označením vyhledaného produktu i s jeho dodavatelem. Vyhledávání funguje na základě těchto tří parametrů do té doby, dokud nedojde k nalezení výrobku a přesné shodě, tj. jeden výrobek se může nalézat ve více skladech či regálech, ale může být i v jednom skladě. Lze vyhledat produkt podle jména, a když bude ve více skladech, tak s určením skladu. To je velmi dobrá metoda při inventuře, protože jde podle skladů určovat, kde se jednotlivé položky nalézají.

Produkty jsou propojeny s dodavateli a mohou se nalézat v různých skladech či regálech v různých počtech. Tím více oceníte vyhledávací funkci. Pokud ale produkt neexistuje, případně je v jiném skladu nebo zadáte špatné údaje, objeví se chybové oznámení.

Nakonec máte možnost vytvořit na listu úplně vpravo – invoice (faktura) – fakturu ze zadaného zboží. Stačí vybrat z rozbalovacího menu ID produktu, počet kusů a vše se samo doplní a vypočítá. A to vše včetně DPH, ale jen tehdy, je-li zadáno DIČ na prvním listu; pokud tam není, faktura bude počítána pro neplátce DPH.

[Stáhnout šablonu skladu](#)

	Celkově	Ve skladě	Zbylé vše	Zbylé sklad	Produktů
Produktové	7 pr.	3 pr.	4 pr.	2 pr.	1 pr.
Na kusy	138 Ks	92 Ks	46 Ks	42 Ks	50 Ks
Cenově	16 000,- Kč	8 900,- Kč	9 150,- Kč	3 900,- Kč	5 000,- Kč

Jak používat výstřižky ve Scribusu

Michal Hlavatý | Scribus.cz

Při sazbě je čas od času nutné použít některý z tvarů nebo skupin tvarů opakovaně, někdy dokonce se stejným umístěním na stránce. Nevíte, jak na to? Přečtěte si následující návod a zefektivněte svoji práci se Scribusem.

Jestliže potřebujete zkopírovat jakýkoliv objekt, můžete použít univerzální klávesovou zkratku Ctrl + C, Ctrl + V. V případě, že budete objekt potřebovat několikrát, bylo by kopírování neefektivní. Pro tento účel má Scribus speciální funkci – výstřižky (dříve zápisník). Jedná se schránku objektů nebo jejich skupin, které je možné ihned použít, a to dvěma způsoby.

- 1 Vyberte objekt, který potřebujete vložit do výstřižků, pravý klik na objekt, **Poslat do výstřižků | Hlavní**.
- 2 Otevřete si dialogové okno **Okna | Výstřižky**.

3 Objekty můžete přejmenovávat, mazat, přesouvat či kopírovat mezi více sadami výstřižků (přes pravý klik na objekt ve Výstřižcích).

4 Je také možné vytvořit, nahrát, uložit či importovat celé sady výstřižků (v horní části dialogového okna).

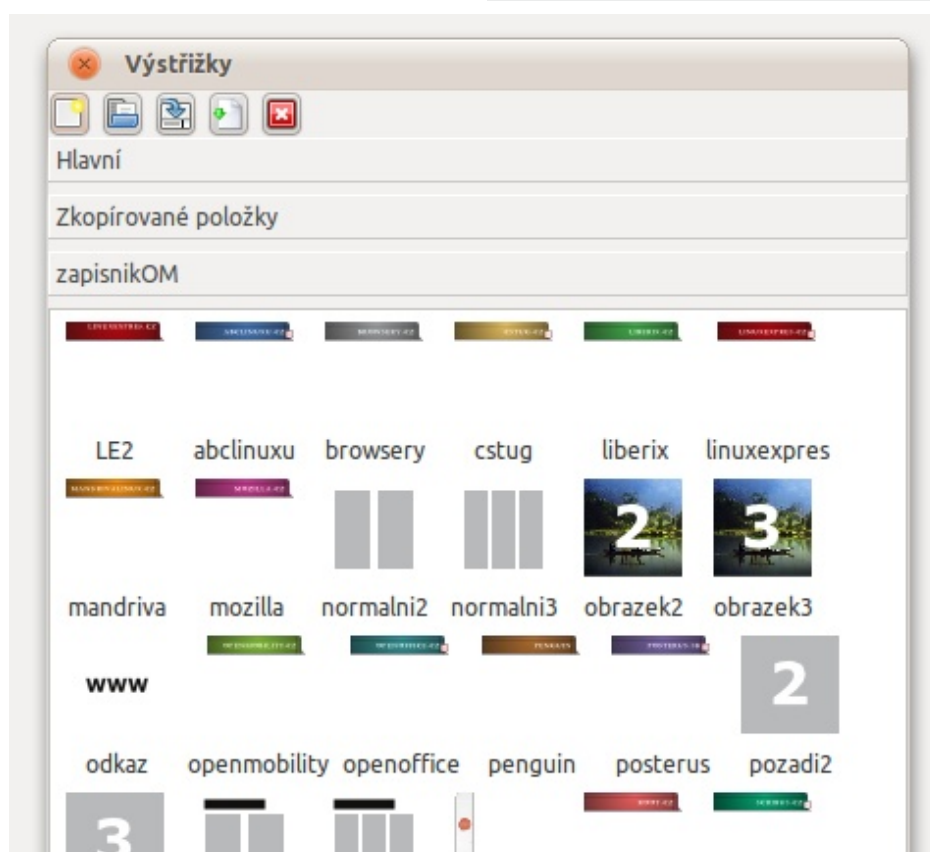
Tip

Pomocí výstřižků jde velmi jednoduše přenášet paleta barev mezi dokumenty.

- 1 Pro vložení položky na konkrétní místo na stránku přetáhněte objekt z Výstřižků na určené místo.
- 2 Vkládat nějaký prvek na neměnné místo můžete dvojklikem nebo pravým klikem na objekt ve výstřižcích, **Vložit na stránku**.

Tip

Do výstřižků jde vložit celá řada objektů – textový rámeček s předvytvořeným odkazem na internet, textové rámeček s nastavenými velikostmi a rozložením, upoutávky opakující se v každém čísle časopisu, prázdné obrázkové rámečky s nastavenou velikostí atd. Náhledové obrázky si také můžete změnit na lépe rozpoznatelné. Vyplatí se to u dokumentů s větším rozsahem, které budete vytvářet pravidelně.

Výstřižky ze staré verze šablony openMagazinu

České univerzity používají DSpace – systém pro digitální knihovny

Lukáš Jelínek | LinuxEXPRES.cz

DSpace je open-source software pro digitální knihovny. Umožňuje ukládání, správu a vyhledávání obsahu různého druhu, zejména vědeckých článků, odborných zpráv a dalších podobných dokumentů, knih, fotografií, audiovizuálních dat, trojrozměrných modelů a mnohého dalšího. Využívají ho především vzdělávací a vědecké instituce po celém světě. Výjimkou není ani Česko, kde je systém DSpace v provozu kromě jiného na řadě univerzit.

DSpace se představuje

DSpace umožňuje efektivně spravovat databázi rozmanitých informací a snadno v ní podle potřeby vyhledávat. Mezi takové informace patří různé akademické a vědecké práce (výstupy z výzkumných projektů, diplomové, disertační, habilitační a jiné podobné práce, konferenční materiály, sborníky apod.), knihy, fotografie či jiné obrázky, zvukové záznamy, videozáznamy, trojrozměrné modely a různá další data.

Rozhraní je především webové (starší verze s Java Servlety a JSP, novější založená na XMLUI a technologii Apache Cocoon), systém ovšem navenek komunikuje také s řadou otevřených protokolů a technologií, například OAI-PMH, SWORD, OpenSearch, METS nebo RSS. To umožňuje jak snadný přístup pro živé uživatele a správce (odkudkoli, stačí pouze webový prohlížeč), tak i bohaté možnosti interoperability s jinými systémy, datovými zdroji a příjemci dat. Data jsou uložena v relačních databázích, DSpace v současné době podporuje databáze PostgreSQL a Oracle.

Za vývojem systému DSpace stojí společné úsilí firmy Hewlett-Packard (HP) a univerzity MIT (Massachusetts Institute of Technology), které započalo již v roce 2002.

V roce 2007 tyto dva subjekty založily organizaci DSpace Foundation, která celý projekt řídí a poskytuje podporu uživatelské a vývojářské komunitě.

DSpace v českém prostředí

Software DSpace se využívá i v řadě českých institucí, zejména z akademické oblasti. Magazín Open source & praxe proto požádal některé z nich o sdělení svých zkušeností s instalací, správou a používáním DSpace.

Tyto informace jsou zajímavé hned z několika důvodů. V první řadě tyto reálné zkušenosti výborně poslouží při rozhodování, zda při potřebě nasadit systém tohoto druhu zvolit právě DSpace, nebo něco jiného. Zkušenosti z praxe se hodí i při zprovozňování systému a v začátcích používání. Nelze opomenout ani záležitosti okolo interoperability a uživatelské znalosti.

Masarykova univerzita v Brně, DML-CZ

Brněnská Masarykova univerzita provozuje celkem tři instalace DSpace. Dvě slouží přímo účelům MU – jedna hlavně pro experimentální účely, zejména testování nových technologií, druhá přímo pro uložení dat (zatím jako „betaverze“ digitální knihovny Filozofické fakulty MU). Třetí a současně nejdůležitější instalace je DML-CZ, celým názvem Czech Digital Mathematics Library, tedy Česká digitální matematická knihovna.

Tato knihovna je velkým národním projektem spravovaným Matematickým ústavem Akademie věd České republiky, na kterém se kromě Masarykovy univerzity (Fakulty informatiky a Ústavu výpočetní techniky) podílí také Knihov-

na Akademie věd České republiky a Matematicko-fyzikální fakulta Univerzity Karlovy. Instalace DSpace pro DML-CZ je zde v Česku určitě nejzajímavější, vzhledem k rozsáhlému přizpůsobení systému, které svědčí o jeho flexibilitě a o tom, co lze s jeho pomocí obsáhnout.

O zmíněných třech instalacích, především o té třetí z nich, pohovořil Mgr. Vlastimil Krejčíř z Ústavu výpočetní techniky MU, který se systému DSpace věnuje již od roku 2004: „V letech 2004 a 2005 jsem se podrobně věnoval testování tehdy dostupných systémů pro digitální knihovny. V dané době jsem vyhodnotil DSpace jako nejlepší řešení, resp. nejkompletnější hotové řešení (možnost systém okamžitě nasadit) – zejména se mi líbila vnitřní architektura, která nabízela možnost budoucí rozšiřitelnosti. Samozřejmě tam byla i řada jiných výhod. Nyní mohu říct, že tehdejší sázky na DSpace v žádném případě nelituji. Jak se ukázalo, DSpace se velice rychle rozvíjel (a stále rozvíjí) – zejména oceňuji širokou podporu standardů a především flexibilitu. V neposlední řadě je podpora široké mezinárodní komunity okolo DSpace (a i to, že za ním stojí tak silní hráči, jako jsou MIT a HP).“

Co se týká zprovoznění systému, přímo na univerzitě to šlo snadno: „Jedli o nasazení univerzitního DSpace, pak zásadní komplikace nebyly – je to dané tím, že tato instalace nejvíce vychází z výchozího nastavení DSpace, zejména pokud jde o uživatelské rozhraní. Na tomto DSpace jsem si zároveň zkoušel některé úpravy.“

V rámci DML-CZ byla situace o něco složitější, vzhledem k větším nárokům na konkrétní podobu systému: „Mluvili o nasazení DML-CZ, pak největší problémy nebyly technického rázu. Čistě programátorsky je možné v DSpace udělat ledacos. Osobně jsem dospěl k názoru, že největší překážku při budování digitální knihovny netvoří software a hardware, ale spíše věci kolem

CC: Ann-Kathrin Rehse

zpracování obsahu této knihovny. Navzdory tomu již bylo i z technického hlediska nasazení DML-CZ komplikovanější, protože jsme jako jedni z prvních začali využívat systém Manakin, který umožňuje kompletní tvorbu nových funkcí a rozhraní nad jádrem DSpace (to je ona flexibilita, o které jsem již hovořil). Svým způsobem jsme se tento systém učili za chodu, z čehož samozřejmě pramenila celá řada komplikací – jednak Manakin byl sám o sobě horkou novinkou s řadou chyb (to již dnes neplatí), jednak nebylo s kým konzultovat a vše jsme si museli řešit sami. Díky tomu jsme načerpali velké množství zkušeností, které právě uplatňujeme v nasazení DSpace pro naši filozofickou fakultu (což jde již mnohem snáze). V současnosti kdokoli další, kdo se pustí do DSpace, může využívat prostřednictvím diskusní skupiny znalosti ostatních (i připravené materiály v českém jazyce, jež byly prezentovány na workshopu, který jsme k tématu nasazování, přizpůsobování a programování DSpace/Manakin v rámci české komunity DSpace pořádali).“

Instalační zkušenosti shrnuje Mgr. Krejčíř takto: „Obtížnost nasazení DSpace velmi závisí na tom, čeho chce uživatel dosáhnout. Základní instalace DSpace (připraven ihned k použití) zabere zkušenému administrátorovi cca půl dne. Samozřejmě výchozí nastavení nemusí vyhovovat každému, s mírou požadavků na systém roste časová náročnost na jejich implementaci. Na-

sazení systému Manakin a jeho úpravy (doplňování nových funkcí apod.) jsou již těžším a časově i programátorsky náročnějším úkolem. Velice záleží na tom, co a jak chcete do DSpace ukládat – jak moc se realita liší od vnitřního modelu DSpace a jak moc je uživatel ochoten ke kompromisu. Vzhledem k tomu, co vím o systémech DSpace u nás, si troufám tvrdit, že v DSpace lze udělat téměř cokoli (a i osobně před tím, co dokázali na jiných školách, smekám – know-how je v České republice silné).“

A jaký je systém DSpace z hlediska správy? „Běžná provozní správa DSpace je poměrně nenáročná (dá se plně automatizovat). Ve starších verzích se systémem Manakin bývaly problémy se stabilitou, ale poslední testy verzí nových již běží bez zásadních problémů. Samozřejmě drobnější problémy se čas od času vyskytují, vyskytovaly a vyskytovat budou, to je však obvyklé u jakéhokoli systému. Chyby komunita poměrně rychle odstraňuje a upgrade minor verzí DSpace (které právě chyby odstraňují) je relativně snadný. Přirozeně upgrade major verzí je (v závislosti na lokálně provedených úpravách DSpace) náročnější (u naší univerzitní instalace DSpace, která má málo úprav, je ovšem i přechod na novou major verzi snadný). Velkým pozitivem je to, že kód DSpace (API – rozhraní pro programátory) je udržován maximálně zpětně kompatibilní (bez problémů a úprav používáme věci z DML-CZ, což je DSpace 1.4.2, v systému vyvíjeném pro filo-

zofickou fakultu, což je DSpace 1.6.2).“

Pochopitelně nelze opomenout ani pohled uživatelů, kteří se systémem pracují: „Ze strany uživatelů, kteří DSpace používají jako digitální knihovnu, jsme výrazně připomínky neznamenali. Jiné je to přirozeně u uživatelů, kteří používají DSpace aktivně v autentizovaném režimu (mohou vkládat obsah apod.), tam se nějaké připomínky čas od času vyskytnou. Bohužel se nelze zavděčit všem. Osobně jsem toho názoru, že když se nikdo neozývá, tak se to všem celkem líbí (a návštěvnost prokazatelně máme) – pozitivní reakce jako takové jsou obecně vzácností.“

Nezbývá než poděkovat Mgr. Krejčířovi a jeho týmu jak za zkušenosti, o které se s námi podělili, tak hlavně za obrovský kus práce, který na poli DSpace odvedli a z něhož mohou nyní těžit všichni, kdo se pro DSpace rozhodnou.

Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava

VŠB-TUO používá systém DSpace již pět let a byla mezi českými univerzitami průkopníkem v použití tohoto softwaru pro realizaci digitální knihovny. Okolnosti volby systému přibližuje Mgr. Pavla Rygelová z Ústřední knihovny VŠB-TUO: „Na VŠB-TUO jsme zprovoznili DSpace v roce 2006. Rozhodovali jsme se mezi DSpace a EPrints. Stručně by se dalo říci, že DSpace oproti EPrints nabízel přirozené strukturování obsahu podle organizační struktury instituce (členění na komunity a kolekce) a metadatový formát Dublin Core.“

S instalací i správou systému panuje všeobecná spokojenost: „Nasazení systému DSpace probíhalo bez velkých problémů, v zásadě se podařilo vyřešit všechny požadavky (přidání české diakritiky do řazení záznamů, autentizace pomocí LDAP hesla, úprava vkládacích formulářů, import metadat vysokoškolských kvalifikačních prací z předchozí databáze apod.). Systém DSpace je spolehlivý, údržba nenáročná, systém je otevřený pro nejrůznější vylepšení podle lokálních potřeb.“

Dá se říci, že spokojeni jsou i uživatelé: „S vyloženě negativními reakcemi při práci se systémem DSpace jsme se nesetkali. Systém zaručuje kvalitní vyhledávání, možnost rozšířeného vyhledávání podle různých hledisek, která

dostatečně vyhovují uživatelům. Nevyužíváme funkce individuálního přispívání do repozitáře, takže nemůžeme zhodnotit, jestli je workflow přispívání vyhovující, ale DSpace je dostatečně otevřený pro specifické potřeby, takže i v tomto směru by případné požadavky bylo možné vyřešit.“

Ústřední knihovna VŠB-TUO každoročně pořádá (s podporou Asociace knihoven vysokých škol České republiky) setkání českých uživatelů systému DSpace, kde lze na přednáškách, workshopech i při neformální komunikaci načerpat nové informace a znalosti či se naopak podělit o ty své.

Univerzita Karlova v Praze

Na pražské Univerzitě Karlově systém DSpace využívá Matematicko-fyzikální fakulta, a to jak v rámci již zmíněného projektu DML-CZ, tak i pro vlastní potřeby. O zkušenosti s provozem DSpace na MFF UK se podělil Karel Vandas.

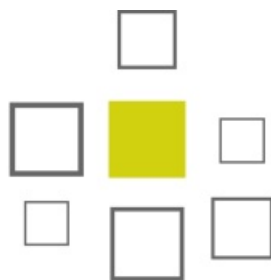
„Nasazení DSpace je vcelku přímočaré, ze začátku je nutné nainstalovat podpůrné programy pro jeho správu, ale později se jeho udržování provádí lehce. Z hlediska správy DSpace postrádám nějaké dávkové programy pro automatické provádění činností. Při nasazení v našem případě bylo nutné provést mnoho nastavení a elementárních operací, pro něž jsme museli vyvinout úsilí při tvorbě skriptů, které tyto činnosti provádějí. V nemalé míře také *zasahujeme do zdrojového kódu, který považuji osobně za velmi dobře strukturovaný.*“

Z připomínek uživatelů zmínil Karel Vandas pouze ty od správců: „Chybí nám předdefinované automatické zpracování některých činností (kompilace, instalace). Trochu nešikovná je nutnost DSpace při každé změně konfigurace restartovat.“

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

UTB ve Zlíně provozuje jednu instalaci přibližně rok a nyní připravuje druhou: „DSpace na Univerzitě Tomáše Bati ve

Zlíně provozujeme v ostrém režimu od září 2010. Slouží k dlouhodobé archivaci a zpřístupnění závěrečných prací. Rozhodovali jsme se mezi komerčním programem DigiTool s placenou podporou a DSpace, o který bychom se starali vlastními silami. Pro DSpace jsme se rozhodli z následujících důvodů: 1. možnost přizpůsobení našim potřebám,

DSPACE

2. živá komunita v České republice i celosvětově, 3. finanční důvody. Na září 2011 jsme připravili druhou instanci, kde budou bibliografické záznamy k veškeré publikační činnosti na UTB (články v recenzovaných časopisech a konferenčních sbornících), v případě dostupnosti i s plným textem.“

Při procesu zprovoznování DSpace si univerzita vypomohla specializovaným programem. „Pro archiv kvalifikačních prací jsme si nechali na zakázku udělat program, který tyto práce exportuje ze studijního systému STAG a importuje je do DSpace. Pro archiv publikační činnosti jsme už nabrali dostatek zkušeností a import ze systémů RIV a OBD si řešíme vlastním systémem. Při nasazení samotného DSpace žádné větší problémy nebyly hlavně díky dobře udržované dokumentaci. Je nutno říci, že se správou servletů v Tomcatu jsme předtím neměli žádné zkušenosti. Na problém jsme narazili při pokusu nainstalovat vyhledávací rozhraní SRU/SRW, které však není součástí DSpace, vyvíjí ho třetí strana. Od nasazení jsme nakonec upustili ve prospěch lepšího plánovaného řešení – exportu dat do centrálního indexu.“

UTB na rozdíl od jiných dotazovaných institucí provozuje systém DSpace bez větších úprav. „Úpravy systému se snažíme udržet na minimu, abychom si ulehčili správu. Kromě vzhledu jsme upravovali pouze překlad a propojení na linkovací server a obě změny jsou dnes už dostupné v upstreamu. Provoz po nasazení je prakticky bez nutnosti zásahů, jediná činnost, kterou vykonáváme, je spuštění importu a řešení problémů se samotným obsahem.“

Ale podobně jako jinde, ani tady se nesesetkali s tím, že by si uživatelé stěžovali na nějaké potíže se systémem: „Od uživatelů nemáme na systém žádné ohlasy (vůbec žádné negativní), ale ze statistik vidíme, že začal být okamžitě široce využíván (i díky informační kampani při spuštění). Veškerá komunikace s uživateli se týká samotného obsahu.“

Závěr

Průzkum u institucí používajících DSpace ukázal, že s tímto systémem panuje vesměs spokojenost, ať již je používán bez zvláštních úprav, nebo naopak významně přizpůsobený specifickým potřebám. Pokud už by se nějaké problémy vyskytly, je na koho se obrátit, protože (nejen) česká uživatelská komunita je velmi silná a zkušená. Pro výměnu informací slouží i pravidelná setkání uživatelů DSpace.

Jako hlavní důvody upřednostnění DSpace před jinými systémy se objevovaly jak vlastnosti funkční (celková koncepce, rozšiřitelnost atd.), tak již zmíněná komunitní podpora a v neposlední řadě i otázka nákladů na systém.

Toto celé může posloužit jako dobré vodítko pro všechny, kdo stojí před rozhodnutím, zda nějaký takový systém nasadit a hlavně který zvolit. DSpace lze v tomto kontextu považovat za systém kvalitní, osvědčený, s řadou dobrých vlastností prokázaných v praxi.

ec3.liberix.cz ▶

Hi David, nice to hear you again.

Lepší je to se zvukem...

Pro vás možná, pro nevidomé určitě. **Internetové jazykové kurzy pro nevidomé žáky** jsou kompletně převedeny do zvukové podoby. Jazyky se tak dokáží učit efektivněji nejen studenti se zrakovým hendikepem.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ